

ZPRÁVA Z ANALÝZY METODOLOGICKÝCH POSTUPŮ, TECHNOLOGIÍ SÉMANTICKÉHO WEBU, DATOVÝCH ÚLOŽIŠŤ A NÁVRH DATOVÉ STRUKTURY PRO ZÁKLADNÍ SKUPINU ENTIT

INTERPI – Interoperabilita v paměťových institucích

**Program aplikovaného výzkumu a vývoje
národní a kulturní identity (NAKI)
(DF11P010VV023)**

Zpracovali:

Specifikace požadavků, metodologické postupy v knihovnách, archivech:

Marie Balíková (Národní knihovna ČR)

Miroslav Kunt (Národní archiv)

**Metodologické postupy, principy objektově orientovaného přístupu, datová struktura,
technologie sémantického webu, datová úložiště, grafická reprezentace datové struktury:**

Jana Šubová, Nadežda Andrejčíková (Cosmotron Bohemia, s.r.o.)

INTERPI

20. 10. 2011 | verze 2.1

Předmluva

Předkládaný dokument obsahuje výsledky analýzy metodologických postupů potřebných pro tvorbu znalostní báze vycházející z ontologického rámce CIDOC-CRM aplikované na paměťové instituce a oblast základní skupiny entit (osoby, korporace, geografické entity). Hlavní závěrem z analýzy je návrh datové struktury po popis základní skupiny entit.

Cílem analýzy a předmětem základního výzkumu bylo především správně identifikovat entity relevantní pro projekt, jejich vlastnosti a též sjednotit terminologii. Analýza se zaměřila na standardy využívané v oblasti paměťových institucí a konkrétně na části, které se zabývají entitami osob, korporací a geografickými entitami. Analýza se opírá o teoretické poznatky prezentované v odborné literatuře.

Správa je jedním z výsledků první části první etapy projektu INTERPI (Interoperabilita v paměťových institucích). Představuje východiskový materiál pro další odbornou diskusi. Směřuje ke komplexní specifikaci vlastností a vztahů entit nejdůležitějších z hlediska sémantické interoperability v paměťových institucích. Není možné ji považovat za uzavřenou, protože je žádoucí, aby nad ní proběhla zmíněná odborná diskuse, na základě které bude upravována především navržená datová struktura.

Předkládaná druhá verze zprávy je doplněna o analýzu technologií sémantického webu a analýzu datových úložišť. Doplněna je také komplexní grafická reprezentace datového modelu.

Slovník zkratk

AACR2	Anglo-American Cataloguing Rules [Anglo-americká katalogizační pravidla] mezinárodně využívaná základní příručka pro bibliografický a katalogizační popis, druhé vydání
CCO	Cataloging Cultural Object [Katalogizace kulturních objektů] mezinárodní pravidla pro popis a katalogizaci kulturních objektů
CDWA	Categories for the Description of Works of Art [Kategorie pro popis uměleckých děl] rámec pro popis a zpřístupnění informací o uměleckých dílech, architektuře, materiální kultuře a sbírek děl a souvisejících obrazových dokumentech
CIDOC	International Committee for Documentation [Mezinárodní výbor pro dokumentaci] organizace při ICOM (Mezinárodní radě muzeí) zabývající se muzejní dokumentací
CIDOC-CRM	CIDOC Conceptual Reference Model [Konceptuální referenční model vytvořen CIDOC] poskytuje definice a formální strukturu pro popis pomocí pojmů a vztahů využívaná v dokumentaci kulturního dědictví
CITeM	Centrum pro informační technologie v muzejnictví založeno při Moravském zemském muzeu, metodické centrum pro informační technologie v muzejnictví
FRAD	Functional Requirements for Authority Data [Funkční požadavky na data autorit] dokument určující požadavky na data shromažďovány o autoritách
FRBR (FRBR_{ER})	Functional Requirements for Bibliographic Records [Funkční požadavky na bibliografické záznamy] dokument určující požadavky, které musí splňovat bibliografické záznamy
FRBR_{oo}	FRBR - object oriented [FRBR - objektově orientované] úprava FRBR a jejich přizpůsobení objektově orientovanému modelování
FRSAD	Functional Requirements for Subject Authority Data [Funkční požadavky na data předmětových autorit] dokument vycházející z FRAD, ale zaměřen na předmětové autority
GARR	Guidelines for authority records and references [Pravidla pro záznamy autorit a odkazy] dokument určující požadavky pro zobrazení informací o autorizovaných záhlavích a odkazech
ISO	International Organization for Standardization [Mezinárodní organizace pro normalizaci] mezinárodní síť spolupracujících národních normalizačních organizací, zabývá se tvorbou mezinárodních norem
MARC	MAchine Readable Cataloging [strojem čitelná katalogizace] typ katalogizačního formátu
MARC21	MAchine Readable Cataloging pro 21 století katalogizační formát podporovaný Library of Congress, který vznikl harmonizací formátů USMARC a CAN/MARC do jednoho dokumentu
NA ČR	Národní archiv ČR správní a ústřední archiv státu
NK ČR	Národní knihovna ČR centrum systému knihoven v ČR, vykonává koordinační, odborné, informační, vzdělávací, analytické, výzkumné, standardizační, metodické a poradenské činnosti
RDA	Resource Description and Access [Popis zdrojů a přístup k nim] aktualizace AACR2 - tedy revidovaná pravidla pro popis dokumentů
UNIMARC	Universal Machine-readable cataloging [univerzální stroj čitelná katalogizace] katalogizační formát vytvořený s cílem sjednocení různých formátů do jednoho
XML	eXtensible Markup Language [rozšiřovatelný značkovací jazyk] technologie, standard zápisu textu pro webové publikování

Obsah

0	Úvod.....	8
1	Současný stav řešení problematiky	9
2	Metodologie přípravy zprávy a struktury dat	13
3	Terminologická analýza	14
3.1	Autorita a související pojmy	14
3.1.1	Typy autorit a související pojmy	16
3.2	Objekt a související pojmy	16
3.2.1	Obecné pojmy a principy objektového přístupu v informatice	17
3.2.2	Entita a související pojmy	18
3.3	Závěry - ustanovení terminologie	18
4	Specifikace požadavků na datovou strukturu	19
4.1	Personální entity	19
4.2	Entita korporace	23
4.3	Geografické entity	27
5	Analýza metodologických postupů.....	32
5.1	GARR	32
5.1.1	Karta standardu.....	32
5.1.2	Cíle standardu.....	32
5.1.3	Definice	33
5.1.4	Entity	33
5.2	CCO.....	35
5.2.1	Karta standardu.....	35
5.2.2	Cíle standardu.....	36
5.2.3	Entity	36
5.3	FRBR.....	41
5.3.1	Karta standardu.....	41
5.3.2	Cíle standardu.....	42
5.3.3	Entity	42
5.4	FRBR ₀₀	45
5.4.1	Karta standardu.....	45
5.4.2	Cíle a hlavní myšlenky standardu	46
5.4.3	Entity - třídy.....	46
5.5	RDA	48

5.5.1	Karta standardu	48
5.5.2	Cíle standardu	49
5.5.3	Definice	49
5.5.4	Entity	58
5.5.5	Vztahy	66
5.6	ISAAR (CPF)	68
5.6.1	Karta standardu	68
5.6.2	Cíle standardu	69
5.6.3	Definice	69
5.6.4	Entity	70
5.7	ISAD(G)	76
5.7.1	Karta standardu	76
5.7.2	Cíle standardu	77
5.7.3	Definice	77
5.7.4	Entity	80
5.8	CIDOC-CRM	83
5.8.1	Karta standardu	83
5.8.2	Cíle standardu	84
5.8.3	Definice	84
5.8.4	Komentář	94
6	Návrh datové struktury	96
6.1	Prvky datové struktury	96
6.1.1	Metaprvky	98
6.1.2	Základní prvky	103
6.1.3	Hodnoty	110
6.2	Vlastnosti	111
7	Prostředky pro zpřístupnění a prezentaci znalostních databází v prostředí sémantického webu	116
7.1	XML	116
7.2	RDF - Resource Description Framework	116
7.2.1	RDF Model	118
7.2.2	RDF Schéma	122
7.3	Jazyk OWL	123
7.3.1	Třídy	124
7.3.2	Vlastnosti	125

7.4	SPARQL.....	126
8	Datová úložiště.....	127
8.1	Relační databáze, relační datový model.....	127
8.1.1	Objektová databáze, objektový datový model	128
8.1.2	Grafová databáze, grafový datový model	128
8.1.3	RDF úložiště	129
8.1.4	Metriky pro hodnocení databází	130
9	Seznam bibliografických odkazů	132

Seznam obrázků

Obr. 1: Pojmová mapa zpracování a souvisejících pojmů	14
Obr. 2: Struktura RDF tvrzení	118
Obr. 3: Jednoduché RDF tvrzení	119
Obr. 4: Více tvrzení o témž zdroji	120
Obr. 5: Dodatečné informace o autorovi	121
Obr. 6: Příklad hypergrafu	129
Obr. 7: Architektura RDF systému	129
Obr. 8: Model součinnosti standardů ISAAR a ISAD	136
Obr. 9: Grafická reprezentace datových prvků	137

Seznam tabulek

Tab. 1: Druhy institucí a jejich primární úkoly	9
Tab. 2: Pojetí fondů a předmětů péče v paměťových institucích	10
Tab. 3: Hierarchie tříd podle FRBR ₀₀ integrována do hierarchie tříd CIDOC CRM	46
Tab. 4: QName prefixy	120
Tab. 5: Porovnání vybraných databázových modelů a jejich vlastnosti	127

0 Úvod

Pojem interoperabilita není v prostředí paměťových institucí žádnou novinkou. Otázka vzájemné spolupráce a možností sdílení dat je již dlouhodobě klíčová. Projekt INTERPI přistupuje k řešení otázek interoperability prostřednictvím informačních objektů, které nejsou typickým předmětem zájmu odborné komunity. Svou pozornost soustřeďuje v této etapě na entity měnící se v prostoru a čase - na osoby, korporace a geografické entity. Komplexně řeší rozsah a způsob uchovávání a výměny informací o těchto entitách.

Specifikace požadavků a zpráva z analýzy metodologických postupů je prvním krokem k dosažení cílů projektu, návrh datové struktury je základem pro další řešení otázek nastolených projektem.

Dokument je rozdělen do několika částí. První obsahuje popis současného stavu řešení problematiky pro vyjasnění výchozí situace. Následuje vymezení metodologických postupů využitých pro analýzu, zpracování zprávy a definování datové struktury. Další části zprávy tvoří specifikace požadavků na datovou strukturu tak, jak ji formulovali na základě odborných diskusí a z poznání daného prostředí zástupci jednotlivých paměťových institucí.

Samostatná část je věnovaná samotné analýze metodologických postupů a na jejím základě je vytvořena hlavní část zprávy - návrh datové struktury, kde jsou popsány jednotlivé prvky datové struktury a vlastnosti, které tyto prvky spojují.

1 Současný stav řešení problematiky

Dokument vychází z poznání prostředí paměťových institucí, které je specifické svojí různorodostí a současně stejným předmětem zájmu, kterým je kulturní dědictví. Paměťové instituce jsou definovány jako: „knihovny, archivy, muzea, výzkumné ústavy, univerzity, jejichž cílem je ochrana a zpřístupňování dokumentů kulturního dědictví“¹. Někdy se používá termín sbírkové instituce, nebo paměťové a sbírkové instituce.

Jednotlivé typy paměťových institucí jsou vymezeny následovně:

- **Knihovna:** „Instituce nebo součást instituce, jejímž hlavním cílem je udržovat knihovní fond a umožňovat, prostřednictvím služeb knihovny, využívání dokumentů, jež jsou zapotřebí k uspokojování informačních, vědeckých, vzdělávacích nebo rekreačních potřeb uživatelů.“²
- **Muzeum:** „Muzeum je stálá nevýdělečná instituce ve službách společnosti a jejího rozvoje, otevřená veřejnosti, která získává, uchovává, zkoumá, zprostředkovává a vystavuje hmotné doklady o člověku a jeho prostředí za účelem studia, vzdělání, výchovy a potěšení.“³
- **Galerie:** „Místo pro výstavy uměleckých děl, obvykle výtvarného umění. Jsou v něm vystavovány například obrazy, sochy, fotografie, ilustrace, a objekty užitého umění.“⁴
- **Archiv:** „Instituce určená k uchovávání, ochraňování, evidování a zpřístupňování historicky cenných písemných pramenů, vzniklých v rámci činnosti státních, městských a obecních orgánů či jiných právnických a fyzických osob - archiválií.“⁵

Teoretický pohled na rozdíly je možné nabídnout pomocí porovnání předmětu zájmu, použitých metod a cílů, které paměťové a také jiné informační instituce chtějí dosáhnout (Tab. 1).

Tab. 1: Druhy institucí a jejich primární úkoly⁶

instituce	primární medium (skupina)	primární medium (druh, vlastnosti)	primární metoda	primární cíl
muzeum	přírodní výtvar a artefakt	předmět konkrétní, jedinečné	výstava	porozumění a zážitek
archív	mentefakt (informační pramen)	záznam konkrétní, jedinečné	zpráva	poznatek
knihovna	mentefakt (informační pramen)	záznam abstraktní, namnoženo	vypůjčení	vědomost
databanka	mentefakt (informační pramen)	záznam virtuální, namnožitelné	zpráva	informace
výzkumný ústav	mentefakt (informační pramen)	záznam abstraktní, namnožitelné	publikace	vědomost
škola	mentefakt (informační pramen)	vědomost abstraktní,	učení	vědomost

¹ MARVANOVÁ, Eva. Paměťová instituce.

² SODOMKOVÁ, Jana. Knihovna.

³ ICOM. Profesionální kodex muzeí [online].

⁴ Galerie umění.

⁵ Archiv.

⁶ WAIDACHER, F. Příručka všeobecné muzeologie, s. 108.

		namnožitelné		
--	--	--------------	--	--

Principiálně se paměťové instituce odlišují v pojetí svých fondů (sbírek) a předmětů péče (Tab. 2) především podle formulací z právních předpisů, které jejich činnost usměrňují.

Tab. 2: Pojetí fondů a předmětů péče v paměťových institucích

Archiv	Muzeum (galerie)	Knihovna
Archivním fondem je soubor archiválií, který vznikl výběrem z dokumentů vytvořených činností určité fyzické nebo právnické osoby, organizační složky státu nebo územního samosprávného celku; archivní sbírkou soubor archiválií navzájem propojených jedním nebo několika společnými znaky (§2 písm. g) a h) zákona 499/2004 Sb.)	Sbírkou muzejní povahy je sbírka, která je ve své celistvosti významná pro prehistorii, historii, umění, literaturu, techniku, přírodní nebo společenské vědy; tvoří ji soubor sbírkových předmětů shromážděných lidskou činností. (§2 odst. 1 zákona 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy)	Knihovním fondem je organizovaný, soustavně doplňovaný, zpracováváný, ochraňovaný a uchovávaný soubor knihovních dokumentů (§2 písm. c) zákona č. 257/2001 Sb., knihovní zákon)
Archiválií je takový dokument, který byl vzhledem k době vzniku, obsahu, původu, vnějším znakům a trvalé hodnotě dané politickým, hospodářským, právním, historickým, kulturním, vědeckým nebo informačním významem vybrán ve veřejném zájmu k trvalému uchování a byl vzat do evidence archiválií; archiváliemi jsou i pečeti, razítka a jiné hmotné předměty související s archivním fondem či s archivní sbírkou, které byly vzhledem k době vzniku, obsahu, původu, vnějším znakům a trvalé hodnotě dané politickým, hospodářským, právním, historickým, kulturním, vědeckým nebo informačním významem vybrány a vzaty do evidence (§2 písm. e) zákona 499/2004 Sb.)	Sbírkovým předmětem je věc movitá nebo nemovitost nebo soubor těchto věcí, a to přírodnina nebo lidský výtvar. Jsou to ...písemnosti a tisky, negativy, fotografie, filmové záznamy, kresby a náčrty vážící se k jednomu tématu či jedné osobnosti... (§2 odst. 2 zákona 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy; §2 odst. 2 písm. d) vyhlášky Ministerstva kultury 275/2000 Sb.)	Knihovním dokumentem je informační pramen evidovaný jako samostatná jednotka knihovního fondu knihovny (§2 písm. b) zákona č. 257/2001 Sb., knihovní zákon)

Současná úroveň sémantické interoperability a standardizace se v jednotlivých typech paměťových institucí značně liší. Základními pilíři sémantické interoperability v knihovnách jsou soubory autorit včetně řízených slovníků, tezaurů a metadatová schémata, která plně pokrývají potřeby sémantické interoperability z hlediska uživatelů knihoven. Samotná sémantika je skryta v metadatových schématech - výměnných formátech MARCového typu, kterou však nelze využít ve strojovém zpracování dat. Navíc rozsah údajů obsažených v autoritních záznamech plně neodpovídá požadavkům nejen regionálních knihoven z hlediska

plnění jejich regionálních funkcí, ale ani dalších paměťových institucí, kdy zejména v archivech s ohledem na klíčové hledisko provenience je i na mezinárodní úrovni vyžadováno podrobnější zpracování autoritních záznamů (popisný standard ISAAR(CPF)⁷ a technický standard EAC⁸). Nedostačující rozsah údajů byl zapříčiněn především tím, že struktura stávajících standardů pro autoritní záznamy v knihovnách neumožňovala zařazení požadovaných prvků do datové struktury. Navíc důležitou roli zde hrály i nevyřešené otázky ochrany osobních údajů, zejména využívání neveřejných zdrojů a možnost získávat např. datum úmrtí i pro potřeby knihoven (rozhodující prvek pro trvání autorských práv).

Sémantická interoperabilita v archivech, muzeích a galeriích je, jak naznačují výše uvedené projekty, ve stadiu zkoumání, prvotního ověřování standardů a zvolených postupů.

Na základě mezinárodních projektů, např. DESIRE⁹, DELOS (projekt Semantic Interoperability in DigitalLibrary Systems)¹⁰ a VIAF¹¹, můžeme usoudit, že interoperabilita je řešena v zásadě dvěma způsoby:

1. Mapováním jednotlivých systémů organizace poznání - souborů autorit, tezaurů, řízených slovníků¹², které se aplikuje:
 - na jeden centrální systém organizace poznání za pomoci jednoho metadatového schématu. Příkladem tohoto postupu je projekt HILT¹³ MSAC¹⁴;
 - vzájemným mapováním všech autoritních systémů, např. MACS¹⁵.
2. Budováním společného znalostního modelu organizace poznání napříč paměťovými institucemi.

Proto byla v roce 2006 přijata mezinárodní norma ISO21127¹⁶, která vytváří základní rámec sémantické interoperability. Na jejím základě je v celosvětovém měřítku realizováno množství výzkumných projektů např. BRICKS¹⁷, EPOCH¹⁸ (konkrétně nástroj AMA - Archive Mapper for Archeology), SCULPTEUR¹⁹, OCHRE²⁰, CHIOS²¹, SeMuSe²²), které poukazují na význam objektivě

⁷ International council on archives. ISAAR (CPF) : International standard archival authority record for corporate bodies, persons and families [online].

⁸ EAC-CPF : Encoded archival context, corporate bodies, persons, and families [online].

⁹ DESIRE Project : development of a european service for information on research and education [online].

¹⁰ PATEL, Manjula et al. Semantic interoperability in Digital Library Systems. [online].

¹¹ VIAF : virtual international authority file [online].

¹² eGovernment Resource Centre. Taxonomies & Thesauri [online].

¹³ HILT : high-level thesaurus [online].

¹⁴ BALÍKOVÁ, Marie. Multilingual Subject Access to Catalogues of National Libraries (MSAC) : Czech Republic's collaboration with Slovakia, Slovenia, Croatia, Macedonia, Lithuania and Latvia.

¹⁵ ISAAC, Antoine - CHAMBERS, Sally. Prototype integrating MACS initial data and new alignment into TEL framework [online].

¹⁶ ICOM. The CIDOC Conceptual Reference Model [online].

¹⁷ The BRICKS Community : the BRICKS Project [online].

¹⁸ EPOCH : European Network of Excellence in Open Cultural Heritage [online].

¹⁹ SCULPTEUR : Semantic and content-based multimedia exploitation for European benefit [online].

²⁰ OCHRE : Online Cultural Heritage Research Environment [online].

orientovaného přístupu při zpracování a zpřístupnění kulturního dědictví. Problematika však nebyla doposud na mezinárodní úrovni řešena komplexně.

Aplikace konceptuálního rámce přináší nové paradigma zpracování, které se posouvá od lineárního k objektovému. Zaměřuje se především na obsah současných záznamů o informačních objektech - tedy na zpracování entit (tříd) a jejich vztahů a tím na zabezpečení interoperability fondů, sbírek a souborů archiválií zpřístupňovaných v paměťových institucích na konceptuální úrovni bez ztráty jakýchkoliv dat s cílem omezit neefektivní duplicitní tvorbu dat jejich sdílením. Tento přístup se zdá mnohem efektivnější a výkonnější.

První konceptuální model upravující zpracování začal vznikat v roce 1991 na půdě IFLA. V roce 1998 byl prvně vydán pod označením FRBR. Následovali FRAD (v roce 2009) a FRSAD (v roce 2010).

V oblasti muzeí a galerií byl v roce 1995 publikován dokument upravující kategorie informací o muzejních objektech²³, který naznačoval snahu o zobecnění principů zpracování v muzeích a vytyčení základních informací o muzeálním objektu, které jsou pro zpracování muzejních sbírek nevyhnutné. Práce na vytvoření konceptuálního modelu pro muzea a galerie probíhaly prakticky souběžně s pracemi na konceptuálním modelu FRBR pro oblast knihoven. V roce 1998 byla publikována první verze dokumentu CIDOC-CRM. Tento dokument je postavený tak obecně, že pokrývá zpracování nejen v oblasti muzeí a galerií, ale i v oblasti archivů.

Zatímco FRBR, FRAD a FRSAD je možné z hlediska dodržení principů a způsobu prezentace jednotlivých prvků označit jako entitně-relační model, CIDOC-CRM je objektově-orientovaný model - tj. řízen objektovým přístupem a využívá principy objektově-orientovaného programování.

V roce 2000 se prvně objevila myšlenka harmonizace FRBR a CIDOC-CRM, které vyústila v roce 2006 do publikování první pracovní verze FRBR₀₀ - tj. objektově-orientovaného modelu FRBR.

Uvedené modely je možné hodnotit různě. Z jednoho úhlu pohledu jsou důležitým krokem ke změně přístupu k zpracování, z jiného úhlu zůstávají teoretickými modely, které je možné do praxe přenést jenom experimentálně v určité oblasti a v omezeném rozsahu. Model FRBR je úzce specializován na zpracování v knihovnách a ostatním paměťovým institucím nevyhovuje. CIDOC-CRM má ambice splnit požadavky všech typů paměťových institucí, ale je natolik obecný, že interpretace a zavedení do praxe je velmi náročné.

²¹ CHIOS : Cultural Heritage Interchange Ontology Standardisation.

²² NEUMANN, Marco. SeMuSe the future of semantic museum data.

²³ CIDOC. International guidelines for museum object information : the CIDOC information categories.

2 Metodologie přípravy zprávy a struktury dat

Analýza je jednou ze základních výzkumných metod, respektive jde o jednu z všeobecných teoretických metod známých jako dvojice protichůdných a vzájemně se doplňujících logických postupů. K analýze tak patří syntéza, která v případě této studie představuje návrh datové struktury.

Pro zpracování tohoto dokumentu byla stanovena následující metodologie:

- výběr standardů, které jsou pro tuto problematiku relevantní,
- zpracování vzoru tzv. karty standardu - tj. výběr podstatných informací, které jsou pro projekt relevantní, karta standardu poslouží v průběhu celého projektu na identifikaci používaných standardů,
- zpracování karet standardu pro vybrané dokumenty,
- získání a sjednocení specifikace požadavků paměťových institucí v oblasti klíčových entit,
- podrobná analýza jednotlivých standardů z pohledu entit s ohledem na zadanou specifikaci,
- formulace závěrů z analýzy,
- tvorba návrhu datové struktury.

Kromě analyticko-syntetických metod byly také využity induktivně-deduktivní metody a také metody zobecňování, abstrakce, specifikace a konkretizace.

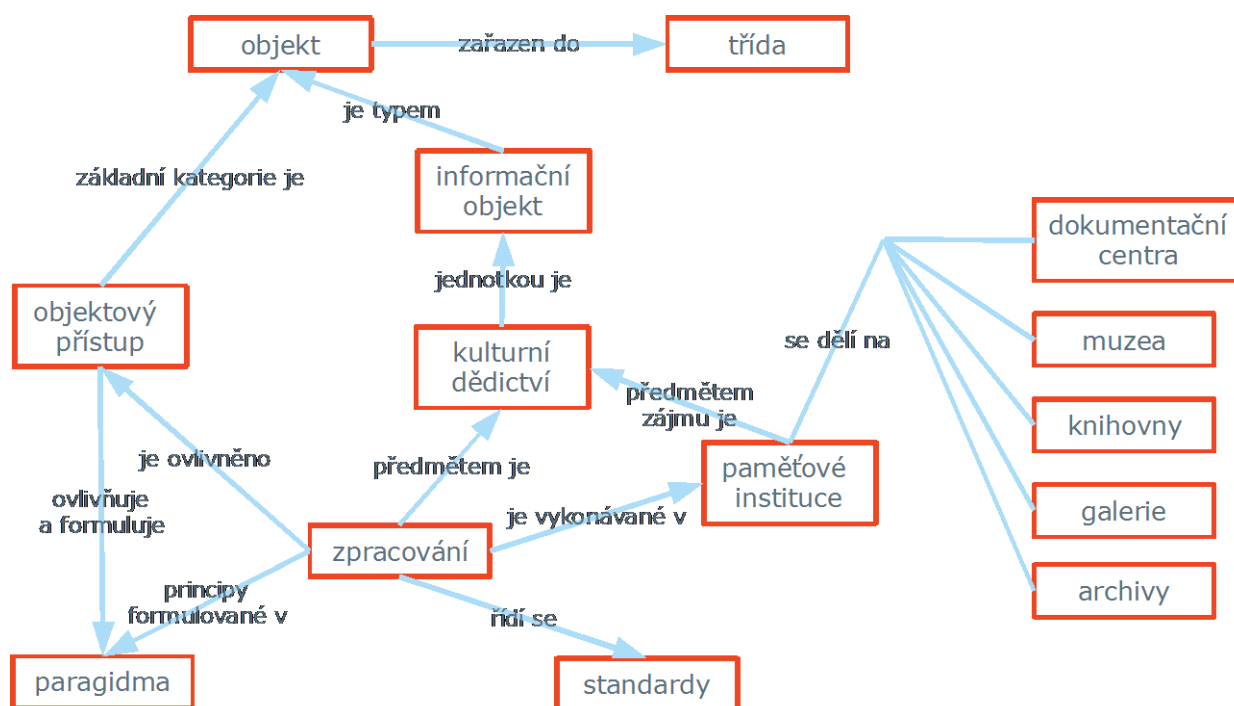
3 Terminologická analýza

Předmětem terminologické analýzy je v první řadě pojem autorita, protože je v souvislosti s entitami, které jsou předmětem zájmu projektu, výchozí. Projekt se opírá o zkušenosti knihoven při vytváření záznamů autorit. Principy pro zpracování informací o autoritách jsou z historického hlediska prvními principy pro popis personálních, korporativních a geografických entit.

Dalšími pojmy, jejichž chápání je třeba sjednotit, jsou ty, které souvisejí s pojmem objekt. Důležitý je filozofický pohled i pohled informačních technologií na tuto oblast, protože se v projektu prolínají.

Vztahy mezi některými pojmy jsou značeny v pojmové mapě, kde je jako východisko pojem zpracování, který není součástí analýzy, ale je klíčovou odbornou činností v paměťových institucích (Obr. 1).

Obr. 1: Pojmová mapa zpracování a souvisejících pojmů

3.1 Autorita a související pojmy

Při analýze pojmu *autorita* je třeba brát zřetel na to, že jde o chápání pojmu ve významové rovině, ve které je využíván v oblasti knihovní a informační vědy. V původním, všeobecném, významu je autorita chápána jako „uznávaná vážnost, úcta, rozhodující vliv, moc“²⁴. Knihovní a

²⁴ <http://slovník-cizích-slov.abz.cz/web.php/slovo/autorita>

informační věda používá pojem *autorita* ve specifické významové rovině, která s obecným výkladem pojmu zdánlivě nesouvisí. Způsobila to rozdílná interpretace anglických termínů v průběhu zavádění terminologie do české knihovnické praxe, protože je jednoznačné, že termín *autorita* je přebrán z anglosaského prostředí. Z historického hlediska je možné říct, že na nejširší úrovni označuje termín *autorita* oblast unifikace základních selekčních prvků vycházející z katalogizační praxe. Unifikace selekčních prvků se spojuje s počátky bibliografického zpracování v knihovnách nebo zpracování kulturních objektů v paměťových institucích obecně. S nástupem informačních technologií a rozšířením aplikace popisných metadat se stále více hledá způsob jak zabezpečit efektivně a úspěšně přístup k informačním objektům. Soubor selekčních prvků, především pokud jsou unifikovány, je jedním z řešení. Ze záznamu objektu jsou vyčleněny údaje, knihovnickou terminologií označované jako *záhlaví* (tj. „jméno, název, slovo nebo fráze, umístěná na začátku bibliografického záznamu nebo záznamu autority, odkazu nebo obecného vysvětlujícího odkazu, jehož cílem je uspořádat vstupní prvky tak, aby vznikl selekční údaj pro záznam nebo odkaz“²⁵). Ve vztahu k bibliografickým záznamům se rozlišují jmenné a věcné záhlaví. Souběžně se zaváděním metod pro sjednocení selekčních prvků bylo nutné vybrat jednu z forem záhlaví jako tu, která se bude preferovat - jde o tzv. *ustanovené*, *preferované*, *autorizované* nebo *autoritní* případně *autoritativní* záhlaví (z anglických termínů *established*, *authorized* nebo *authoritative heading*). Aktuální anglická terminologie používá termín *authorized heading*²⁶, který znamená „unifikované kontrolované záhlaví pro entitu“²⁷.

Nástup informačních technologií do zpracování bibliografických záznamů v podobě informačních systému a vznik formátů pro bibliografické záznamy znamenal aplikaci principu záhlaví také v záznamech v informačních systémech a následně se záhlaví vyčlenily do samostatných záznamů označovaných v angličtině jako *authority record* - tj. *záznam autority*, případně *autoritní záznam* nebo *autoritativní záznam* s definicí: „záznam v souboru autorit, jehož určujícím prvkem je autorizované záhlaví pro entitu“²⁸. Skupina záznamů autorit tvoří *soubor autorit* (*authority file*) tj. „soubor ověřených a unifikovaných jmenných a/nebo věcných selekčních údajů, určených pro zpracování a vyhledávání dokumentů s nezbytným odkazovým a poznámkovým aparátem“²⁹. Soubor autorit může být vymezen jako „seznam autoritativních forem záhlaví, používaných v katalogu knihoven, nebo v souboru bibliografických záznamů, vytvářen s cílem zabezpečit aby se záhlaví používaly jednotně při zpracování nových bibliografických záznamů. Pro osobní jména, unifikované názvy, názvy edicí a předmětové hesla se většinou vytvářejí samostatné soubory autorit. Soubor autorit zahrnuje též odkazy z ustanoveného záhlaví.“³⁰

²⁵ IFLA. Guidelines for Authority Records and References [online], s. 3.

²⁶ Cit. 25, s. 2.

²⁷ Cit. 25, s. 2.

²⁸ Cit. 25, s. 2.

²⁹ VODIČKOVÁ, H. Soubor autorit.

³⁰ REITZ, J. M. ODLIS : Online dictionary for library and information science [online].

3.1.1 Typy autorit a související pojmy

Pro úplnost terminologické analýzy je nezbytné věnovat pozornost také jednotlivým typům autorit - pro tuto fázi projektu personálním autoritám, autoritám korporací a geografickým autoritám.

Personální autorita (nebo také *osobní autorita*) je považována za základní typ. Jde o druh autority „obsahující jméno osoby jakožto autora nebo osoby, která je předmětem pojednání, nebo již se dokument týká.“³¹ Personální autorita zastupuje reálnou nebo fiktivní osobu, přičemž za personální autoritu může být považováno i označení jednotlivce nebo skupiny, která evokuje osobu. V případě potřeby může jednu reálnou osobu zastupovat několik personálních autorit. Základ záznamu personální autority je tvořen *personální záhlaví*.

S personálními autoritami úzce souvisí *autority rodiny/rodu*. Je to autorita obsahující jméno rodiny nebo rodu, přičemž rodina nebo rod představuje dvě nebo více osob, spojených narozením, svatbou, adopcí nebo stejným právním statusem. Záznam autority rodiny/rodu se používá pro zápis rodin a rodů, které zahrnují královské rody, dynastie a šlechtické rody, matriarcháty a patriarcháty, skupiny sdílející společnou rodinnou linii apod. Základ záznamu je tvořen *záhlavím rodiny nebo rodu*.

Dalším nejrozšířenějším typem autorit je *autorita korporace* (též *korporativní autorita* nebo *autorita akce a korporace*). Je definovaná jako druh autority „obsahující jméno korporativního autora“³². Používá se pro označení organizace, skupiny osob, dočasných skupin (to znamená shromáždění, setkání, konferencí, kongresů, výstav...), přičemž může jít o skutečné nebo fiktivní korporace. Základ záznamu je tvořen *korporativním záhlavím*.

Geografická autorita se používá pro informace o skutečných nebo fiktivních pozemských geografických nebo mimozemských lokalitách. Základ záznamu je tvořen *geografickým záhlavím*.

3.2 Objekt a související pojmy

Pojem *objekt* je širokospektrální a zasahuje do několika oblastí. V nejobecnější rovině se pod objektem chápe předmět nebo věc. Z hlediska informační vědy je pojem objekt používán v smyslu *informační objekt* definován jako „jakýkoliv fragment skutečnosti, který se nachází ve vztahu se subjektem a je pro něho zdrojem informací“³³. Informační objekt je tedy ve vztahu k paměťovým institucím cokoli, co je předmětem jejich zájmu, odborných činností a má pro ně význam jako zdroj informací.

³¹ VODIČKOVÁ, H. Personální autorita.

³² VODIČKOVÁ, H. Korporativní autorita.

³³ ČABRUNOVÁ, A. Informačný proces, s. 144.

Jiný pohled na pojem objekt přináší informatika. Objekt je zde chápán více ve vztahu k informačním systémům. Obecné pojmy a principy objektového přístupu jsou vymezeny v následující podkapitole.

3.2.1 Obecné pojmy a principy objektového přístupu v informatice

Objektový přístup se v informatice objevil prakticky v polovině 80 let minulého století v souvislosti s potřebou reprezentovat, tedy modelovat reálný svět. Uvedení objektového přístupu do praxe v podobě objektově-orientovaného programování se odvíjelo od vytváření konkrétních programovacích jazyků, které dokázaly objektový přístup dosáhnout.

Objekt, vztahy

V objektovém přístupu je důležité si uvědomit, co je možné považovat za objekt. Objekt je „entita, kterou je možné odlišit od jiných a která obsahuje data i možné operace s nimi“³⁴. Objekt je reálná entita, instance třídy³⁵ a vztahuje se na něj abstrakce. O abstrakci se hovoří tehdy, pokud „klient modulu nepotřebuje více, než je známo z rozhraní“³⁶. Odlišení jednoho objektu od druhého se označuje jako identita³⁷. Mezi objekty vznikají vztahy - statické a dynamické. Statické vztahy znamenají dlouhodobé spojení objektů, dynamické vztahy představují komunikaci mezi objekty³⁸. Vztahy je též možné rozdělit na asociativní vztah, vztah agregace a vztah dědičnosti³⁹. Asociativní vztah znamená, že dva objekty spolu souvisejí - může jít o jednosměrný vztah nebo obousměrný (jeden objekt odkazuje na druhý a opačně). Pod vztahem agregace se rozumí, pokud jeden objekt pozůstává z více jiných objektů. Vztah dědičnosti zahrnuje vztah zobecnění a specifikace. Kromě vyjmenovaných vztahů mezi objekty je možné vymezit i vztahy mezi objektem a třídou.

Třídy, hierarchie a dědičnost

Objekty se začleňují do tříd - třídy určují typ objektů. Třída určuje vlastnosti objektů a činnosti, které je možné s objekty vykonávat. Objekty, které patří do konkrétní třídy, jsou označovány jako instance. Možné je rozlišovat abstraktní, konkrétní nebo smíšenou třídu⁴⁰. Abstraktní třída neobsahuje žádné objekty, může však být zapojena a použita pro dědičnost. Prvotním účelem konkrétní třídy je seskupení objektů, může též podporovat dědičnost.

³⁴ KITJONGTHAWONKUL, Somkiat - KHOSLA, Rajiv. Modeling information systems using objects, agents, and task-based problem solving adapters, s. 475.

³⁵ MADAN, Alok. Object-oriented paradigm in programming for computer-aided analysis of structures, s. 228.

³⁶ STEVENS, P - POOLEY, R. Using UML : software engineering with objects and components, s. 10.

³⁷ PAETAU, Patrik. On the benefits and problems of the object-oriented paradigm including a finnish study, s. 27.

³⁸ Cit. 37, s. 27.

³⁹ Cit. 37, s. 37-38.

⁴⁰ Cit. 37, s. 33.

Hierarchie jako další vlastnost objektového přístupu umožňuje nadřadit a podřadit jednu třídu jiné. Pokud má třída jako instance pouze jiné třídy označuje se jako „metatřída“ (z anglického „metaclass“). Metatřída je vždy abstraktní. S třídami se spojuje také dědičnost, která je též základní charakteristikou objektového přístupu. Dědičnost podporuje princip znovupoužití (reuse). Teoreticky je možné všechny vlastnosti dědit. Třída, která dědí vlastnosti a činnosti jiné třídy, se označuje jako podtřída, odvozená třída nebo specializovaná třída⁴¹. Třída, ze které se vlastnosti dědí, je nadtřída, supertřída nebo základní, abstraktní nebo obecná třída⁴². Dědičnost může být víceúrovňová. Slabým místem dědičnosti je fakt, že každá změna v nadtřídě může ovlivnit všechny podtřídy a současně při modelování široké oblasti je velmi náročné identifikovat vlastnosti podtřídy, pokud je dědí z více nadtříd.

3.2.2 Entita a související pojmy

Pojem *entita* je podobně jako pojem objekt zatížen množstvím různých významů od čistě filozofického přes matematiku po programování a informatiku. Nejširší je význam pojmu entita jako něčeho co existuje a souvisí s vědou o bytí. V informatice je často spojován s tvorbou informačních systémů - konkrétně s entitně-relačním modelem.

3.3 Závěry - ustanovení terminologie

Na základě předložené terminologické analýzy a též odborné diskuse je možné navrhnout terminologickou soustavu pro projekt INTERPI, kterou je po schválení nezbytné promítnout do všech materiálů.

V případě, že se v projektu bude používat pojem objekt, je nutné striktně rozlišit jeho význam jako informačního objektu (v tom případě se doporučuje používat celé slovní spojení, ve smyslu objektu zájmu) a objektu z pohledu objektově orientovaného programování.

Za informační objekt se bude považovat obecně pro tuto fázi projektu osoba (ve smyslu fyzické osoby - reálná nebo fiktivní), korporace (ve smyslu instituce, dočasné korporace, sdružení apod.) a geografická entita. Obecně se všechny tyto kategorie označují jako entity. Výklad pojmu entita se neshoduje s pojmem autorita, tak jak tomu často bývá v knihovnické praxi. Výklad pojmu entita se pro projekt bude používat ve všeobecném filozofickém významu. Také není spojován s entitně-relačním modelem z informatiky. Pojem třída se bude používat pro označení skupiny entit se stejnými vlastnostmi - tj. pro osoby jako skupinu entit (jde o třídu osob), pro korporace (tj. jde o třídu korporací) a pro geografické entity (tj. jde o třídu geografických entit). Pojem třída se používá především tehdy, kdy je nutné zdůraznit rozdílnost jednotlivých entit.

Pojem autorita se kvůli jejímu specifickému významu pro oblast knihoven nebude v projektu využívat pro označení informačních objektů nebo souvisejících informací vůbec.

⁴¹ Cit. 37, s. 39.

⁴² Cit. 37, s. 39.

4 Specifikace požadavků na datovou strukturu

Specifikaci požadavků se opírá o potřeby všech typů paměťových institucí. Důraz je kladený právě na hledání kompromisu a společných rysů v přístupu k aplikaci standardů nebo v hloubce a způsobu zpracování informací o jednotlivých typech entit.

Z historického hlediska mají se zpracováním informací o entitách, které jsou předmětem zájmu projektu, největší zkušenosti knihovny - především z pohledu aplikace mezinárodních standardů pro výběr preferovaných forem jmen a vytváření záznamů autorit s účelem unifikace selekčních prvků a zefektivnění přístupu k dokumentům. Požadavky knihovnické komunity se tedy opírají o zkušenosti získané při budování souborů Národních autorit ČR. Knihovnická praxe reprezentuje aplikaci pravidel AACR2 a možnosti metadatového schématu MARC21. Výhledově se připravuje na aplikaci pravidel RDA. Při specifikaci požadavků na datovou strukturu musela knihovnická komunita akceptovat pohled na strukturu a rozsah údajů uchovávaných o osobách, korporacích a místech širší než je využíván pro záznamy autorit.

Pro archivy je typický komplexní přístup ke zpracovávaným dokumentům a soustředění pozornosti na historický vývoj jednotlivých entit. Hlavně v oblasti korporací a míst kladou archivy důraz na zaznamenání informací o historickém vývoji. Záznam entity proto nesmí odrážet pouze aktuální stav, ale datová struktura musí poskytovat prostor pro zachycení změn entity v čase. Požadavky archivů vycházejí také z aplikace pravidel ISAAR.

V oblasti muzeí a galerií byla specifikace požadavků především v oblasti personálních entit ovlivněna zkušenostmi z projektu „Autority v prostředí muzeí a galerií - interoperabilita s NK ČR“, na řešení kterého se podílejí CITeM (Metodické centrum pro informační technologie v muzejnictví) v Moravském zemském muzeu v Brně a Národní knihovna ČR. Cílem projektu bylo také nalézt model kooperace muzeí a galerií při tvorbě záznamu autorit, což znamenalo formulaci požadavků na data personálních entit ve dvojí rovině. V první jsou data, která vyhovují knihovnickému chápání autorit, ve druhé jsou data, které jsou významně ovlivněny požadavky muzeí a galerií (například implementací standardu CCO).

Pro specifikaci požadavků na datovou strukturu byly ustanoveny některé základní principy:

pro dataci je žádané upřednostňovat princip stanovený standardem CCO - tj. možnost zapsat dataci v textové podobě a také ve strojem čitelné a zpracovatelné formě

entity budou mít vlastní ID nezávislé na systému Národní autorit ČR, ale současně bude možné zapsat ID jiných systémů.

Požadavky jsou v každém směru otevřeny a předpokládá se jejich doplňování v rámci odborné diskuse.

4.1 Personální entity

Oblast identifikace, typ entity, stav záznamu

1. ID
 - ID entity INTERPI

- ID MA
- ID NA - ID NA se doplní automaticky při doplnění ID MA
- ID jiných systémů

Struktura údajů:

- ID
 - typ - kód podle číselníku/řízeného slovníku
2. Typ entity
 - Typ entity INTERPI N- personální, korporativní, GEO
 - Typ personální entity INTERPI - N: osoba, rod/rodina
 - Typ autoritního záznamu NA
 3. Stav záznamu INTERPI: rozpracovaný - definitivní

Údaje týkající se personální entity se dělí do několika oblastí:

1. Identifikace personální entity - oblast jména;
2. Určení jazykové oblasti, do které daná entita spadá, pohlaví, profesního zařazení;
3. Poskytnutí detailnějších informací týkajících se života, profesní kariéry, členství v různých organizacích apod., tedy informací nutných k získání globálního pohledu na danou personální entitu a uvádějící tuto entitu do potřebných souvislostí (vztahů a vazeb).

Identifikace personální entity - oblast jména

- Preferovaná forma jména -O (podle různých pravidel)
 - Preferovaná jména INTERPI - povinná

Rozsah/struktura údajů:

- Jméno
 - Forma jména:
 - Pod rodným jménem
 - Pod příjmením
 - Rodina/rod
 - První část jména
 - Druhá část jména
 - Římské číslice
 - Rozpis iniciál
 - Doplněk
 - Data
 - Titul před
 - Titul za
- Datace- datum od - datum do
- Jazyk jména (pro určení zda je pro popis použita forma jména v konkrétním jazyku - např. při jménech se slovním doplňkem - šlechtickými tituly, označeními svatých apod.)
- Zdroj údajů
- Pravidla
- Poznámka

V případě potřeby uvádět také preferovanou formu jména podle jiných pravidel, např. AACR2/RDA

Variantní forma jména - O / Paralelní forma jména - O

Rozsah a struktura údajů jako u preferované formy jména.

Povinně uvádět všechny variantní formy. Podle potřeby uvádět paralelní formy jména.

K diskusi: rozlišování paralelních a variantních forem jména nebo jejich uvádění společně.

Určení jazykové oblasti, do které daná entita spadá, pohlaví, profesního zařazení

- Jazykové určení (jazyk používaný entitou)
- Příslušnost k zemi původu, působnosti (národní komunitě) - formulace vychází z potřeby nahradit nevhodné označení „národnost“
- Pohlaví
 - Muž
 - Žena
 - neznámé
- Zařazení
 - Klíčové slovo
 - Profese
 - Styl
 - Obor

Detailnější informace uvádějící personální entitu do potřebných souvislostí, vztahů a vazeb

Související informace je možné vyjádřit pomocí souvisejících entit propojených prostým vztahem asociace (viz též) nebo diferencovaně pomocí komplexních vazeb a vztahů, prostřednictvím jednotlivých událostí významných pro danou personální entitu, na nichž se podílejí všichni aktéři.

Za významné události se u personální entity považují: narození, úmrtí, studium, profesní kariéra/zaměstnání, členství v různých organizacích, významné aktivity (proslavení), rodinné a partnerské vztahy apod.

Obecná struktura události

- Datace
 - Datum od
 - Datum do
 - Zdroj
 - Poznámka
- Místo
 - Zdroj
 - Poznámka
- Osoba
 - Jméno
 - ID
 - Rozpis iniciál

- Římské číslice
- Doplnky
- Data
- Role
- Instituce (korporace)
 - Typ korporace
 - Podřízená jednotka
 - ID
 - Zdroj
 - Poznámka
- Poznámka
- Zdroj

Doporučená struktura jednotlivých typů události:

- narození - datace, místo, osoba (otec, matka), poznámka, zdroj
- úmrtí - datace, místo, osoba (pachatel, apod.), poznámka, zdroj
- studium - datace, místo, korporace (instituce), osoba (učitel), poznámka, zdroj
- profesní kariéra/zaměstnání - datace, místo, korporace (instituce), osoba (nadřízený, podřízený), poznámka, zdroj
- členství v různých organizacích - datace, místo, korporace (instituce), osoba (člen, vedení organizace), poznámka, zdroj
- významné aktivity (proslavení) - datace, místo, osoba, dílo/výtvor/čin, poznámka, zdroj
- rodinné a partnerské vztahy (uzavření manželství, partnerství, ukončení manželství partnerství) - datace, místo, osoba (svědek), korporace, poznámka, zdroj

Související entity - čerpat z databáze (odkaz na příslušné entity)

Kategorie vztahu (podle kategorie související entity níže). Pro zápis např. rodinných příslušníků (sourozenci, děti, vnuci apod.).

- Datace
 - Datum od
 - Datum do
 - Zdroj
 - Poznámka
- Poznámka
- Zdroj
- Entita
 - Jméno entity
 - ID
 - typ související entity
- Typy souvisejících entit
- Personální entita (osoba/rod)
- Entita korporace
- Entita dočasná korporace (akce)
- Geografická entita
- Entita předmět (pojem/fyzický objekt)

Životopis

Volný text

Zaměření, činnost

Volný text. Např. v současnosti součást biografické poznámky pro NA ČR.

Informační prameny / dokumenty

Struktura údajů:

- typ zdroje (archivní dokument, elektronický dokument, www stránka, kniha, článek...)
- identifikace zdroje (možná v nějaké struktuře)
- ID

K diskusi: způsob uvádění informačních pramenů, dokumentů jako samostatných záznamů, nebo jako součást popisu entity a způsob použití v souvislosti s uváděním zdroje při konkrétních datech.

Poznámka (veřejná, neveřejná)

4.2 Entita korporace

Oblast identifikace, typ entity, stav záznamu

1. ID
 - ID entity INTERPI
 - ID MA
 - ID NA - ID NA se doplní automaticky při doplnění ID MA
 - ID jiných systémů

Struktura údajů:

- ID
 - typ - kód podle číselníku/řízeného slovníku
2. Typ entity
 - Typ entity INTERPI N- personální, korporativní, GEO
 - Typ korporativní entity INTERPI - N: korporace, dočasná korporace (akce)
 - Typ autoritního záznamu NA
 3. Stav záznamu INTERPI: rozpracovaný - definitivní

Údaje týkající se entity korporace se dělí do několika oblastí:

1. Identifikace entity korporace - oblast jména (včetně povinných údajů: roky existence korporace, sídlo korporace, korporativnost/označení právní formy podnikání a stručné charakteristiky;
2. Určení jazykové oblasti, do které daná entita spadá, status korporace, typ korporace;
3. Detailnější informace týkající se dějin organizace, struktury organizace, činnosti, výsledků činnosti, profesních sdružení, apod., tedy informace nutné k získání globálního pohledu na danou entitu a uvádějící tuto entitu do potřebných souvislostí (vztahů a vazeb).

Identifikace entity korporace - oblast jména včetně povinných údajů

- Preferovaná forma jména -O (podle různých pravidel)
 - Preferovaná jména INTERPI- povinná

Rozsah/struktura údajů:

- Jméno
 - Forma jména:
 - Invertovaná forma jména
 - Pod jménem jurisdikce
 - Jméno v přímém pořadí
 - Úvodní prvek /úvodní část jména
 - Podřízená složka
 - Korporativnost/označení právní formy podnikání
 - Pořadí/číslo akce
 - Rok konání akce
 - Místo konání/sídlo korporace
 - Data
 - Doplněk
 - Poznámka
 - zdroj
- Jurisdikce /pole působnosti korporace
- Datace
 - datum od
 - datum do
 - zdroj
 - poznámka
- Jazyk jména korporace
- Zdroj údajů
- Pravidla
- Poznámka

V případě potřeby uvádět také preferovanou formu jména podle jiných pravidel, např. AACR2/RDA.

Variantní forma jména - O / Paralelní forma jména - O

Rozsah a struktura údajů jako u preferované formy jména.

Povinně uvádět všechny variantní formy. Podle potřeby uvádět paralelní formy jména.

K diskusi: rozlišování paralelních a variantních forem jména nebo jejich uvádění společně.

Určení jazykové oblasti, do které daná entita spadá, status korporace/typ korporace, logo, používaná výrobní značka

- Jazykové určení
- Status/typ korporace
- Logo
 - Datace
 - Popis, obrázek

- Poznámka
- Zdroj
- Výrobní značka
 - Datace
 - Popis, obrázek
 - Poznámka
 - Zdroj
- Zařazení
 - Klíčové slovo
 - Typ/subtyp korporace
 - Obor podnikání - bližší specifikace

Detailnější informace uvádějící korporativní entitu do potřebných souvislostí, vztahů a vazeb

Související informace je možné vyjádřit pomocí souvisejících entit propojených prostým vztahem asociace (viz též) nebo diferencovaně pomocí komplexních vazeb a vztahů, a to prostřednictvím jednotlivých událostí významných pro danou korporaci, na nichž se podílejí významní aktéři.

Za významné události se u korporativní entity považují: vznik, zánik, sloučení, odštěpení, přeražení (pod jinou nadřízenou korporaci), změna vlastnictví, změna právní formy, funkce, zaměření nebo sídla, členství - nutno doplnit a především zevšeobecnit, mělo by platit pro všechny typy korporací i výrobní podniky.

Obecná struktura události

- Datace
 - Datum od
 - Datum do
 - Zdroj
 - Poznámka
- Typ události
- Místo
 - Zdroj
 - Poznámka
- Osoba
 - Jméno
 - ID
 - Rozpis iniciál
 - Římské číslice
 - Doplnky
 - Data
 - Role
 - Poznámka
 - Zdroj
- Korporace
 - Jméno
 - Podřízená složka
 - ID
 - Korporativnost

- Data
- Sídlo
- Doplněk
- Role
- Poznámka
- Zdroj

Doporučená struktura pro jednotlivé typy událostí:

- vznik: datace, místo, typ (založení, odštěpení, sloučení apod.), osoba (vlastník, obchodní partner apod.), korporace, poznámka, zdroj
- zánik: datace, místo, typ (prodej, úpadek, katastrofa, konkurs, sloučení, zrušení apod.), osoba (vlastník, obchodní partner, věřitel, akcionář, vlastník apod.), korporace, poznámka, zdroj
- přearžení: datace, místo, osoba, korporace, poznámka, zdroj
- změna vlastnictví: datace, místo, osoba, korporace, poznámka, zdroj
- změna právní formy, funkce, zaměření nebo sídla: datace, místo, osoba, korporace, poznámka, zdroj
- členství: datace, místo, osoba (člen, zástupce), korporace, poznámka, zdroj

Související entity - čerpat z databáze (odkaz na příslušné entity)

Kategorie vztahu (podle kategorie související entity níže) doplnit typy vztahů/vazeb.

Např. nadřízený/podřízený; řízený/řídící; vlastník/vlastněný; předchůdce/následník; část/celek...

- Datace
 - Datum od
 - Datum do
 - Zdroj
 - Poznámka
- Poznámka
- Zdroj
- Entita
 - Jméno entity
 - ID
 - typ související entity
 - Typy souvisejících entit
 - Personální entita (osoba/rod)
 - Entita korporace
 - Entita dočasná korporace (akce)
 - Geografická entita
 - Entita předmět (pojem/fyzický objekt)

Dějiny

Volný text.

Vnitřní struktura

Volný text.

Kódované údaje a další informace

Např. IČO, kontaktní údaje, odkaz na obchodní rejstřík...

Funkce, zaměření, činnosti, pravomoci, oprávnění

Informační prameny / dokumenty

Struktura údajů:

- typ zdroje (archivní dokument, elektronický dokument, www stránka, kniha, článek...)
- identifikace zdroje (možná v nějaké struktuře)
- ID

K diskusi: způsob uvádění informačních pramenů, dokumentů jako samostatných záznamů, nebo jako součást popisu entity a způsob použití v souvislosti s uváděním zdroje při konkrétních datech.

Poznámka (veřejná, neveřejná)

4.3 Geografické entity

Oblast identifikace, typ entity, stav záznamu

1. ID
 - ID entity INTERPI
 - ID MA
 - ID NA - ID NA se doplní automaticky při doplnění ID MA
 - ID jiných systémů

Struktura údajů:

- ID
 - typ - kód podle číselníku/řízeného slovníku
2. Typ entity
 - Typ entity INTERPI N- personální, korporativní, GEO
 - Typ geografické entity INTERPI - N:
 - Typ místa: např. město, obec, řeka, hora, ... trasa, atd. - O
 - Typ autoritního záznamu NA

3. Stav záznamu INTERPI: rozpracovaný - definitivní

Údaje týkající se geografické entity se dělí do několika oblastí:

1. Identifikace geografické entity korporace - oblast jména včetně stručné charakteristiky
2. Hierarchická struktura (širší souvislosti), kódované údaje, souřadnice

3. Detailnější informace týkající se statutárních znaků, dějin místa, historického vývoje, apod., tedy informace nutné k získání globálního pohledu na danou entitu a uvádějící tuto entitu do potřebných souvislostí (vztahů a vazeb).

Oblast jména

Identifikace geografické entity- oblast jména včetně stručné charakteristiky

- Preferovaná forma jména -O (podle různých pravidel)
 - Preferovaná jména INTERPI - povinná

Rozsah/struktura údajů:

- Jméno
 - Doplněk
 - Datace
 - datum od
 - datum do
 - zdroj
 - poznámka
- Zdroj údajů
- Pravidla
- Jazyk
- Poznámka
- Stručná charakteristika

V případě potřeby uvádět také preferovanou formu jména podle jiných pravidel, např. AACR2/RDA.

Variantní forma jména - O / Paralelní forma jména - O

K diskusi: rozlišování paralelních a variantních forem jména nebo jejich uvádění společně.

Rozsah/struktura údajů:

- Nepreferované formy jména (např. zkratky u států....)
 - Datace
 - datum od
 - datum do
 - zdroj
 - poznámka
- Zdroj údajů
- Pravidla
- Jazyk
- Poznámka

Hierarchická struktura (širší souvislosti) - O

Stupně hierarchické úrovně: 1.; 2.; 3.; 4.; 5.; 6.; 7.;

K diskusi: Kolik hierarchických úrovní je potřebné zaznamenávat - např. tezaurus Getty má 5, ale začíná kategorií „Svět“, „světadíl“.

Návrh: používat stát - země/oblast - kraj - okres - místo - místní část/pomístní jméno - ulice ...

Struktura údajů:

- Databáze
 - datum od
 - datum do
 - zdroj
 - poznámka
- hierarchická úroveň
 - jméno
 - ID
 - stupeň hierarchické úrovně
 - typ hierarchické úrovně (podle typu geo entity INTERPI)

Kódované údaje: číselníky ČSÚ/SŠÚ, kód cz, atd - O

Struktura údajů:

- Kódovaný údaj
 - Kód číselníku
- Databáze
 - datum od
 - datum do
 - zdroj
 - poznámka
- Poznámka

Souřadnice - O

Vymezení 1 bodu=centrum oblasti u lineárních útvarů (řeky, trasy) počáteční bod (minimální počet souřadnic).

Vymezení geografické oblasti (4 souřadnice).

Vymezení polygonu (neomezeným počtem bodů na obvodu s určeným pořadím).

Vymezení neomezeného počtu bodů pro přesné určení lineárních útvarů (řeky, trasy) s určeným pořadím.

Struktura údajů:

- Údaje souřadnic
- Databáze
 - datum od
 - datum do

- zdroj
- poznámka
- Použitý systém
- Poznámka

Informační prameny / dokumenty

Struktura údajů:

- typ zdroje (archivní dokument, elektronický dokument, www stránka, kniha, článek...)
- identifikace zdroje (možná v nějaké struktuře)
- ID

Poznámka(veřejná, neveřejná)

Statutární znaky

- Znak - popis, historie znaku, vyobrazení
- Vlajka - popis, historie, vyobrazení
- Logo města - popis, vyobrazení

U všech: Poznámka, datace - datum od, datum do, zdroj, poznámka

Historie - narativní popis

Historický vývoj - formou události

Rozsah údajů:

- Vznik- typ: založení, odtržení, sloučení
- První písemná zmínka
- Zánik - typ: sloučení, katastrofa, zrušení, cílený zánik (např. vznik přehrady)
- Historické události-mílníky vývoje: typ události (požár, přebudování, změna majitele, přidělení práv...)
- Změna majitele

Struktura údajů:

- typ události (vznik, první písemná zmínka, zánik, mílníky vývoje)
- upřesnění typu (podtyp)
- datace
- poznámka
- související entity O (osoba, korporace)
 - Jméno entity
 - ID
 - typ související entity (jméno, korporace, akce)
- zdroj informací

Vlastnické vztahy

K diskusi: způsob uvádění vlastnických vztahů formou narativního popisu, nebo strukturovaného historického vývoje nebo formou odkazů na související entity.

Související entity - čerpat z databáze (odkaz na příslušné entity)

Struktura údajů:

- Kategorie vztahu (podle kategorie související entity níže)
- datace
- zdroj
- Poznámka
- entita
 - Jméno entity
 - číslo záznamu (ID)
 - typ související entity
 - Typy souvisejících entit
 - Geografická entita- O
 - Personální entita (osoba/rod) - O
 - Entita korporace - O
 - Entita akce- O
 - Entita předmět (pojem/fyzický objekt)- O
 - Jako související entity uvádět zejména (kategorie související entity):
 - Významné regionální osobnosti (rychtáři, kronikáři, učitelé, buditelé, kněží...)
 - Další osobnosti pokud je důležité je zmínit - v místě narození, krátkodobě působící atd.
 - Významné organizace (cechy, spolky, Orel, Sokol, školy, sdružení atd.)
 - Památky - archeologické nálezy, historické, architektonické, stavební, technické, přírodní
 - Místní části, pojmenované místo zahrnuté v katastru

Hospodářské (nerostné bohatství, řemesla, zemědělství, turistický ruch...), přírodní (nadmořská výška, rezervace...) a kulturně-historické podmínky (náboženský život, školství...)

Struktura údajů:

- ID
- heslo
- typ hesla (např. nerostné bohatství, řemesla...)
- slovní popis
- zdroj
- poznámka

Legendy, pověsti

5 Analýza metodologických postupů

5.1 GARR

Informace o standardu jsou zpracovány v původním jazyce - tj. v angličtině protože není k dispozici oficiální překlad. Je možné do budoucna uvažovat o překladu důležitých částí standardu. Standard GARR je jedním z výchozích pro další standardy jako FRBR, FRAD, FRSAD.

5.1.1 Karta standardu

Zkratka	GARR
Originální název standardu	Guidelines for authority records and references
Odpovědná instituce	IFLA
Verze	2nd edition Guidelines for authority records and references. – 2nd ed. / revised by the IFLA Working Group on GARE Revision. – München : K.G. Saur, 2001. – xii, 46 pages ; 25 cm. – (UBCIM publications ; new series, vol. 23). – ISBN 978-3-598-11504-2.
Datum	2001
www standardu	http://archive.ifla.org/VII/s13/garr/garr.pdf
Typ standardu	popisní
Překlad standardu	
Oficiální překlad názvu	--
Odpovědná organizace	--
Datum vydání	--
Verze	--
Překlad z verze	--
www překladu	--
Souvislosti	
Související standardy	GSARE - Guidelines for Subject Authority and Reference Entries (2nd ed. - 1998)
Jiné dokumenty	

5.1.2 Cíle standardu

GARR určuje požadavky pro zobrazení informací týkajících se autorizovaných záhlaví a odkazů v různých formách prezentace v bibliografiích, katalozích apod. Pravidla pokrývají autorizovaná záhlaví a odkazy pro osoby, korporace a díla. Cílem je též vytvořit obecné pravidla pro mezinárodní výměnu a využití informací o autorizovaných záhlavích a odkazech. Důležitou částí GARR jsou definice základních pojmů z oblasti autorit, které mohou být východiskem pro všechny ostatní standardy.

5.1.3 Definice

authority record = A record in an authority file for which the organising element is the authorised heading for an entity (person, corporate body, or work/expression) as established by the cataloguing agency responsible. In addition to the authorised heading, the record contains, as applicable: information notes; a record of all variant and related headings from which references have been made (tracings); notes recording sources consulted, etc; an identification of the cataloguing agency responsible for the entry; and (when implemented) the International Standard Authority Data Number (ISADN). [s. 2]

access point = A name, term, code, etc., under which a bibliographic or authority record may be searched, found and identified. [s. 2]

authority entry = An authorised heading displayed to the user. May also refer to the complete authority record displayed to the user. [s. 2]

authorised heading = The uniform controlled heading for an entity. (Previously known as Uniform heading. See also Entry.) [s. 2]

authority file = A set of authority records. [s. 2]

heading = A name, word, or phrase placed at the head of a bibliographic or authority record, a reference entry, or a general explanatory reference entry; used to organise entries and indexed to provide an access point for the record of entry. [s. 3]

5.1.4 Entity

osoba (fyzická osoba)

definice [odkaz]

--

struktura [odkaz]

(pozn. standard je věnován především zobrazení - následující prvky jsou jednotlivé části zobrazených informací o záznamu autority)

- authorised heading - personal name:
 - sub-elements: family names (or surname), including prefixes and compounds; forename (or given name); patronymic; sobriquet; dynastic name; other names
 - qualifiers: title of nobility, honour, address etc.; date(s) of birth, death, etc.; other qualifiers

[s. 8]

- parallel heading
- information note
- see reference tracing
- see also reference tracing
- cataloguer's note
- source - name of national bibliographic agency, cataloguing rules or standard, date

- international standard authority data number
[s. 8-23]

použití [odkaz]

--

korporace (institute, právnická osoba)

definice [odkaz]

Corporate body = Any organisation or group of persons and/or organisations that is identified by a particular name. This includes named occasional groups and events, such as meetings, conferences, congresses, expeditions, exhibitions, festivals, and fairs. [s. 2] (pozn. zvýrazněná je část definice související s korporací)

struktura [odkaz]

(pozn. standard je věnován především zobrazení - následující prvky jsou jednotlivé části zobrazených informací o záznamu autority)

- authorised heading - corporate body:
 - sub-elements: name of corporate body; name of territorial authority; name of subordinate body
 - qualifiers: geographic name; date; number; type of body, type of territorial authority; other qualifiers

[s. 9]

- parallel heading
- information note
- see reference tracing
- see also reference tracing
- cataloguer's note
- source - name of national bibliographic agency, cataloguing rules or standard, date
- international standard authority data number

[s. 9-23]

použití [odkaz]

--

korporace (akce)

definice [odkaz]

Corporate body = Any organisation or group of persons and/or organisations that is identified by a particular name. This includes named occasional groups and events, such as meetings, conferences, congresses, expeditions, exhibitions, festivals, and fairs. [s. 2] (pozn. zvýrazněná je část definice související s akcí)

struktura [odkaz]

(pozn. standard je věnován především zobrazení - následující prvky jsou jednotlivé části zobrazených informací o záznamu autority)

- authorised heading - corporate body:
 - sub-elements: name of corporate body; name of territorial authority; name of subordinate body
 - qualifiers: geographic name; date; number; type of body, type of territorial authority; other qualifiers

[s. 9]

- parallel heading
- information note
- see reference tracing
- see also reference tracing
- cataloguer's note
- source - name of national bibliographic agency, cataloguing rules or standard, date
- international standard authority data number

[s. 9-23]

použití [odkaz]

--

5.2 CCO

5.2.1 Karta standardu

Zkratka	CCO
Originální název standardu	Cataloging cultural objects
Odpovědná instituce	Visual Resources Association Foundation, Cataloging Cultural Objects Committee
Verze	2006 (pdf verze dostupná online: http://cco.vrafoundation.org/index.php/toolkit/cco_pdf_version/)
Datum	2006
www standardu	http://cco.vrafoundation.org/
Typ standardu	popisní
Překlad standardu	
Oficiální překlad názvu	--
Odpovědná organizace	--
Datum vydání	--
Verze	--
Překlad z verze	--
www překladu	--
Souvislosti	

Související standardy	CDWA VRA Core AARC Describing Archives : A Content Standard (DACS)
Jiné dokumenty	Thesaurus of Graphic Materials AAT NISO. A Framework of Guidance for Building Good Digital Collections

5.2.2 Cíle standardu

Standard zaměřen na pravidla pro obsah dat v popisní katalogizaci - pravidla, které pomáhají vybrat termíny, a které vymezují pořad, syntax a formu ve které jsou tyto termíny, fráze, hodnoty a narativní popisy zaznamenávány. Primárním cílem standardu je popsat metadata a principy autorit - údaje, které jsou potřebné pro popis kulturních děl, data používány pro tvorbu katalogizačních záznamů pro tyto díla a jejich zobrazení (obrázky). Standard pokrývá mnoho typů kulturních děl, včetně architektury, malby, sochařství, tisku, rukopisů, fotografií a jiných vizuálních médií, živé umění (divadlo, tanec, hudba), archeologické naleziště a artefakty a rozličné předměty hmotné kultury.

5.2.3 Entity

V standardu jsou entity, které jsou předmětem projektu rozděleny do 4 skupin: jemné autority pro osoby a korporace, autority geografických míst, pojmové autority a předmětové autority. V této fázi projektu jsou vybrány informace o jmenných autoritách pro osoby a korporace a autority geografických míst.

Standard neexistuje v českém překladu, proto jsou uvedeny informace v angličtině a doplněný je pracovní překlad do češtiny.

osoba (fyzická osoba) - person

definice [odkaz]

Person include individuals whose biographies are well known and creators with identified oeuvres but whose names are unknown and whose biography is estimated or surmised. The name authority is limited to real, historical persons. Fictional persons are recorded in the Subject Authority. [s. 279]

Osoby zahrnují jednotlivců, kterých životopisné údaje jsou známe a tvůrců s identifikovanými díly, kterých jména jsou však neznámá nebo jejich životopisné údaje se pouze odhadují nebo domnívají. Jmenná autorita je omezena na reální, historické osoby. Fiktivní osoby jsou zaznamenávány jako věcné autority.

struktura [odkaz]

doporučené prvky (prvky, které jsou vyžadovány jsou označeny - required / doporučené):

- names (preferred, alternates, and variants) (required) / jména (preferována, alternativní a variantní) (doporučené)
- note / poznámka

- display biography (required) / životopis (doporučené)
- birth date (required) / datum narození (doporučené)
- death date (required) / datum úmrtí (doporučené)
- nationality (required) / národnost (doporučené)
- life roles (required) / životní role (doporučené)
- gender / rod
- date of earliest activity / datum nejranější aktivity
- date of latest activity / datum nejpozdější aktivity
- place/location / místo/lokace
- related people and corporate bodies / související osoby a korporace
- relationship type / typ vztahu
- events / události
- sources (required) / zdroje (doporučené)
- record type (person or corporate body) (controlled list) / typ záznamu (osob nebo korporace) (seznam)

použití [\[odkaz\]](#)

bude doplněno

korporace (instituce, právnická osoba, akce)

Pozn.: CCO nerozlišuje mezi korporací a dočasnou korporací (akcí).

definice [\[odkaz\]](#)

A corporate body may be a legally incorporated entity, such as a modern architectural firm, but does not necessarily have to be legally incorporated; for example, a 16th-century sculptors' studio or family of artists may be recorded as a corporate body. Corporate bodies should be organized, identifiable groups of individuals working together in a particular place and within a defined period of time. A workshop may be included in the Personal and Corporate Name Authority if the workshop itself is a distinct group of individuals, collectively responsible for fostering the creation of art. Museums and most other repositories are also corporate bodies. Certain events, such as conferences, are typically treated as corporate bodies and recorded in this authority. [s. 279-280]

Korporace může být entita postavená na právním základě, jako je moderní firma zabývající se architekturou, ale na právním základě nevyhnutně nemusí být postavená; například studio sochařů v 16. století, nebo rodina umělců může být zapsána též jako korporace. Korporace může být organizovaná, identifikovatelná skupina jednotlivců pracujících společně na konkrétním místě v průběhu vymezeného časového období. Workshop může být zařazen mezi jmenné autority pokud je přesnou skupinou jednotlivců, společně zodpovědných za podporu umělecké tvorby. Muzea a většina jiných repozitářů jsou taktéž korporace. Určité události jako jsou konference, se typicky považují za korporace a jsou zaznamenány v této autoritě.

struktura [\[odkaz\]](#)

doporučené prvky (prvky, které jsou vyžadovány jsou označeny - required / doporučené):

- names (preferred, alternates, and variants) (required) / jména (preferována, alternativní a variantní) (doporučené)
- note / poznámka
- display biography (required) / životopis (doporučené)
- start date (required) / datum počátku (doporučené)
- end date (required) / datum ukončení (doporučené)
- national affiliation (required) / příslušnost k zemi (doporučené)
- functions (required) / funkce (doporučené)
- date of earliest activity / datum nejranější aktivity
- date of latest activity / datum nejpozdější aktivity
- place/location / místo/lokace
- related people and corporate bodies / související osoby a korporace
- relationship type / typ vztahu
- events / události
- sources (required) / zdroje (doporučené)
- record type (person or corporate body) (controlled list) / typ záznamu (osob nebo korporace) (seznam)

použití [odkaz]

bude doplněno

korporace (akce)

definice [odkaz]

--

struktura [odkaz]

--

použití [odkaz]

--

rod/rodina

Rodina/rod není v CCO osobitně zmiňována. Pouze v definici korporace je zmíněný možný zápis uměleckých rodin jako korporací. Viz. definice korporace výše.

definice [odkaz]

--

struktura [odkaz]

--

použití [odkaz]

--

geografické jméno

The Geographic Place Authority contains information about geographic places important to the cultural works and creators. The places noted in this authority include both physical features and administrative entities.

Autority geografického místa obsahují informace o geografických místech důležitých pro kulturní díla a tvůrce. Místa popisována v těchto autoritách zahrnují jak fyzické místa a jevy ale také administrativní entity.

definice [odkaz]

Physical features include entities that are part of the natural physical condition of the planet, such as continents, rivers, and mountains. Surface features as well as underground and submarine features may be included, as necessary. Former features, such as submerged islands and lost coastlines, may also be included, as necessary. Places on planet Earth, other planets, and other celestial bodies may be included. Mythological, legendary, and imaginary places (for example, Atlantis, Garden of Eden, Wonderland) should be recorded in the Subject Authority.

Administrative geographic entities include man-made or cultural entities typically defined by political and administrative boundaries, such as empires, nations, states, districts, townships, and cities. Entities set up by ecclesiastical or tribal governing bodies may also be included, as necessary. Both current and historical places, such as deserted settlements and former nations, may be included. Most records in this authority will probably represent nations and the administrative subdivisions and inhabited places belonging to them.

The Geographic Place Authority may contain names for archaeological sites and street addresses. This authority may also include what are called general regions, that is, organized, named areas with undefined, controversial, or ambiguous borders. An example is the Middle East, which refers to an area in southwestern Asia and northeastern Africa that has no defined borders and is variously interpreted to mean different sets of nations.

Terminology for generic cultural and political groups is outside the scope of this authority file, and should generally be recorded in the Concept authority. However, the political state of a cultural or political group, and the territory within its boundaries, are within the geographic authority scope. For example, the Ottoman Turks are outside the scope, though the Ottoman Empire could be included.

Built works are generally outside of the scope and should be recorded as works or in the Subject Authority, depending on local practice.

Fyzické místa a jevy zahrnují entity, které jsou část přírodních fyzických podmínek planety jako jsou kontinenty, řeky a pohoří. Místa na povrchu, stejně jako pod podzemní a podmořské místa je možné zahrnout pokud je potřeba. Původní místa, jako zaplavené ostrovy a ztracená pobřeží je možné též zahrnout pokud je potřeba. Místa na Zemi, ostatní planety a jiné nebeské tělesa mohou být také zahrnuty. Mytologické, legendární a imaginární místa (například Atlantis, Nebeské zahrady, Říše divů), mohou být zaznamenávány jako předmětové autority.

Administrativní geografické entity zahrnují člověkem vytvořeny nebo kulturní entity obvykle definovány politickými nebo administrativní hranice jako jsou říše, národy, státy, oblasti, správní oblasti, města. Entity ustanoveny církevními nebo kmenovými správními orgány mohou být též zahrnuty pokud je potřeba. Současná i historická místa, jako opuštěné území a zaniklé státy mohou být zahrnuty. Většina záznamů v těchto autoritách budou pravděpodobně státy, administrativní části a zabydlené území k nim patřící.

Autority geografických míst mohou také obsahovat jména pro archeologická místa a ulice. Tyto autority mohou zahrnovat také to co se nazývá obecné regiony, tj. organizované, pojmenované oblasti s nedefinovanými, kontroverzními nebo domnělými hranicemi. Příkladem je Střední východ, který znamená území v jihovýchodní Asii a severovýchodní Africe, které není definováno hranicemi a je rozdílně interpretováno vzhledem k souboru států, které do něj patří.

Terminologie obecných kulturních a politických skupin je mimo záběr těchto autorit a může být obecně zaznamenávána v pojmových autoritách. Avšak, politické státy nebo kulturní nebo politické skupiny, území v jejich hranicemi patří pod záběr geografických autorit. Například Osmanští Turci nepatří k geografickým autoritám, ačkoliv Osmanská říše může být zahrnuta do geografických autorit.

struktura [odkaz]

- names (preferred, alternates, and variants) (required) / názvy (preferované, alternativní a variantní) (doporučené)
- broader context (required) / širší kontext (doporučené)
- place type (required) / typ místa (doporučené)
- coordinates / souřadnice
- note / poznámka
- related places / související místa
- relationship type / typ vztahu
- dates / datumy
- sources (required) / zdroje (doporučené)
-

použití [odkaz]

bude doplněno

chronologický termín

definice [odkaz]

bude doplněno

struktura [odkaz]

bude doplněno

použití [odkaz]

bude doplněno

pojmy (termíny)

definice [odkaz]

bude doplněno

struktura [odkaz]

bude doplněno

použití [odkaz]

bude doplněno

díla (autor/dílo)

definice [odkaz]

bude doplněno

struktura [odkaz]

bude doplněno

použití [odkaz]

bude doplněno

5.3 FRBR

Pozn.: Informace o standardu jsou převzaty z českého překladu standardu.

5.3.1 Karta standardu

Zkratka	FRBR
Originální název standardu	Functional Requirements for Bibliographic Records
Odpovědná instituce	IFLA
Verze	Z 2.2.2009 - s úpravami v paragrafe 3.2, pdf soubor 1,2MB 142stran
Datum	2.2.2009
www standardu	http://www.ifla.org/publications/functional-requirements-for-bibliographic-records
Typ standardu	Entitno-relačný model
Překlad standardu	
Oficiální překlad názvu	Funkční požadavky na bibliografické záznamy

Odpovědná organizace	NK ČR, překlad L. Celbová
Datum vydání	2001
Verze	
Překlad z verze	
www překladu	http://www.ifla.org/files/cataloguing/frbr/frbr-cs.pdf
Souvislosti	
Související standardy	FRAD, FRSAD, FRBRoo, CIDOC-CRM
Jiné dokumenty	

5.3.2 Cíle standardu

Studie má dva primární cíle. Prvním je poskytnout jasně definovaný, strukturovaný rámec, uvádějící do souvislosti údaje zaznamenané v bibliografických záznamech a vyhovující potřebám uživatelů těchto záznamů. Druhým cílem je doporučit základní úroveň funkčnosti pro záznamy vytvořené národními bibliografickými agenturami.

5.3.3 Entity

Entity, které byly pro tuto studii definovány, představují klíčové objekty zájmu uživatelů bibliografických údajů. Entity byly rozděleny do tří skupin. První skupina obsahuje produkty intelektuální nebo umělecké činnosti, které jsou jmenovány nebo popsány v bibliografických záznamech: dílo, vyjádření, provedení a jednotka. Druhou skupinou tvoří takové entity, které jsou odpovědné za intelektuální nebo umělecký obsah, za fyzickou výrobu a rozšiřování nebo správu těchto produktů: osoba a korporace. Třetí skupina obsahuje doplňkový soubor entit, které slouží jako předměty intelektuální nebo umělecké činnosti: pojem, objekt, akce a místo.

osoba (fyzická osoba)

definice [odkaz]

Osoba zahrnuje jednotlivé osoby, které již zemřely i ty, které ještě žijí. Pro účely této studie se za entity považují pouze ty osoby, které jsou odpovědné za vytvoření nebo realizaci díla (např. autoři, skladatelé, umělci, sestavovatelé, překladatelé, režiséři, účinkující aj.) nebo jsou předmětem díla (např. předmětem biografického nebo autobiografického díla, historického díla aj.). [s. 19-20]

struktura [odkaz]

- jméno osoby
- data osoby
- titul osoby
- jiné označení spojené s osobou [s. 39-40]

použití [odkaz]

Definice entity osoba nám umožňuje pojmenovat a určit osobu jednotně, nezávisle na tom, jak se jméno osoby v určitém vyjádření nebo provedení díla vyskytuje. Definice osoby jako entity nám umožňuje také odvodit vztahy mezi určitou osobou a dílem nebo vyjádřením díla, za něž může být tato osoba odpovědná, nebo mezi dílem a osobou, která je předmětem díla. [s. 20]

korporace (instituce, právnická osoba)

definice [odkaz]

Korporace - organizace nebo skupina jednotlivců a/nebo organizací působících jako celek. Entita definovaná jako korporace zahrnuje organizace a skupiny jednotlivců a/nebo organizací, které jsou určeny určitým jménem, včetně příležitostných skupin a skupin, které vznikly jako různé porad, konference, kongresy, expedice, výstavy, festivaly, veletrhy atd. Tato entita zahrnuje rovněž organizace, které působí jako územní autority vykonávající nebo mající oprávnění vykonávat správní činnosti nad daným územím, jako např. federace, stát, region, místní správa atd. Tato entita zahrnuje organizace a skupiny, které již zanikly, i organizace nadále působící. [s. 20]

struktura [odkaz]

- jméno korporace
- číslo spojené s korporací
- místo spojené s korporací
- datum spojené s korporací
- jiné označení spojené s korporací [s. 40-41]

použití [odkaz]

Pro účely této studie se za entity považují pouze ty korporace, které jsou odpovědné za vytvoření nebo realizaci díla (např. sponzoři díla aj.) nebo jsou předmětem díla (např. předmětem historického díla aj.). Definice entity korporace nám umožňuje pojmenovat a určit organizaci nebo skupinu jednotně, nezávisle na tom, jak se jméno organizace nebo skupiny v určitém vyjádření nebo provedení díla vyskytuje. Definice korporace jako entity nám umožňuje také odvodit vztahy mezi určitou korporací a dílem nebo vyjádřením díla, za něž může být tato korporace odpovědná, nebo mezi dílem a korporací, která je předmětem díla. [s. 20]

korporace (akce)

Pozn.: FRBR nerozlišuje mezi korporací jako akcí a institucí. Definici korporaci (akci) viz výše.

Definuje sice entitu akce, ale v jiné souvislosti - viz níže.

definice [odkaz]

Entita definovaná jako akce zahrnuje značný rozsah činností nebo událostí, které mohou být předmětem díla: historické události, epochy, časová období atd. [s. 22]

struktura [odkaz]

- termín pro akci [s. 42]

použití [odkaz]

Pro účely této studie se za entity považují pouze ty akce, které jsou předmětem díla (např. předmětem historického pojednání, obrazu aj.). Definice entity akce nám umožňuje pojmenovat a určit akci jednotně, nezávisle na tom, zda se jméno této akce v určitém vyjádření nebo provedení díla vyskytuje a v jaké formě. Definice akce jako entity nám umožňuje také odvodit vztahy mezi dílem a akcí, která je předmětem díla. [s. 22]

rod/rodina

definice [odkaz]

--

struktura [odkaz]

--

použití [odkaz]

--

geografické jméno

definice [odkaz]

Entita definovaná jako místo zahrnuje značný rozsah lokací: zemské a mimozemské; historické a současné; geografické znaky a geopolitické jurisdikce. Pro účely této studie se za entity považují pouze ta místa, která jsou předmětem díla (např. předmětem na mapě nebo v atlasu, v cestovním průvodci aj.). [s. 22]

struktura [odkaz]

- termín pro místo [s. 42]

použití [odkaz]

Definice entity místo nám umožňuje pojmenovat a určit místo jednotně, nezávisle na tom, zda se jméno tohoto místa v určitém vyjádření nebo provedení díla vyskytuje a v jaké formě. Definice místa jako entity nám umožňuje také odvodit vztahy mezi dílem a místem, které je předmětem díla. [s. 22-23]

chronologický termín

definice [odkaz]

--

struktura [odkaz]

--

použití [\[odkaz\]](#)

--

pojmy (termíny)

definice [\[odkaz\]](#)

Abstraktní představa nebo myšlenka. Entita definovaná jako pojem zahrnuje značný rozsah abstrakcí, které mohou být předmětem díla: oblasti vědních disciplín, oborů, myšlenkových směrů (filozofie, náboženství, politické ideologie aj.), teorií, procesů, metod, praxe atd. Pojem může být ve své podstatě široký nebo může být definován úzce a přesně. Pro účely této studie se za entity považují pouze ty pojmy, které jsou předmětem díla (např. předmětem filozofického pojednání, kritiky myšlenkového směru aj.). [s. 21]

struktura [\[odkaz\]](#)

- termín pro pojem [s. 41]

použití [\[odkaz\]](#)

Definice entity pojem nám umožňuje pojmenovat a určit pojem jednotně, nezávisle na tom, zda se jméno tohoto pojmu v určitém vyjádření nebo provedení díla vyskytuje a v jaké formě. Definice pojmu jako entity nám umožňuje také odvodit vztahy mezi dílem a pojmem, který je předmětem díla. [s. 21]

díla (autor/dílo)

definice [\[odkaz\]](#)

--

struktura [\[odkaz\]](#)

--

použití [\[odkaz\]](#)

--

5.4 FRBR₀₀

5.4.1 Karta standardu

Zkratka	FRBROO
Originální název standardu	Functional Requirements for Bibliographic Records - Object-oriented definition to FRBRer

Odpovědná instituce	International Working Group on FRBR/CIDOC CRM Harmonisation
Verze	1.0.1
Datum	Leden 2010
www standardu	http://www.cidoc-crm.org/frbr_drafts.html
Typ standardu	Konceptuální model, formální ontologie
Překlad standardu	
Oficiální překlad názvu	bez oficiální názvu; podle překladu: Funkční požadavky na bibliografické záznamy - objektově orientovaný model modelu FRBRer
Odpovědná organizace	zatím nestanovena
Datum vydání	v českém jazyce nevydáno
Verze	---
Překlad z verze	---
www překladu	---
Souvislosti	
Související standardy	FRBR - Funkční požadavky na bibliografické záznamy CIDOC CRM - CIDOC Konceptuální referenční model
Jiné dokumenty	

5.4.2 Cíle a hlavní myšlenky standardu

FRBRoo - je objektově orientovaný model (autoři používají termín „ontologie“) zachycující sémantiku bibliografických informací a umožňující integraci, zprostředkování a výměnu bibliografických a muzejních informací. Tomuto modelu předchází model FRBRer - modelovaný formou entity-vztahy, vydaný poprvé v roce 1998 a aktualizovaný v roce 2008. FRBR objektově orientovaný model lze též chápat jako interpretaci FRBR er-modelu a sami tvůrci zdůrazňují, že převedení na objektově-orientovanou formu do určité míry ověřili vnitřní konzistenci původního modelu FRBRer. Model FRBRoo byl inspirován objektově-orientovaným referenčním modelem CIDOC CRM, který byl vytvořen v 90. letech pro muzejní paměťové instituce a vydán jako norma ISO 21127. Sémantika modelu FRBRer byla převedena do objektově-orientované formy a integrována do modelu CIDOC CRM. CIDOC CRM byl tak obohacen o nové třídy a vlastnosti. Modelem FRBRoo není původní model FRBRer nahrazen. Záměrem bylo spíše identifikovat společný základ muzejních a bibliografických informací k vzájemnému využití. Původní model FRBRer je nadále pro oblast bibliografického univerza platný a využitelný.

5.4.3 Entity - třídy

Entity - třídy jsou v modelu CIDOC CRM označeny vždy písmenem „E“, FRBRoo přidalo nové třídy, které jsou označeny písmenem „F“.

Tab. 3: Hierarchie tříd podle FRBR_{oo} integrována do hierarchie tříd CIDOC CRM

E1 CRM entita
E2 - Dočasná entita
E3 - - Fyzický stav
E4 - - Období =F8 Událost

E5	-	-	-	Událost
E7	-	-	-	Akce (aktivita)
F31	-	-	-	Představení
E11	-	-	-	Modifikace
E12	-	-	-	Výroba
F28	-	-	-	Tvorba vyjádření
F29	-	-	-	Proces nahrávání
F30	-	-	-	Publikační proces
F32	-	-	-	Proces výroby nosiče
F33	-	-	-	Proces reprodukce
E65	-	-	-	Tvorba
E83	-	-	-	Vytvoření typu
F27	-	-	-	Koncepce díla
F28	-	-	-	Tvorba vyjádření
F29	-	-	-	Proces nahrávání
F30	-	-	-	Publikační proces
E63	-	-	-	Počátek existence
E12	-	-	-	Výroba
F28	-	-	-	Tvorba vyjádření
F29	-	-	-	Proces nahrávání
F30	-	-	-	Publikační proces
F32	-	-	-	Proces výroby nosiče
F33	-	-	-	Proces reprodukce
E65	-	-	-	Tvorba
E83	-	-	-	Vytvoření typu
F27	-	-	-	Work Conception
F28	-	-	-	Tvorba vyjádření
F29	-	-	-	Proces nahrávání
F30	-	-	-	Publikační proces
E77	-	-	-	Trvalá položka (entita)
E70	-	-	-	Věc
E72	-	-	-	Objekt práva
F3	-	-	-	Výrobní typ provedení
E18	-	-	-	Fyzická věc = F7 Objekt
E19	-	-	-	Fyzický objekt
E20	-	-	-	Biologický objekt
E21	-	-	-	Osoba = F10 Osoba
E22	-	-	-	Umělý objekt (člověkem vytvořený objekt)
E84	-	-	-	Nosič informace
F5	-	-	-	Jednotka
E24	-	-	-	Fyzický umělý výtvar
F4	-	-	-	Provedení - unikát
E22	-	-	-	Umělý objekt
E84	-	-	-	Nosič informace
F5	-	-	-	Jednotka
E90	-	-	-	Symbolický objekt
E73	-	-	-	Informační objekt
F2	-	-	-	Vyjádření
F22	-	-	-	Samostatné vyjádření
F24	-	-	-	Publikační vyjádření
F25	-	-	-	Plán představení
F26	-	-	-	Nahrávka
F23	-	-	-	Fragment vyjádření
E29	-	-	-	Návrh nebo Postup
F25	-	-	-	Plán představení
E41	-	-	-	Pojmenování = F12 Jméno

F13	-	-	-	-	-	-	Identifikátor = E42 Identifikátor
E28	-	-	-	-	-	-	Pojmový objekt = F6 Pojem
E55	-	-	-	-	-	-	Typ
F3	-	-	-	-	-	-	Výrobní typ provedení
E89	-	-	-	-	-	-	Navrhovaný objekt
F1	-	-	-	-	-	-	Dílo
F14	-	-	-	-	-	-	Individuální dílo
F17	-	-	-	-	-	-	Agregační dílo
F15	-	-	-	-	-	-	Komplexní dílo
F18	-	-	-	-	-	-	Seriál (dílo)
F16	-	-	-	-	-	-	Obohacené dílo
F19	-	-	-	-	-	-	Publikační dílo
F18	-	-	-	-	-	-	Seriál (dílo)
F20	-	-	-	-	-	-	Předváděné dílo
F17	-	-	-	-	-	-	Agregační dílo
F21	-	-	-	-	-	-	Nahrané dílo
E73	-	-	-	-	-	-	Informační objekt
F2	-	-	-	-	-	-	Vyjádření
F22	-	-	-	-	-	-	Samostatné vyjádření
F24	-	-	-	-	-	-	Publikační vyjádření
F25	-	-	-	-	-	-	Plán představení
F26	-	-	-	-	-	-	Nahrávka
F23	-	-	-	-	-	-	Fragment vyjádření
E29	-	-	-	-	-	-	Návrh nebo Postup
F25	-	-	-	-	-	-	Plán představení
F13	-	-	-	-	-	-	Identifikátor = E42 Identifikátor
E90	-	-	-	-	-	-	Symbolický objekt
E73	-	-	-	-	-	-	Informační objekt
F2	-	-	-	-	-	-	Vyjádření
F22	-	-	-	-	-	-	Samostatné vyjádření
F24	-	-	-	-	-	-	Publikační vyjádření
F25	-	-	-	-	-	-	Plán představení
F26	-	-	-	-	-	-	Nahrávka
F23	-	-	-	-	-	-	Fragment vyjádření
E29	-	-	-	-	-	-	Návrh nebo Postup
F25	-	-	-	-	-	-	Plán představení
E41	-	-	-	-	-	-	Pojmenování = F12 Jméno
F13	-	-	-	-	-	-	Identifikátor = E42 Identifikátor
E39	-	-	-	-	-	-	Aktér
E74	-	-	-	-	-	-	Skupina
F11	-	-	-	-	-	-	Korporace
E21	-	-	-	-	-	-	Osoba = F10 Osoba
E53	-	-	-	-	-	-	Místo = F9 Místo

5.5 RDA

Informace o standardu jsou zpracovány v původním jazyce - tj. v angličtině protože není k dispozici oficiální překlad. Překlad standardu je klíčový. Některé definice jsou doplněny o pracovní překlad.

5.5.1 Karta standardu

Zkratka	RDA
---------	-----

Originální název standardu	Resource Description and Access
Odpovědná instituce	American Library Association, Canadian Library Association, CILIP: Chartered Institute of Library and Information Professionals
Verze	
Datum	2010
www standardu	http://www.rdatoolkit.org/
Typ standardu	popisný
Překlad standardu	
Oficiální překlad názvu	--
Odpovědná organizace	--
Datum vydání	--
Verze	--
Překlad z verze	--
www překladu	--
Souvislosti	
Související standardy	AACR2; ISBD; MARC 21 Formát pro autority; MARC 21 Bibliografický formát, Dublin Core
Jiné dokumenty	Schválené české interpretace AACR2

5.5.2 Cíle standardu

RDA je nový standard pro popis zdrojů a vstupních prvků, vytvořený pro digitální prostředí. RDA přímo navazuje na katalogizační pravidla AACR2, kromě způsobu zápisu údajů se však více orientuje na to, které údaje kam patří podle Funkčních požadavků na tvorbu autoritních záznamů (FRAD).

Z pohledu národních autorit je podstatné, že RDA definuje rozsah údajů, které jsou důležité pro vymezení autority a nezaměřuje se přitom na autoritu pouze z hlediska selekčních prvků, ale také na to, aby záznam autority obsahoval dostatečnou informační hodnotu.

Z pohledu objektově orientovaného přístupu je podstatné, že RDA definují nejen rozsah údajů důležitých pro identifikaci a vymezení entity z hlediska jejich informační hodnoty, ale i oblast vzájemných vztahů, které jsou pro tvorbu znalostní báze podstatné.

5.5.3 Definice

Poznámka: definice jsou převzaty z RDA Glossary a z kapitoly Identifying Persons (RDA 9), Corporate Bodies (RDA 11), Family (RDA 10)

Access Point = A name, term, code, etc., under which information pertaining to a specific entity will be found

Selekční údaj = Jméno, termín, kód atd., pod nímž bude informace vztahující se k určité entitě, nalezena

Address of the corporate body = The address of a corporate body's headquarters or offices, or an e-mail or Internet address for the body.

Adresa korporace = Adresa sídla nebo úřadu korporace nebo e-mailová nebo internetová adresa korporace

Address of the Person = The address of a person's place of residence, business, or employer, and/or an e-mail or Internet address.

Adresa osoby = Adresa bydliště, místa podnikání nebo zaměstnavatele osoby a/nebo e-mailová nebo internetová adresa.

Affiliation = A group with which a person is affiliated or has been affiliated through employment, membership, cultural identity, etc.

Afiliace = Skupina (sdružení) , se kterou je nebo byla osoba spojována prostřednictvím zaměstnání, členství, kulturní identitou atd.

Associated institution = A core element for other corporate bodies if the institution's name provides better identification than the local place name or if the local place name is unknown or cannot be readily determined, and it is needed to distinguish the corporate body from another corporate body with the same name.

Související instituce = Základní prvek pro další korporace , pokud název instituce poskytuje lepší identifikaci než místní název, nebo když místní název je neznámý nebo nemůže být snadno určen a je potřeba korporace se stejným názvem od sebe rozlišit.

Authorized access point = The standardized access point representing an entity. The authorized access point representing a person, family, corporate body or geographical name constructed using the preferred name for the person, family, corporate body or geographical name = Standardizovaný vstupní prvek reprezentující entitu.

Autorizovaný vstupní prvek (selekční údaj) = Autorizovaný vstupní prvek reprezentující osobu, rod/rodinu, korporaci a geografické jménotořené preferovanou formou jména označujícího osobu, rod/rodinu, korporaci a geografické jméno.

Biographical Information = Information pertaining to the life or history of a person.

Biografická informace = Informace vztahující se k životu nebo minulosti osoby.

Cataloguer's Note = An annotation that might be helpful to those using or revising the authorized access point representing an entity or relationship data, or creating an authorized access point representing a related entity.

Cataloguer's Note = Poznámka (vysvětlivka), která může být užitečná těm, kteří využívají nebo revidují autorizovaný selekční údaj, jenž znázorňuje určitou entitu nebo související údaje , nebo kteří vytvářejí autorizovaný selekční údaj znázorňující podobnou entitu.

Conference = 1) A meeting of individuals or representatives of various bodies for the purpose of discussing and/or acting on topics of common interest. 2) A meeting of representatives of a corporate body that constitutes its legislative or governing body.

Konference = 1) Setkání jednotlivců nebo představitelů různých orgánů za účelem diskuze a/nebo věnování se tématům společného zájmu. 2) Setkání představitelů korporace, která tvoří svůj legislativní nebo výkonný orgán.

Corporate body = An organization or group of persons and/or organizations that is identified by a particular name and that acts, or may act, as a unit. Typical examples of corporate bodies are associations, institutions, business firms, nonprofit enterprises, governments, government agencies, projects and programs religious bodies, local church groups by the name of the church and conferences. Ad hoc events (such as athletic contest, exhibitions, expeditions, fairs and festivals) and vessels (e.g., ships and spacecraft) are considered to be corporate bodies.

Korporace = Organizace nebo skupina osob nebo organizací, která je identifikována vlastním jménem, a která vystupuje nebo může vystupovat jako celek. Typickým příkladem korporací jsou asociace, instituce, obchodní firmy, nevýdělečné instituce, vládní orgány a instituce, projekty a programy, náboženské organizace, místní náboženská společenství a konference. Ad hoc události (jako sportovní soutěže, výstavy, expedice, veletrhy a festivaly) a plavidla (např. lodě a kosmické lodě) se považují za korporace.

Corporate history = Corporate history is information pertaining to the history of a corporate body.

Historie korporace = Historie korporace je informace vztahující se k minulosti korporace.

Country Associated with the Person = A country with which a person is identified.

Země související s osobou = Země, se kterou se osoba identifikuje.

Date associated with the corporate body = The date or range of dates on which a conference, etc., was held, or a date with which a corporate body is otherwise associated (e.g., date of founding).

Data související s korporací = Datum nebo rozmezí dat, během nichž se konference, atd. konala, nebo datum, s nímž je korporace jinak spjata (např. datum založení).

Date Associated with the Person = A significant date associated with a person (e.g., date of birth, date of death).

Datum související s osobou = Významné datum související s osobou (např. datum narození, datum úmrtí).

Date of Birth = The year a person was born. Date of birth may also include the month and day of the person's birth.

Datum narození = Rok narození osoby. Datum narození může zahrnovat také měsíc a den narození osoby.

Date of Death = The year a person died. Date of death may also include the month and day of the person's death.

Datum úmrtí = Rok úmrtí osoby. Datum úmrtí může zahrnovat také měsíc a den úmrtí osoby.

Date of Establishment = The date on which a corporate body was established or founded.

Datum založení = Datum, kdy byla korporace ustanovena nebo založena.

Date of termination = The date on which a corporate body was terminated or dissolved.

Datum ukončení = Datum, kdy byla korporace ukončena nebo rozpuštěna.

Date of Conference = The date or range of dates on which a conference, congress, meeting, exhibition, fair, festival, etc., was held.

Datum konání konference = Datum nebo rozmezí dat, kdy se konala konference, kongres, schůze, výstava, veletrh, festival atd.

Element = A word, character, or group of words and/or characters representing a distinct unit of bibliographic information.

Prvek = Slovo, charakteristika nebo skupina slov a/nebo charakteristik zastupující jednoznačný celek bibliografických informací.

Explanation = Information elaborating on or clarifying the relationship between an entity represented by an authorized access point and/or identifier and a related entity.

Vysvětlující informace = Informace rozpracovávající nebo vyjasňující vztah mezi entitou znázorněnou autorizovaným selekčním údajem a/nebo identifikátorem a příbuznou entitou.

Family = Two or more persons related by birth, marriage, adoption, civil union, or similar legal status, or who otherwise present themselves as a family.

Rodina = Dvě nebo více osob příbuzných narozením, svatbou, adopcí, civilním svazkem nebo podobným právním statutem nebo které se jinak prezentují jako rodina.

Family history = Information pertaining to the history of a family.

Historie rodiny = Informace vztahující se k minulosti rodiny.

Field of activity of the corporate body = A field of business in which a corporate body is engaged, its area of competence, responsibility, jurisdiction, etc.

Pole působnosti korporace = Pole působnosti korporace, na kterém působí, její rozsah kompetencí, zodpovědnosti, jurisdikce atd.

Field of Activity of the Person = A field of endeavour, area of expertise, etc., in which a person is engaged or was engaged.

Pole působnosti osoby = Oblast snažení, oblast odbornosti atd., kterou se osoba zabývá nebo zabývala.

Fuller Form of Name = The full form of a part of a name represented only by an initial or abbreviation in the form chosen as the preferred name, or a part of the name not included in the form chosen as the preferred name.

Úplnější forma jména = Úplná forma části jména znázorněného pouze iniciálami nebo zkratkou ve formě zvoleného upřednostňovaného jména, nebo část jména, která není zahrnuta ve zvolené formě upřednostňovaného jména.

Gender = The gender with which a person identifies.

Rod = Rod (gender), s nímž se osoba ztotožňuje.

Identifier for the corporate body = A character string uniquely associated with a corporate body or with a surrogate for a corporate body (e.g., an authority record), that serves to differentiate that corporate body from other corporate bodies.

Identifikátor korporace = Znakový řetězec jedinečně spojený s korporací nebo se zástupcem korporace (např. autoritní záznam), který slouží k odlišení této korporace od jiných korporací.

Identifier for the family = A character string uniquely associated with a family, or with a surrogate for a family (e.g., an authority record), that serves to differentiate that family from other families.

Identifikátor rodiny/rodu = Znakový řetězec jedinečně spojený s rodinou nebo se zástupcem rodiny (např. autoritní záznam), který slouží k odlišení této rodiny od jiných rodin.

Identifier for the Person = A character string uniquely associated with a person, or with a surrogate for a person (e.g., an authority record), that serves to differentiate that person from other persons.

Identifikátor osoby = Znakový řetězec jedinečně spojený s osobou nebo se zástupcem osoby (např. autoritní záznam), který slouží k odlišení této osoby od jiných osob.

Language of the corporate body = Language of the corporate body is a language a corporate body uses in its communications.

Jazyk korporace = Jazyk korporace je jazyk, jímž korporace komunikuje (jenž korporace používá k dorozumění).

Language of the Person = A language a person uses when writing for publication, broadcasting, etc.

Jazyk osoby = Jazyk, jenž osoba používá při psaní publikací, do vysílání atd.

Name = A word, character, or group of words and/or characters by which an entity is known.

Jméno = Slovo, charakteristika, nebo skupina slov a/nebo charakteristiky , pod kterými je entita známa.

Name of the Person = A word, character, or group of words and/or characters by which a person is known.

Jméno osoby = Slovo, charakteristika, nebo skupina slov a/nebo charakteristik , pod kterými je osoba známa.

Name of the Corporate Body = A word, character, or group of words and/or characters by which a corporate body is known.

Jméno korporace = Slovo, charakteristika, nebo skupina slov a/nebo charakteristik , pod kterými je korporace známa.

Name of the Family = A word, character, or group of words and/or characters by which a family is known.

Jméno rodiny/rodu = Slovo, charakteristika, nebo skupina slov a/nebo charakteristik , pod kterými je rodina známa.

Name of the Place = A word, character, or group of words and/or characters by which a place is known.

Jméno místa = Slovo, charakteristika, nebo skupina slov a/nebo charakteristik , pod kterými je místo známo.

Note = An annotation providing additional information relating to data recorded in another element.

Poznámka = Vysvětlivka, která poskytuje další informace vztahující se k údajům zaznamenaným v jiném prvku.

Number of a Conference = A designation of the sequencing of a conference, etc., within a series of conferences, etc.

Pořadí konference = Označení pořadí konference atd. v rámci řady konferencí atd.

Other designation associated with the corporate body is a core element for a body with a name that does not convey the idea of a corporate body = A word, phrase, or abbreviation indicating incorporation or legal status of a corporate body, or any term serving to differentiate the body from other corporate bodies, persons, etc. For other corporate bodies, a designation is a core element when needed to distinguish a corporate body from another corporate body with the same name.

Další označení související s korporací - u korporací, jejichž jméno nevyjadřuje, že jde o korporaci = Slovo, věta nebo zkratka vyznačující inkorporaci (včlenění) nebo právní statut korporátního tělesa nebo jiný termín sloužící k odlišení tělesa od jiných korporátních těles, osob, atd. Pro jiné korporace je rozlišení základním prvkem při potřebě rozlišit jednu korporaci od jiné korporace se stejným názvem.

Other Designation Associated with the Person = A term other than a title that is associated with the person's name.

Další označení související s osobou = Jiný termín než je titul, který je spojen s osobním jménem.

Period of Activity of the Person = A date or range of dates indicative of the period in which a person was active in his or her primary field of endeavour.

Období působnosti osoby = Datum nebo rozmezí dat vyznačující období, v němž byla osoba aktivní na svém hlavním poli působnosti.

Person = An individual or an identity established by an individual (either alone or in collaboration with one or more other individuals).

Osoba = Jedinec nebo identita určovaná jednotlivcem (buď samotným nebo ve spolupráci s jedním nebo více jedinci).

Place = A location identified by a name.

Místo = Lokalita určená názvem.

Place associated with the corporate body = A significant location associated with a corporate body (e.g., location of a conference, etc., location of the headquarters of an organization).

Místo související s korporací = Významná lokalita spojená s korporací (např. místo konání konference, atd., lokace sídla společnosti-organizace).

Place Associated with the Family = A place where a family resides or has resided or has some connection.

Místo související s rodinou = Místo, kde rodina sídlí nebo sídlila nebo, k němuž má nějaký vztah.

Place of Birth = The town, city, province, state, and/or country in which a person was born.

Místo narození = Obec, město, kraj, stát a/nebo země, kde se osoba narodila.

Place of Death = The town, city, province, state, and/or country in which a person died.

Místo úmrtí = Obec, město, kraj, stát a/nebo země, kde osoba zemřela.

Place of Residence = A town, city, province, state, and/or country in which a person resides or has resided.

Bydliště = Obec, město, kraj, stát a/nebo země, kde osoba sídlí nebo sídlila.

Preferred name = The name or form of name chosen as the basis for the authorized access point representing an entity.

Preferovaná forma jména = Jméno nebo forma jména zvolená za základ pro autorizovaný selekční údaj reprezentující entitu.

Preferred name for the corporate body = The name or form of name chosen as the basis for the authorized access point representing that body.

Preferované jméno korporace = Jméno nebo forma jména zvolená za základ pro autorizovaný selekční údaj reprezentující korporaci.

Preferred name for the family = The name or form of name chosen as the basis for the authorized access point representing that family.

Preferované jméno rodiny/rodu = Jméno nebo forma jména zvolená za základ pro autorizovaný selekční údaj reprezentující rodinu.

Preferred Name for the Person = The name or form of name chosen as the basis for the authorized access point representing that person.

Preferované jméno osoby = Jméno nebo forma jména zvolená za základ pro autorizovaný selekční údaj reprezentující osobu.

Preferred Name for the Place = The name or form of name chosen to represent a place when a place name is used as the conventional name of a government, etc., or as an addition to the name of a corporate body, a conference etc., or a work, or when recording a place associated with a person, family, or corporate body.

Preferované jméno místa = Zvolený název nebo forma názvu znázorňující místo, kdy je místní jméno používáno jako konvenční název vlády atd. nebo jako přídavek ke jménu korporace, konference atd., nebo dílo, nebo kdy je zaznamenáno místo spojené s osobou, rodinou nebo korporací.

Profession or Occupation = A profession or occupation in which a person works or has worked.

Profese nebo zaměstnání = Povolání nebo zaměstnání, které osoba vykonává nebo vykonávala.

Pseudonym = A name used by a person (either alone or in collaboration with others) that is not the person's real name.

Pseudonym = Jméno používané osobou (buď samotnou anebo ve spolupráci s ostatními), které není skutečným jménem osoby.

Reference source = Any source from which authoritative information may be obtained, including authority files, reference works, etc.

Referenční, příručkový zdroj = Jakýkoliv zdroj, ze kterého lze získat autoritní informace včetně souborů autorit, příruček atd.

Related Corporate body = A corporate body that is associated with the person, family, or corporate body represented by an authorized access point and/or identifier (e.g., a musical group to which a person belongs, a subsidiary company). Related corporate bodies include corporate bodies that precede or succeed the body represented by an authorized access point and/or identifier as the result of a change of name.

Související korporace = Korporace, jež je spojena s osobou, rodinou nebo korporací reprezentovanou autorizovaným selekčním údajem a/nebo identifikátorem (např. hudební skupina, jejímž je osoba členem, dceřinná společnost). Spřízněné korporace zahrnují korporátní tělesa, která jsou předchůdci nebo nástupci korporace reprezentované autorizovaným selekčním údajem a/nebo identifikátorem následkem změny jména.

Related body = A corporate body that has a relationship to another body other than a hierarchical relationship (e.g., one that is founded but not controlled by another body; one that only receives financial support from another body; one that provides financial and/or other types of assistance to another body, such as “friends” groups; one whose members have also membership in or an association with another body, such as employees’ associations and alumni associations).

Související entita = Korporátní těleso, jež má k jinému tělesu vztah jiný než hierarchický (např. jež je založeno, ale není řízeno jiným tělesem; jež pouze dostává finanční podporu od jiného tělesa; jež poskytuje finanční a/nebo jiné formy podpory jinému tělesu jako například spřátelené skupiny; jejichž členové jsou také členy nebo přidružení k jinému tělesu jako například asociace zaměstnanců a absolventů).

Related Family = A family that is associated with the person, family, or corporate body represented by an authorized access point and/or identifier (e.g., a person’s family, a family that owns the controlling interest in a corporate body).

Související rod/rodina = Rodina, která je spojena s osobou, rodinou nebo korporací reprezentovanou autorizovaným selekčním údajem a/nebo identifikátorem (např. rodina osoby, rodina, která vlastní majoritní podíl v korporaci).

Relationship Designator = A designator that indicates the nature of the relationship between entities represented by authorized access points, descriptions, and/or identifiers.

Označení vztahu = Označení, které indikuje povahu (druh) vztahu mezi entitami reprezentovanými autorizovanými selekčními údaji, deskriptory (klíčovými slovy), a/nebo identifikátory.

Related Person = A person who is associated with the person, family, or corporate body represented by an authorized access point and/or identifier (e.g., a collaborator, a member of a family, a founder of a corporate body). Related persons include separate identities established by an individual

Související osoba = Osoba, jež je spojená s osobou, rodinou nebo korporací reprezentovanými autorizovaným selekčním údajem a/nebo identifikátorem (např. spolupracovník, člen rodiny, zakladatel korporace). Související osoby zahrnují oddělené identity určované jednotlivcem.

Scope of usage = The type or form of work associated with the name designated as the preferred name for a person, family, or corporate body.

Rozsah použití = Typ nebo forma díla spojená se jménem určeným za preferované jméno osoby, rodiny nebo korporace.

Source of information = The source of data from which a description (or portion thereof) is prepared.

Zdroj informace = Zdroj dat , z něhož je vytvořen popis (nebo jeho část).

Subordinate Body = A corporate body that forms an integral part of a larger body in relation to which it holds an inferior hierarchical rank.

Podřízená složka korporace = Korporátní těleso , které je integrální součástí většího (širšího) tělesa , v němž zaujímá nižší hierarchickou pozici.

Surname = Any name used as a family name (other than those used as family names by Romans of classical times).

Příjmení = Kterékoliv jméno používané jako příjmení (pokud se odlišuje od těch používaných Římany v antice).

Title of the Person = A word or phrase indicative of royalty, nobility, or ecclesiastical rank or office, or a term of address for a person of religious vocation.

Titul osoby = Slovo nebo věta označující královský, šlechtický titul nebo církevní hodnost nebo úřad, nebo termín oslovení osoby náboženského poslání.

Type of Family = A categorization or generic descriptor for the type of family.

Typ rodiny = Kategorizace nebo rodový deskriptor pro typ rodiny.

Variant Access Point = An alternative to the authorized access point representing an entity.

Variantní selekční údaj, přístupový bod = Alternativní vstupní prvek/selekční údaj reprezentující entitu.

Variant name = A name or form of name by which an entity is known that differs from the name or form of name chosen as the preferred name for that entity.

Variantní jméno = Jméno nebo forma jména , pod nímž je entita známa a jímž se odlišuje od jména nebo formy jména zvoleného za preferované jméno této entity.

Variant name for the corporate body = A name or form of name by which a corporate body is known that differs from the name or form of name chosen as the preferred name.

Variantní jméno korporace = Jméno nebo forma jména , pod nímž je korporace známa a jímž se odlišuje od jména nebo formy jména zvoleného za preferované jméno.

Variant name for the family = A name or form of name by which a family is known that differs from the name or form of name chosen as the preferred name.

Variantní jméno rodiny = Jméno nebo forma jména , pod nímž je rodina známa a jímž se odlišuje od jména nebo formy jména zvoleného za preferované jméno.

Variant Name for the Person = A name or form of name by which a person is known that differs from the name or form of name chosen as the preferred name.

Variantní jméno osoby = Jméno nebo forma jména , pod nímž je osoba známa a jímž se odlišuje od jména nebo formy jména zvoleného za preferované jméno.

Variant name for the place = A name or form of name by which a place is known that differs from the name or form of name chosen as the preferred name.

Variantní jméno místa = Jméno nebo forma jména , pod nímž je místo známo a jímž se odlišuje od jména nebo formy jména zvoleného za preferované jméno.

5.5.4 Entity

osoba (fyzická osoba)

definice [RDA 9]

An individual or an identity established by an individual (either alone or in collaboration with one or more other individuals).

struktura [odkaz]

Poznámka: RDA se entitou osoby podrobněji zabývá především v části Identifying Persons (RDA 9). Související problematice se věnuje v části Related Persons (RDA 30.1). Jednotlivé prvky entity osoby RDA uvádí v části Recording Attributes of Person, Family, and Corporate Body(RDA 0.6.4 Section 3).

Prvky entity fyzické osoby:

- Preferred Name for the Person
- Variant Name for the Person
- Date Associated with the Person (Date of Birth, Date of Death, Period of Activity of the Person)
- Title of the Person
- Fuller Form of Name
- Other Designation Associated with the Person
- Gender
- Place of Birth
- Place of Death
- Country Associated with the Person
- Place of Residence
- Address of the Person
- Affiliation
- Language of the Person
- Field of Activity of the Person
- Profession or Occupation
- Biographical Information
- Identifier for the Person

použití [odkaz] Příklady [RDA 9]

Preferred Name for the Person (Preferované jméno osoby):

- Tony Blair (nikoliv Antony Charles Lynton Blair)

- Anatole France (nikoliv Jacques-Anatole Thibault)
- H.D. (nikoliv Hilda Doolittle)
- Giorgione (nikoliv Giorgio Barbelli)
- John Julius Norwich (nikoliv Viscount Norwich)
- Duke of Wellington (nikoliv Arthur Wellesley)
- George Mikes (nikoliv György Mikes)
- Hugo Grotius (nikoliv Hugo de Groot)
- Friedrich Wilhelm Ritschl (nikoliv Fridericus Ritschellius)
- Jacqueline Kennedy Onassis (nikoliv Jacqueline Bouvier nebo Jacqueline Bouvier Kennedy)
- Benedict XVI (nikoliv Joseph Ratzinger)

Variant Name for the Person (Variantní jméno osoby):

- Juan Valera y Alcalá Galiano (preferovaná podoba jména je Juan Valera)
- Bernie Shaw (preferovaná podoba jména je Bernard Shaw)
- Verfasser der Dramatischen Unterhaltungen (preferovaná podoba jména Cornelius von Ayrenhoff)
- Vidua Francisci Regnault (preferovaná podoba jména Madeleine Boursette)

Pseudonym (Pseudonym):

- Nicholas Blake - autor detektivek (pseudonym využívaný básníkem a literárním kritikem C. Day Lewisem)
- Elery Queen (společný pseudonym autorů Frederica Dannaye a Manfreda B. Lea)

Title of the Person (Titul osoby):

- King of the Franks; Queen of Great Britain; Holy Roman Emperor; Empress of Russia; Emperor of the East; Grand Duke of Luxembourg; Sultan of the Turks; Shah of Iran; Negus of Ethiopia; Nawab Wazir of Oudh
- Prince, consort of Betrix, Queen of the Netherlands
- Queen, consort of Louis XIII, King of France
- Infanta of Spain, Duke of York, Crown Princess of Sweden; Czarewitch, son of Peter I, Emperor of Russia
- pope, marchese, comte, gróf, bishop, cardinal, abbes of Quedlinburg, Ecumenical Patriarch of Constantinople, therā, rabbi, swami, imam

Place of Birth (Datum narození):

- Radzymin, Poland
- Newark, N. J.

Field of Activity of the Person (Pole působnosti osoby):

- Anglo-Norman poet
- Crow Indian chief
- Biblical prophet
- Fire-eater
- Lesbian rights activist
- Paper airplane hobbyist
- Star trek fan site webmaster

Profession or Occupation (Profese nebo zaměstnání):

- poet
- notary
- composer

Biographical Information (Biografická informace):

- Alice Ann Munro (née Laidlaw) is a Canadian short-story writer and three-time winner of Canada's Governor General Award for English-language fiction. She was born 10 July 1931 in Wingham, Ontario. Married to James Munro in 1951, Alice Munro lived in Vancouver and Victoria, B.C. until her divorce in 1972, when she returned to Ontario to accept the position as Writer-in-Residence at University of Western Ontario. In 1980, Munro held the position of Writer-in-Residence at both University of British Columbia and University of Queensland. She currently lives in Clinton, Ontario. Additional biographical information may be found at http://en.wikipedia.org/wiki/Alice_Munro

Authorized Access Point (Autoritní selekční údaj):

- Bolingbroke, Henry St. John, Viscount
- Leonardo, da Vinci
- Smith, John, 1832-1911
- Luke, Saint (Spirit)
- Clement I, Pope
- Carlos, Prince of Austria
- Allen, Richard (Richard Ian Gordon)
- Smith, John, died 1773
- Johannes (Notary)
- Chris (Rapper)
- Thomas (Anglo-Norman poet)

korporace (institute, právnická osoba)

definice [odkaz]

Corporate body = *An organization or group of persons and/or organizations that is identified by a particular name and that acts, or may act, as a unit. Typical examples of corporate bodies are associations, institutions, business firms, nonprofit enterprises, governments, government agencies, projects and programs religious bodies, local church groups by the name of the church and conferences. Ad hoc events (such as athletic contest, exhibitions, expeditions, fairs and festivals) and vessels (e.g., ships and spacecraft) are considered to be corporate bodies.*

Korporace = *Organizace nebo skupina osob nebo organizací, která je identifikována vlastním jménem, a která vystupuje nebo může vystupovat jako celek. Typickým příkladem korporací jsou asociace, instituce, obchodní firmy, nevýdělečné instituce, vládní orgány a instituce, projekty a programy, náboženské organizace, místní náboženská společenství a konference. Ad hoc události (jako sportovní soutěže, výstavy, expedice, veletrhy a festivaly) a plavidla (např. lodě a kosmické lodě) se považují za korporace.*

[Poznámka: zvýrazněná je část definice související s korporací.]

struktura [odkaz]

Poznámka: RDA se entitou korporace (instituce, právnická osoba) podrobněji zabývá především v části Identifying Corporate Bodies (RDA 11). Související problematice se věnuje v části Related Corporate Bodies (RDA 32.2). Jednotlivé prvky entity korporace (instituce, právnická osoba) RDA uvádí v části Recording Attributes of Person, Family, and Corporate Body (RDA 0.6.4 Section 3).

Prvky entity korporace (instituce, právnická osoba):

- Preferred name for the corporate body (Preferované jméno korporace)
- Variant name for the corporate body (Variantní jméno korporace)
- Place associated with the corporate body (Místo související s korporací)
- Date associated with the corporate body (Data související s korporací)
- Associated institution (Související instituce)
- Other designation associated with the corporate body (for a body whose name does not convey the idea of a corporate body) (Další označení související s korporací - u korporací, jejichž jméno nevyjadřuje, že jde o korporaci)
- Language of the corporate body (Jazyk korporace)
- Address of the corporate body (Adresa korporace)
- Field of activity of the corporate body (Pole působnosti korporace)
- Corporate history (Historie korporace)
- Identifier for the corporate body (Identifikátor korporace)

[Poznámka: definice jednotlivých prvků - viz bod 2. korporace (instituce, právnická osoba) definice [odkaz]]

použití [RDA 11] - Příklady

1. Preferred name for the corporate body - the name by which a corporate body is commonly identified (Preferované jméno korporace - jméno, jímž je korporace běžně identifikována):
 - 3.1. British Museum
2. Preferred name for the corporate body (subordinate and related body) (Preferované jméno korporace - jméno podřízené/související korporace):
 - 3.2. Bangalore University. Department of Botany
3. Preferred name for the corporate body (government body) (Preferované jméno korporace - jméno vládní korporace):
 - 3.3. United States. Congress
4. Preferred name for the corporate body (religious body) (Preferované jméno korporace - jméno náboženské korporace):
 - 3.4. Church of England. Diocese of Ely
5. Variant name for the corporate body (Variantní jméno korporace):
 - 3.5. Comité français de la danse NOT French Committee of the Dance
6. Place associated with the corporate body (Místo související s korporací):
 - 3.6. Wales
7. Date associated with the corporate body (Data související s korporací)
 - 3.7. 1868
 - 3.8. 1946
8. Associated institution (Související instituce)
 - 3.9. American Museum of Natural History
- 3.10. preferred name recorded as: Center for Biodiversity and Conservation

9. Other designation associated with the corporate body (Další označení související s korporací):
 - 3.11. Musical group
 - 3.12. preferred name recorded as: Red Hot Chili Peppers
10. Language of the Corporate Body (Jazyk korporace):
 - 3.13. Russian
 - 3.14. language used by the corporate body Institut geologii
11. Address of the corporate body (Adresa korporace)
 - 3.15. <http://www.cleo.on.ca/>
 - 3.16. web address of Community Legal Education Ontario
12. Field of activity of the corporate body (Pole působnosti korporace)
- 3.17. The North Atlantic Treaty Organization (NATO) is a political and military alliance of 26 countries from North America and Europe committed to fulfilling the goals of the North Atlantic Treaty signed on 4 April 1949.
- 3.18. note describing the field of activity of the North Atlantic Treaty Organization
13. Corporate history (Historie korporace)
 - 3.19. The Salem Female Academy was originally founded in 1772 and chartered as Salem Female Academy and College in 1866. In 1907 name was changed to Salem Academy and College, and in 1912, the institution was separated into Salem College and Salem Academy.
- 3.20. corporate history for International Business Machines Corporation
14. Identifier for the corporate body (Identifikátor korporace)
 - 3.21. Library of Congress control number: no 88000581
 - 3.22. identifier for American Academy of Actuaries

korporace (akce)

definice [odkaz]

Poznámka 2: RDA neodlišuje entitu korporace (akce) od entity korporace (instituce, právnická osoba), způsob zápisu údajů u akce je řešen v rámci entity Corporate body - viz definice této entity.

Conference = 1. A meeting of individuals or representatives of various bodies for the purpose of discussing and/or acting on topics of common interest. 2. A meeting of representatives of a corporate body that constitutes its legislative or governing body.

Konference = 1. Setkání jednotlivců nebo představitelů různých korporací za účelem diskuse a/nebo jednání o tématu společného zájmu. 2. Setkání představitelů korporace, jež tvoří její správní či řídicí složku.

Corporate body = An organization or group of persons and/or organizations that is identified by a particular name and that acts, or may act, as a unit. Typical examples of corporate bodies are associations, institutions, business firms, nonprofit enterprises, governments, government agencies, projects and programs religious bodies, local church groups by the name of the church and conferences. *Ad hoc events (such as athletic contest, exhibitions, expeditions, fairs and festivals)* and vessels (e.g., ships and spacecraft) are considered to be corporate bodies.

Korporace = Organizace nebo skupina osob nebo organizací, která je identifikována vlastním jménem, a která vystupuje nebo může vystupovat jako celek. Typickým příkladem korporací jsou asociace, instituce, obchodní firmy, nevýdělečné instituce, vládní orgány a instituce,

projekty a programy, náboženské organizace, místní náboženská společenství a *konference*. *Ad hoc události (jako sportovní soutěže, výstavy, expedice, veletrhy a festivaly)* a plavidla (např. lodě a kosmické lodě) *se považují za korporace*.

[Poznámka: zvýrazněná je část definice související s korporací.]

struktura [odkaz]

Poznámka: RDA se entitou korporace (akce) podrobněji zabývá především v části Identifying Corporate Bodies (RDA 11). Související problematice se věnuje v části Related Corporate Bodies (RDA 32.2). Jednotlivé prvky entity korporace (akce) RDA uvádí v části Recording Attributes of Person, Family, and Corporate Body (RDA 0.6.4 Section 3).

Prvky entity korporace (akce)

- Preferred name for the corporate body (Preferované jméno korporace)
- Variant name for the corporate body (Variantní jméno korporace)
- Place associated with the corporate body (Místo související s korporací)
- Date associated with the corporate body (Data související s korporací)
- Associated institution (Související instituce)
- Number of a conference, etc. (Pořadové číslo konference apod.)
- Date of conference, etc. (Datum konání konference apod.)
- Location of conference, etc. (Místo konání konference apod.)
- Other designation associated with the corporate body (for a body whose name does not convey the idea of a corporate body) (Další označení související s korporací - u korporací, jejichž jméno nevyjadřuje, že jde o korporaci)
- Language of the corporate body (Jazyk korporace)
- Address of the corporate body (Adresa korporace)
- Field of activity of the corporate body (Pole působnosti korporace)
- Corporate history (Historie korporace)
- Identifier for the corporate body (Identifikátor korporace)

[Poznámka: definice jednotlivých prvků - viz bod 3. korporace (akce) definice]

použití [RDA 11] - Příklady

1. Preferred name for the corporate body - the name by which a corporate body is commonly identified (Preferované jméno korporace - jméno, jímž je korporace běžně identifikována):
 - Symposium on World Tuna Fisheries
2. Preferred name for the corporate body (subordinate and related body) (Preferované jméno korporace - jméno podřízené nebo související korporace):
 - Namibia Elected Women Forum. Oshikoto Regional Consultative Conference
3. Preferred name for the corporate body (government body) (Preferované jméno korporace - jméno vládní korporace):
 - Germany. Nationalversammlung (1919-1920)
4. Preferred name for the corporate body (religious body) (Preferované jméno korporace - jméno náboženské korporace):
 - Catholic Church. Canadian Conference of Catholic Bishops
5. Variant name for the corporate body (Variantní jméno korporace):
 - EuroSSC NOTEuropean Conference on Smart Sensing and Context

6. Place associated with the corporate body (Místo související s korporací):
 - Salzburg, Austria
 - preferred name for the event recorded as: *Salzburger Festspiele*
7. Date associated with the corporate body (Data související s korporací):
 - 1995
 - preferred name recorded as: International Conference on Georgian Psalmody
8. Associated institution (Související instituce):
 - Colchester Institute
 - preferred name for the conference recorded as: International Conference on Georgian Psalmody
9. Number, date and location of a conference, etc. (Pořadové číslo, datum a místo konání konference apod.):
 - Conférence internationale de mécanique des sols (1982 : Mexico City, Mexico)

rod/rodina

definice [odkaz]

Family (Rodina) = Two or more persons related by birth, marriage, adoption, civil union, or similar legal status, or who otherwise present themselves as a family.

struktura [odkaz]

Poznámka: RDA se entitou rodu/rodiny podrobněji zabývá především v části Identifying Families (RDA 10). Související problematice se věnuje v části Related Families (RDA 31.1). Jednotlivé prvky entity osoby RDA uvádí v části Recording Attributes of Person, Family, and Corporate Body (RDA 0.6.4 Section 3).

Prvky entity rodu/rodiny osoby:

- Preferred Name for the Family
- Variant Name for the Family
- Type of Family
- Date Associated with the Family
- Place Associated with the Family
- Prominent Member of the Family
- Hereditary Title
- Family History
- Identifier for the Family

použití [odkaz]

Poznámka: příklady byly převzaty z kapitoly Identifying Family (RDA 10)

1. Preferred Name for the Family (Preferované jméno rodu/rodiny):
 - Taylor
 - Charron-Lecore
 - Mac Fhionnghaile
 - Van den Berg
2. Variant Name for the Family (Variantní jméno rodu/rodiny):

- Accorsi (preferovaná podoba jména rodiny je Accursius)
- St. Pierre (preferovaná forma rodiny je Saint Pierre)
- Romanoff (preferovaná podoba jména rodiny je Romanov)
- Broglie (preferovaná podoba jména rodiny je De Broglie)
- 3. Hereditary Title (Dědičný titul):
 - Chandos, Dukes of
 - Ericeira, condes da
- 4. Type of Family (Typ rodu/rodiny):
 - Branson (Family)
 - Donald (Clan)
 - Bourbon (Royal house)
- 5. Prominent Member of the Family (Významný člen rodu/rodiny):
 - Peale (Family : Peale, Charles Willson, 1741-1827)
- 6. Place Associated with the Family (Místo související s rodem/rodinou)
 - Yan (Family : Philippines)
 - James (Family : Jamestown, Wash.)
- 7. Date Associated with the Family (Datum související s rodem/rodinou):
 - Pahlavi (Dynasty : 1925-1979)
- 8. Family History (Dějiny rodu/rodiny):
 - Austrian leatherworkers and bookbinders, active 19th-20th centuries
 - Italian rulers, bankers, merchants, collectors, and patrons of the arts, active in Florence particularly from 15th through mid-18th centuries
 - Samuel James, his wife Anna Maria (Foxwell) James, and their sons left Cornwall, England, for America in 1842, having emigrated more for political reasons than because of economic hardship. The James family first lived in Wisconsin, but in 1850-1851, they journeyed by wagon train to Oregon. In 1852 they settled at Grand Mound Prairie (later known as Jamestown) on the Chehalis River in Washington, where they prospered for some years. Samuel James and his sons established new homesteads in what is now known as James Rock on Grays Harbor, Washington, in 1859. Samuel James died in 1866 and Anna Maria James died in 1879. Their descendents continued to live in and around Jamestown, Washington
 - The Chola dynasty was a Tamil dynasty that ruled primarily in southern India until the 13th century. The dynasty originated in the fertile valley of the Kaveri River. Karikala Chola was the most famous among the early Chola kings, while Rajaraja Chola, Rajendra Chola, and Kulothunga Chola I were notable emperors of the medieval Cholas. The Cholas were at the height of their power during the tenth, eleventh, and twelfth centuries. The Chola territories stretched from the islands of the Maldives in the south to as far north as the banks of the Godavari River in Andhra Pradesh. The power of the Cholas declined around the 12th century with the rise of the Pandyas and the Hoysala, eventually coming to an end towards the end of the 13th century

geografické jméno

definice [RDA 16]

A name of the place is a word, character, or group of words and/or characters by which a place is known.

The names of places are commonly used as the names of governments and communities that are not governments. The names of places are also used as additions to titles of works, as additions to the names of corporate bodies to distinguish between bodies with the same name, as additions to conference names, and in recording places associated with a person, family or corporate body.

struktura [odkaz]

bude doplněno

použití [odkaz]

bude doplněno

5.5.5 Vztahy

Kategorie vztahů definovaných mezi jednotlivými entitami.

Explanation of relationship / Výklad vztahů

Explanation of relationship is information elaborating on or clarifying the relationship between a person, family, or corporate body represented by an authorized access point and/or identifier and a related corporate body. Use relationship designators to indicate the specific nature of relationships between persons, families, and corporate bodies. If none of the terms listed in this appendix is appropriate or sufficiently specific, use a term indicating the nature of the relationship as concisely as possible. If the element used to record the relationship (e.g., related person) is considered sufficient for the purposes of the agency creating the data, do not use a relationship designator to indicate the specific nature of the relationship.

Výklad vztahů zdůrazňuje nebo vysvětluje vztahy mezi osobou, rodinou nebo korporací reprezentovanou autorizovaným selekčním údajem a/nebo identifikátorem a spřízněnou korporací. Používejte označení vztahu k indikování specifické podstaty vztahů mezi osobami, rodinami a korporacemi. Pokud žádný z termínů uvedených v této příloze neodpovídá nebo není dostatečně specifický, zvolte co nejvystižnější termín vyjadřující povahu vztahu. Pokud prvek popisující vztah (např. příbuznou osobu) je považován za dostačující pro účely instituce vytvářející informace, v tom případě již označení vztahu k indikování specifické povahy vztahu nepoužívejte.

RDA definují základní vzájemné vztahy mezi jednotlivými entitami, které označují.

Relationship Designators for Related Families / Označení vztahu pro příbuzné rodiny

Relationship Designators to Relate Persons to Other Persons / Označení vztahu spojující osoby s jinými osobami

alternate identity / náhradní identita	a pseudonymous or other identity assumed by the person	pseudonym nebo jiná identita přijata osobou
real identity / skutečné identita	a real person who assumes the alternate identity	skutečná osoba, která přijímá náhradní identitu

Relationship Designators to Relate Persons to Families / Označení vztahu spojující osoby s rodinami

family member / člen rodiny	a person who is a member of the family	osoba, jež je příslušníkem rodiny
progenitor / předek	a person from whom the family is descended	osoba , z níž rodina pochází

Relationship Designators to Relate Persons to Corporate Bodies / Označení vztahu spojující osoby s korporacemi

employee / zaměstnanec	a person employed by the corporate body	osoba zaměstnaná korporací
founder / zakladatel	a person who founded the corporate body	osoba, jež založila korporaci
group member / člen skupiny	a person who is a member of the performing group, expedition, etc.	osoba, jež je členem fungující skupiny, expedice atd.
incumbent / funkcionář, výkonný úředník	a person holding an office in the corporate body	osoba pověřená úřední funkcí v korporaci (zastarale místodržící)
sponsor / sponzor	a person sponsoring the corporate body	osoba sponzorující korporaci

Relationship Designators for Families / Označení vztahu pro rodiny

Relationship Designators to Relate Families to Persons / Označení vztahu spojující rodiny s osobami

descendants / potomek	a family descended from the particular person	rodina pocházející z určité osoby
------------------------------	---	-----------------------------------

Relationship Designators to Relate Families to Other Families/ Označení vztahu spojující rodiny s jinými rodinami

descendant family / následníci (rodina)	a family descended from the other family	rodina pocházející z druhé rodiny
--	--	-----------------------------------

Relationship Designators to Relate Families to Corporate Bodies/ Označení vztahu spojující rodiny s korporacemi

founding family / zakladatelé (rodina)	a family that founded the corporate body	rodina, jež založila korporaci
sponsoring family / sponzoři (rodina)	a family that sponsors the corporate body	rodina, jež sponzoruje korporaci

Relationship Designators for Related Corporate Bodies / Označení vztahu pro příbuzné korporace

Relationship Designators to Relate Corporate Bodies to Persons / Označení vztahu spojující korporace s osobami

employer / zaměstnavatel	a corporate body that employs the person	korporace, jež zaměstnává osobu
---------------------------------	--	---------------------------------

Relationship Designators to Relate Corporate Bodies to Families / Označení vztahu spojující korporace s rodinami

founded organization / založená organizace	a corporate body that the family founded	korporace založená rodinou
sponsored organization / sponzorovaná organizace	a corporate body that the family sponsors	korporace sponzorovaná rodinou

Relationship Designators to Relate Corporate Bodies to Other Corporate Bodies / Označení vztahu spojující korporace s jinými korporacemi

hierarchical subordinate / podřízená organizace	a corporate body that is subordinate to the other corporate body	korporace podřízená jiné korporaci
hierarchical superior / nadřízená organizace	a corporate body that is hierarchically superior to the other corporate body	korporace nadřízená jiné korporaci
mergee	a corporate body that merged with the other corporate body to form a third	korporace sloučená s jinou korporací , s níž tvoří třetí korporaci
predecessor / předchůdce	a corporate body that precedes the other corporate body	korporace, jež předchází jiné korporaci
product of a merger / organizace vzniklá sloučením	a corporate body that resulted from a merger of two or more other corporate bodies	korporace vzniklá sloučením dvou nebo více korporací
product of a split / organizace vzniklá rozdělením	a corporate body that resulted from a split or division of the other corporate body	korporace vzniklá odtržením nebo rozdělením jiné korporace
successor / následník	a corporate body that succeeds or follows the other corporate body	korporace, jež je nástupcem nebo pokračovatelem jiné korporace

5.6 ISAAR (CPF)

5.6.1 Karta standardu

Zkratka	ISAAR (CPF)
Originální název standardu	International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons, and Families
Odpovědná instituce	International Council on Archives / Mezinárodní archivní rada
Verze	2nd edition / 2ème édition
Datum	2004
www standardu	http://www.wien2004.ica.org/en/node/30230
Typ standardu	Popisný
Překlad standardu	
Oficiální překlad názvu	ISAR(CPF): Mezinárodní standard pro archivní autoritní záznamy korporací, osob a rodů
Odpovědná organizace	odbor archivní správy a spisové služby MV ČR, Milady Horákové 133, 166

	21 Praha 6
Datum vydání	2009
Verze	2. vydání
Překlad z verze	2nd edition / 2ème édition
www překladu	http://www.wien2004.ica.org/en/node/39464
Souvislosti	
Související standardy	ISAD(G) - General International Standard Archival Description, Second edition; EAC - Encoded Archival Context; EAD - Encoded Archival Description
Jiné dokumenty	Možnosti a formy zpřístupnění archivních fondů nebo jejich součástí veřejnosti v elektronické podobě. Závěrečná zpráva projektu. Dostupné z WWW < http://www.nacr.cz/G-vyzk/moznosti.aspx >

5.6.2 Cíle standardu

ISAAR(CPF) definuje strukturu a obsah autoritních záznamů zejména v případě původců archiválií - fyzických osob, korporací a rodů. Nezabývá se tvorbou autoritního záhlaví. Uvádí také příklady použití a způsoby definice vazeb mezi autoritními záznamy vzájemně i mezi záznamy a archiváliemi. K použití uvádí: „Archivní autoritní záznamy mohou být použity: a) k popisu korporace, osoby nebo rody jako jednotek v systému archivního popisu nebo b) k řízení vytváření a využívání přístupových bodů v archivním popisu, c) k dokumentování vztahů mezi různými původci dokumentů, vztahů mezi nimi a dokumenty či jinými zdroji jimi vytvořenými nebo vytvořenými o nich.“ [ISAAR 1.2, s. 62]. Překlady do národních jazyků reflektují příslušné národní prostředí.

5.6.3 Definice

Pozn.: strana 2 anglického znění, strany 10-11 českého překladu (tištěné verze); český překlad doplněn o termíny v jiných jazycích.

Access point / Přístupový bod = A name, term, keyword, phrase or code that may be used to search, identify and locate archival descriptions, including authority records. / Jméno, termín, klíčové slovo, fráze nebo kód použitelné k vyhledání, identifikaci a lokalizaci archivních popisů, včetně autoritních záznamů.

Archival description / Archivní popis = The creation of an accurate representation of a unit of description and its component parts, if any, by capturing, analyzing, organizing and recording information that serves to identify, manage, locate and explain archival materials and the context and records systems which produced it. This term also describes the products of the process. / Vytvoření přesného vyjádření jednotky popisu a jejích částí (jsou-li nějaké) podchycením, analyzováním, uspořádáním a zaznamenáním informací, které slouží k identifikaci, správě, lokalizaci a vysvětlení archivního materiálu, jeho souvislostí a systému správy dokumentů, ve kterém archiválie vznikly. Termín rovněž označuje výsledky tohoto procesu.

Authority record / Autoritní záznam = The authorized form of name combined with other information elements that identify and describe the named entity and may also point to other related authority records. / Autorizovaná forma jména kombinovaná s dalšími informačními elementy, které identifikují a popisují jmenovanou entitu a mohou také odkazovat na příbuzné autoritní záznamy.

Corporate body / Korporace = An organization or group of persons that is identified by a particular name and that acts, or may act, as an entity. Also includes an individual acting in a corporate capacity. / Organizace nebo skupina osob, která se označuje konkrétním jménem a která vystupuje nebo může vystupovat jako entita. Rovněž zahrnuje individuální vystupování osob v rámci jejich postavení v korporaci.

Creator / Původce = Any entity (corporate body, family or person) that created, accumulated and/or maintained records in the conduct of personal or corporate activity. / Entita (korporace, rod nebo osoba), která vytvořila, shromáždila nebo spravovala dokumenty při provádění svých osobních nebo korporátních aktivit.

Provenance / Provenience = The relationships between records and the organizations or individuals that created, accumulated and/or maintained and used them in the conduct of personal or corporate activity. / Vztahy mezi dokumenty a organizacemi nebo jednotlivci, kteří je vytvořili, shromáždili nebo spravovali a využívali při provádění svých osobních nebo korporátních aktivit (původci).

Qualifier / Kvalifikátor = Information added to a descriptive element that assists identification, understanding and/or use of the authority record. / Informace přidaná k popisnému elementu napomáhající identifikaci, porozumění nebo použití autoritního záznamu.

Record / Dokument = Information in any form or medium, created or received and maintained by an organization or person in the transaction of business or the conduct of affairs. / Informace zaznamenaná v libovolné formě nebo na libovolném nosiči, vytvořená nebo přijatá a dále spravovaná organizací nebo osobou při provádění svých aktivit nebo řízení svých záležitostí.

5.6.4 Entity

osoba (fyzická osoba)

definice [odkaz]

Creator / Původce = Any entity (corporate body, family or person) that created, accumulated and/or maintained records in the conduct of personal or corporate activity. / Entita (korporace, rod nebo osoba), která vytvořila, shromáždila nebo spravovala dokumenty při provádění svých osobních nebo korporátních aktivit.

struktura [odkaz]

- Typ entity - zda jde o (fyzickou) osobu [ISAAR 5.1.1., s. 67]

- Autorizovaná forma jména - standardizovaná podoba jména „v souladu s příslušnými národními nebo mezinárodními konvencemi nebo pravidly aplikovanými institucí, která autoritní záznam vytvořila” [ISAAR 5.1.1., s. 67]
- Paralelní formy jména - různé podoby, ve kterých se autorizovaná forma jména vyskytuje v jiném jazyce nebo v různé formě (formách) zápisu. V některých případech, zvláště v zemích, které mají více než jeden úřední jazyk, instituce odpovědná za autoritní záznam může vytvořit jednu nebo více uznávaných autorizovaných forem jména majících paralelní nebo stejný status. Pro tvorbu platí totéž, co u autorizované formy. [ISAAR 5.1.3., s. 68]
- Standardizované formy jména podle jiných pravidel - standardizovaná podoba jména (fyzické) osoby vytvořená v souladu s jinými pravidly, než s těmi, které se využívají při tvorbě autorizované formy jména. [ISAAR 5.1.4., s. 68-69]
- Jiné formy jména - Určit všechny jiné podoby jména osoby nepoužívané jinde v oblasti identity (např.: jiné podoby téhož jména, např. akronymy (iniciály), jiná jména osob, např. změny jmen v průběhu času včetně pseudonymů, dívčích jmen atd. (s jim odpovídající datací); jména osob s tituly před jménem i za jménem, např. šlechtickými nebo čestnými. [ISAAR 5.1.5., s. 69]
- Data existence - Uvést data existence osoby. [ISAAR 5.2.1., s. 71]
- Dějiny - Uvést stručné dějiny (fyzické) osoby. Volnou (narativní) formou nebo jako chronologický výčet hlavní události v životě, činnosti, výsledcích nebo rolích popisované entity. To může zahrnovat informaci o pohlaví, národnosti, rodové a náboženské nebo politické příslušnosti. Kde je to možné doplň datace jako integrální součást narativního popisu. [ISAAR 5.2.2., s. 71-72]
- Místa - Identifikovat důležitá místa nebo územní oblasti působnosti, kde (fyzická) osoba žila nebo sídlila nebo kde měla jiné vazby. Jméno důležitého místa (míst) / územní(ch) oblasti(i) působnosti společně s charakteristickými a mezními daty vztahujícími se k entitě. [ISAAR 5.2.3., s. 72]
- Funkce, zaměření a činnost - Uvést funkce, zaměření a činnosti (aktivity) osoby. Zaznamenejte funkce, zaměření a činnosti vykonávané popisovanou entitou, v případě potřeby i s mezními daty. Je-li to nezbytné, popište charakter funkce, zaměření nebo činnosti. [ISAAR 5.2.5., s. 73]
- Pravomoci/oprávnění - Uvést zdroje oprávnění oby vztahující se k jejím pravomocím, funkcím, oprávněním nebo oblasti působnosti včetně územní. Zaznamenejte dokumenty, směrnice nebo smlouvy, které byly pro popisovanou entitu zdrojem pravomocí, funkcí a odpovědnosti, spolu s informací o územní působnosti oprávnění a mezních datech, kdy tato oprávnění platila nebo byla změněna. [ISAAR 5.2.6., s. 73]
- Obecný kontext - Uvést podstatnou informaci o obecném sociálním, kulturním, ekonomickém, politickém nebo historickém kontextu, ve kterém osoba žila nebo vyvíjela činnost. [ISAAR 5.2.8., s. 75]
- Identifikátor autoritního záznamu - Jedinečným způsobem identifikovat autoritní záznam v kontextu, ve kterém bude užíván. [ISAAR 5.4.1., s. 78]
- Identifikátory institucí - Identifikovat instituci(e) odpovědnou(né) za autoritní záznam. [ISAAR 5.4.2., s. 78-79]
- Pravidla nebo konvence - Identifikovat národní nebo mezinárodní konvence nebo pravidla použité při vytváření archivního autoritního záznamu. [ISAAR 5.4.3., s. 79]
- Status - Identifikovat předběžný status autoritního záznamu, aby uživatelé mohli porozumět aktuálnímu statu autoritního záznamu. [ISAAR 5.4.4., s. 79-80]

- Úroveň podrobnosti - Určit, zda má autoritní záznam minimální, částečnou nebo úplnou úroveň podrobnosti. [ISAAR 5.4.5., s. 80]
- Data vytvoření, změny nebo smazání - Uvést, kdy byl autoritní záznam vytvořen, změněn nebo smazán. [ISAAR 5.4.6., s. 80]
- Jazyk(y) a písmo(a) - Identifikovat jazyk(y) nebo písmo(a) použité k vytvoření autoritního záznamu. [ISAAR 5.4.7., s. 80]
- Zdroje - Identifikovat zdroje použité při tvorbě autoritního záznamu. [ISAAR 5.4.8., s. 81]
- Poznámky ke správě - Dokumentovat vytvoření a změny autoritního záznamu. [ISAAR 5.4.9., s. 81]

použití [odkaz]

[ISAAR, s. 90-92 / Čapek Karel/]

korporace (institute, právnická osoba)

definice [odkaz]

Corporate body / Korporace = An organization or group of persons that is identified by a particular name and that acts, or may act, as an entity. Also includes an individual acting in a corporate capacity. / Organizace nebo skupina osob, která se označuje konkrétním jménem a která vystupuje nebo může vystupovat jako entita. Rovněž zahrnuje individuální vystupování osob v rámci jejich postavení v korporaci.

Creator / Původce = Any entity (corporate body, family or person) that created, accumulated and/or maintained records in the conduct of personal or corporate activity. / Entita (korporace, rod nebo osoba), která vytvořila, shromáždila nebo spravovala dokumenty při provádění svých osobních nebo korporátních aktivit.

struktura [odkaz]

- Typ entity - zda jde o korporaci [ISAAR 5.1.1., s. 67]
- Autorizovaná forma jména - standardizovaná podoba jména „v souladu s příslušnými národními nebo mezinárodními konvencemi nebo pravidly aplikovanými institucí, která autoritní záznam vytvořila” [ISAAR 5.1.1., s. 67]
- Paralelní formy jména - různé podoby, ve kterých se autorizovaná forma jména vyskytuje v jiném jazyce nebo v různé formě (formách) zápisu. V některých případech, zvláště v zemích, které mají více než jeden úřední jazyk, instituce odpovědná za autoritní záznam může vytvořit jednu nebo více uznávaných autorizovaných forem jména majících paralelní nebo stejný status. Tato situace se vyskytuje především u názvů korporací majících více než jednu formu jazykovou nebo formu zápisu se statusem úředního názvu. Pro tvorbu platí totéž, co u autorizované formy. [ISAAR 5.1.3., s. 68]
- Standardizované formy jména podle jiných pravidel - Určit standardizovanou podobu jména korporace vytvořenou v souladu s jinými pravidly, než s těmi, které se využívají při tvorbě autorizované formy jména. [ISAAR 5.1.4., s. 68-69]

- Jiné formy jména - Určit všechny jiné podoby jména korporace nepoužívané jinde v oblasti identity (např.: jiné podoby téhož jména, např. akronymy (zkratky), jiné názvy korporací, např. změny názvu v průběhu času a jejich datace - pokud je podle národních pravidel nebo konvencí změna jména považována za vytvoření nové entity, zaznamenejte vztah mezi entitami jako dočasný vztah v Oblasti vztahů (5.3)). [ISAAR 5.1.5., s. 69]
- Identifikátory korporací - Uvést číselné nebo alfanumerické identifikátory používané k identifikaci korporací (například IČO). [ISAAR 5.1.6., s. 69-70]
- Data existence - Uvést data existence korporace. [ISAAR 5.2.1., s. 71]
- Dějiny - Uvést stručné dějiny korporace. Volnou (narativní) formou nebo jako chronologický výčet hlavní události v činnosti, výsledcích nebo rolích popisované entity. Kde je to možné doplň datace jako integrální součást narativního popisu. [ISAAR 5.2.2., s. 71-72]
- Místa - Identifikovat důležitá místa nebo územní oblasti působnosti, kde korporace, vznikla nebo sídlila nebo kde měly jiné vazby. Jméno důležitého místa (míst) / územní(ch) oblasti(i) působnosti společně s charakteristickými a mezními daty vztahujícími se k entitě. [ISAAR 5.2.3., s. 72]
- Právní status - Uvést právní status korporace. Zaznamenejte právní status a kde je to vhodné typ korporace spolu s mezními daty, kdy tento status platil. [ISAAR 5.2.4., s. 72]
- Funkce, zaměření a činnost - Uvést funkce, zaměření a činnosti (aktivity) korporace. Zaznamenejte funkce, zaměření a činnosti vykonávané popisovanou entitou, v případě potřeby i s mezními daty. Je-li to nezbytné, popište charakter funkce, zaměření nebo činnosti. [ISAAR 5.2.5., s. 73]
- Pravomoci/oprávnění - Uvést zdroje oprávnění korporace vztahující se k jejím pravomocím, funkcím, oprávněním nebo oblasti působnosti včetně územní. Zaznamenejte dokumenty, zákony, směrnice nebo smlouvy, které byly pro popisovanou entitu zdrojem pravomocí, funkcí a odpovědnosti, spolu s informací o územní působnosti oprávnění a mezních datech, kdy tato oprávnění platila nebo byla změněna. [ISAAR 5.2.6., s. 73]
- Vnitřní struktury/genealogie - Popsat nebo znázornit vnitřní administrativní strukturu(y) korporace. [ISAAR 5.2.7., s. 73-74]
- Obecný kontext - Uvést podstatnou informaci o obecném sociálním, kulturním, ekonomickém, politickém nebo historickém kontextu, ve kterém korporace působila, nebo vyvíjela činnost. [ISAAR 5.2.8., s. 75]
- Identifikátor autoritního záznamu - Jedinečným způsobem identifikovat autoritní záznam v kontextu, ve kterém bude užíván. [ISAAR 5.4.1., s. 78]
- Identifikátory institucí - Identifikovat instituci(e) odpovědnou(né) za autoritní záznam. [ISAAR 5.4.2., s. 78-79]
- Pravidla nebo konvence - Identifikovat národní nebo mezinárodní konvence nebo pravidla použité při vytváření archivního autoritního záznamu. [ISAAR 5.4.3., s. 79]

- Status - Identifikovat předběžný status autoritního záznamu, aby uživatelé mohli porozumět aktuálnímu statusu autoritního záznamu. [ISAAR 5.4.4., s. 79-80]
- Úroveň podrobnosti - Určit, zda má autoritní záznam minimální, částečnou nebo úplnou úroveň podrobnosti. [ISAAR 5.4.5., s. 80]
- Data vytvoření, změny nebo smazání - Uvést, kdy byl autoritní záznam vytvořen, změněn nebo smazán. [ISAAR 5.4.6., s. 80]
- Jazyk(y) a písmo(a) - Identifikovat jazyk(y) nebo písmo(a) použité k vytvoření autoritního záznamu. [ISAAR 5.4.7., s. 80]
- Zdroje - Identifikovat zdroje použité při tvorbě autoritního záznamu. [ISAAR 5.4.8., s. 81]
- Poznámky ke správě - Dokumentovat vytvoření a změny autoritního záznamu. [ISAAR 5.4.9., s. 81]

použití [odkaz]

[ISAAR, s. 86-89 /Ministerstvo železnic Vídeň/]

rod/rodina

definice [odkaz]

Creator / Původce = Any entity (corporate body, family or person) that created, accumulated and/or maintained records in the conduct of personal or corporate activity. / Entita (korporace, rod nebo osoba), která vytvořila, shromáždila nebo spravovala dokumenty při provádění svých osobních nebo korporátních aktivit.

struktura [odkaz]

- Typ entity - zda jde o rod [ISAAR 5.1.1., s. 67]
- Autorizovaná forma jména - standardizovaná podoba jména „v souladu s příslušnými národními nebo mezinárodními konvencemi nebo pravidly aplikovanými institucí, která autoritní záznam vytvořila” [ISAAR 5.1.1., s. 67]
- Paralelní formy jména - různé podoby, ve kterých se autorizovaná forma jména vyskytuje v jiném jazyce nebo v různé formě (formách) zápisu. V některých případech, zvláště v zemích, které mají více než jeden úřední jazyk, instituce odpovědná za autoritní záznam může vytvořit jednu nebo více uznávaných autorizovaných forem jména majících paralelní nebo stejný status. Pro tvorbu platí totéž, co u autorizované formy. [ISAAR 5.1.3., s. 68]
- Standardizované formy jména podle jiných pravidel - Určit standardizovanou podobu jména rodu vytvořenou v souladu s jinými pravidly, než s těmi, které se využívají při tvorbě autorizované formy jména. [ISAAR 5.1.4., s. 68-69]
- Jiné formy jména - Určit všechny jiné podoby jména rodu nepoužívané jinde v oblasti identity (např.: jiné podoby téhož jména, např. akronymy (zkratky, iniciály), jiná jména rodů, např. změny jmen v průběhu času, jména rodů s tituly např. šlechtickými nebo čestnými). [ISAAR 5.1.5., s. 69]

- Data existence - Uvést data existence rodu. [ISAAR 5.2.1., s. 71]
- Dějiny - Uvést stručné dějiny rodu. Volnou (narativní) formou nebo jako chronologický výčet hlavní události v životě, činnosti, výsledcích nebo rolích popisované entity. Kde je to možné doplň datace jako integrální součást narativního popisu. [ISAAR 5.2.2., s. 71-72]
- Místa - Identifikovat důležitá místa nebo územní oblasti působnosti, kde rod vznikl, sídlil nebo kde měl jiné vazby. Jméno důležitého místa (míst) / územní(ch) oblasti(i) působnosti společně s charakteristickými a mezními daty vztahujícími se k entitě. [ISAAR 5.2.3., s. 72]
- Funkce, zaměření a činnost - Uvést zaměření a činnosti (aktivity) rodu. Zaznamenejte zaměření a činnosti vykonávané popisovanou entitou, v případě potřeby i s mezními daty. Je-li to nezbytné, popište charakter zaměření nebo činnosti. [ISAAR 5.2.5., s. 73]
- Pravomoci/oprávnění - Uvést zdroje oprávnění rodu vztahující se k jejím pravomocím, oprávněním nebo oblastí působnosti včetně územní. Zaznamenejte dokumenty, zákony, směrnice nebo smlouvy, které byly pro popisovanou entitu zdrojem pravomocí, funkcí a odpovědnosti, spolu s informací o územní působnosti oprávnění a mezních datech, kdy tato oprávnění platila nebo byla změněna. [ISAAR 5.2.6., s. 73]
- Vnitřní struktury/genealogie - Popsat nebo znázornit genealogii rodu. [ISAAR 5.2.7., s. 73-74]
- Obecný kontext - Uvést podstatnou informaci o obecném sociálním, kulturním, ekonomickém, politickém nebo historickém kontextu, ve kterém rod působil nebo vyvíjel činnost. [ISAAR 5.2.8., s. 75]
- Identifikátor autoritního záznamu - Jedinečným způsobem identifikovat autoritní záznam v kontextu, ve kterém bude užíván. [ISAAR 5.4.1., s. 78]
- Identifikátory institucí - Identifikovat instituci(e) odpovědnou(né) za autoritní záznam. [ISAAR 5.4.2., s. 78-79]
- Pravidla nebo konvence - Identifikovat národní nebo mezinárodní konvence nebo pravidla použité při vytváření archivního autoritního záznamu. [ISAAR 5.4.3., s. 79]
- Status - Identifikovat předběžný status autoritního záznamu, aby uživatelé mohli porozumět aktuálnímu statu autoritního záznamu. [ISAAR 5.4.4., s. 79-80]
- Úroveň podrobnosti - Určit, zda má autoritní záznam minimální, částečnou nebo úplnou úroveň podrobnosti. [ISAAR 5.4.5., s. 80]
- Data vytvoření, změny nebo smazání -Uvést, kdy byl autoritní záznam vytvořen, změněn nebo smazán. [ISAAR 5.4.6., s. 80]
- Jazyk(y) a písmo(a) - Identifikovat jazyk(y) nebo písmo(a) použité k vytvoření autoritního záznamu. [ISAAR 5.4.7., s. 80]
- Zdroje - Identifikovat zdroje použité při tvorbě autoritního záznamu. [ISAAR 5.4.8., s. 81]

- Poznámky ke správě - Dokumentovat vytvoření a změny autoritního záznamu. [ISAAR 5.4.9., s. 81]
- Identifikátory a názvy napojených zdrojů - Jednoznačně identifikovat napojené zdroje nebo umožnit napojení autoritního záznamu popisujícího příslušný zdroj, pokud takový popis existuje. [ISAAR 6.1., s. 81]
- Typy napojených zdrojů - Uvést typ napojeného zdroje(ů), na který(é) je odkazováno. [ISAAR 6.2., s. 82]
- Charakter vztahů - Stanovit charakter vztahu mezi korporací, osobou nebo rodem a napojenými zdroji. [ISAAR 6.3., s. 82]
- Data napojených zdrojů nebo vztahů -Uvést veškerá podstatná data pro příslušné zdroje nebo data vztahů mezi korporací, osobou nebo rodem a příslušnými zdroji a určit význam těchto dat. [ISAAR 6.4., s. 82-83]

použití [odkaz]

[ISAAR, s. 93-95 /Metternichové/]

5.7 ISAD(G)

5.7.1 Karta standardu

Zkratka	ISAD (G)
Originální název standardu	General International Standard Archival Description
Odpovědná instituce	International Council on Archives / Mezinárodní archivní rada
Verze	2nd edition / 2ème edition
Datum	2000
www standardu	http://www.wien2004.ica.org/en/node/30000
Typ standardu	Popisný
Překlad standardu	
Oficiální překlad názvu	ISAD(G) : Všeobecný mezinárodní standard pro archivní popis
Odpovědná organizace	odbor archivní správy a spisové služby MV ČR, Milady Horákové 133, 166 21 Praha 6
Datum vydání	2009
Verze	2. vydání
Překlad z verze	2nd edition / 2ème edition
www překladu	http://www.wien2004.ica.org/en/node/39463
Souvislosti	
Související standardy	ISAAR(CPF) - International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons, and Families; EAC - Encoded Archival Context; EAD - Encoded Archival Description

Jiné dokumenty	Možnosti a formy zpřístupnění archivních fondů nebo jejich součástí veřejnosti v elektronické podobě. Závěrečná zpráva projektu. Dostupné z WWW < http://www.nacr.cz/G-vyzk/moznosti.aspx >
----------------	--

5.7.2 Cíle standardu

ISAD(G) definuje víceúrovňový hierarchický popis archiválií (skupin archiválií - fondů, sérií apod.) a je zaměřen na tvorbu archivní pomůcky jako prostředku pro vyhledávání archiválií. Nestanovuje přesný popis jednotlivých druhů archiválií (proto všeobecný) ani na jaké úrovni se jednotlivé položky popisu používají. Zahrnuje také v minimální míře popis původců (osob, korporací, rodů). Výslovně se hovoří o tom, že „Sada všeobecných pravidel archivního popisu je součástí procesu, který (...) c. umožní sdílení databáze autorit“ [I.5, s. 10]. Překlady do národních jazyků reflektují příslušné národní prostředí.

5.7.3 Definice

Pozn.: strana 10-11 anglického znění, strany 11-14 českého překladu; český překlad doplněn o termíny v jiných jazycích

Access / Přístupnost = The ability to make use of material from a fonds, usually subject to rules and conditions. / Možnost využívat materiál z fondu, obvykle je podřízena pravidlům a podmínkám.

Access point / Přístupový bod = A name, term, keyword, phrase or code that may be used to search, identify and locate an archival description. / Jméno, termín, klíčové slovo, fráze nebo kód použitelné k vyhledání, identifikaci a nalezení archivního popisu.

Accrual / Přírůstek = An acquisition additional to a unit of description already held by a repository. / Další přírůstek k jednotce popisu, která je již uložena v depozitáři (archivu).

Appraisal / Hodnocení (posuzování, určování archivní hodnoty) = The process of determining the retention period of records. / Proces, určující lhůtu pro uchovávání dokumentů.

Archival description / Archivní popis = The creation of an accurate representation of a unit of description and its component parts, if any, by capturing, analyzing, organizing and recording information that serves to identify, manage, locate and explain archival materials and the context and records systems which produced it. This term also describes the products of the process. / Vytvoření přesného vyjádření jednotky popisu a jejích částí (jsou-li nějaké) podchycením, analyzováním, uspořádáním a zaznamenáním informací, které slouží k identifikaci, správě, lokalizaci a vysvětlení archivního materiálu, jeho souvislostí a systému správy dokumentů, ve kterém archiválie vznikly. Termín rovněž označuje výsledky tohoto procesu.

Arrangement / Pořádání = The intellectual and physical processes and results of analyzing and organizing documents in accordance with archival principles. / Úkony spojené s analytickou činností a organizací (řazením) záznamů podle archivních principů, rovněž výsledky těchto činností.

Author / Autor = The individual or corporate body responsible for the intellectual content of a document. Not to be confused with creators of records. / Jednotlivá osoba nebo korporace odpovědná za informační obsah záznamu. Nezaměňovat s původcem archiválií.

Authority control / Kontrola autorit = See the Glossary of ISAAR(CPF).=Viz Slovník termínů standardu ISAAR(CPF). [Dohled (kontrola) používání standardizovaných termínů, zahrnující osobní jména, názvy korporací a zeměpisné názvy, které se používají jako přístupové body.]

Collection / Sbíрка = An artificial assemblage of documents accumulated on the basis of some common characteristic without regard to the provenance of those documents. Not to be confused with an archival fonds. / Soubor uměle shromážděných záznamů na základě obecné charakteristiky bez ohledu na jejich provenienci. Nezaměňovat s archivním fondem.

Corporate body / Korporace = An organization or group of persons that is identified by a particular name and that acts, or may act, as an entity. / Organizace nebo skupina osob, která se označuje konkrétním jménem a která vystupuje nebo může vystupovat jako entita.

Creator / Původce = The corporate body, family or person that created, accumulated and/or maintained records in the conduct of personal or corporate activity. Not be confused with collector. / Korporace, rodina nebo osoba, která vytvořila, shromáždila nebo spravovala dokumenty při provádění svých osobních nebo korporativních aktivit.

Custody / Úschova (opatrování) = The responsibility for the care of documents based on their physical possession. Custody does not always include legal ownership or the right to control access to records. / Odpovědnost za péči o záznamy, která vychází z jejich fyzického uložení. Nemíní se tím automaticky vlastnictví archiválií v právním slova smyslu nebo právo rozhodovat o jejich přístupnosti.

Document / Záznam = Recorded information regardless of medium or characteristics. (See also Record.) / Zaznamenaná informace bez ohledu na fyzický nosič nebo její vlastnosti (viz také Dokument).

File / Spis = An organized unit of documents grouped together either for current use by the creator or in the process of archival arrangement, because they relate to the same subject, activity, or transaction. A file is usually the basic unit within a record series. / Organizovaná jednotka záznamů, která vznikla buď z potřeb původce nebo v průběhu procesu pořádání, jestliže se záznamy vztahují ke stejné záležitosti, činnosti nebo jednání. Zpravidla jde o základní jednotku uvnitř archivní série.

Finding aid / Vyhledávací pomůcka (pomůcka k vyhledávání) = The broadest term to cover any description or means of reference made or received by an archives service in the course of establishing administrative or intellectual control over archival material. / Obecný termín pro pojmenování jakéhokoli popisu nebo vyhledávacích prostředků vytvořených či převzatých v průběhu péče o archivní materiál.

Fonds / Fond = The whole of the records, regardless of form or medium, organically created and/or accumulated and used by a particular person, family, or corporate body in the course of that creator's activities and functions. / Soubor archiválií, které bez ohledu na formu nebo

fyzický nosič vznikly organickou činností nebo byly shromážděny a používány příslušnou osobou, rodinou nebo korporací v rámci vlastní působnosti (aktivit a funkcí) původce.

Form / Forma = A class of documents distinguished on the basis of common physical (e.g., water colour, drawing) and/or intellectual (e.g., diary, journal, day book, minute book) characteristics of a document. / Typ (druh) záznamů vycházející z běžných fyzických vlastností (např. akvarel, kresba) nebo z funkce, popř. obsahu (např. diář, denní tisk, účetní či podací deník, protokol) záznamu.

Formal title / Formální název = A title which appears prominently on or in the archival material being described. / Název, který je jasně dán nebo vyplývá v průběhu popisu archivního materiálu.

Item / Jednotlivina = The smallest intellectually indivisible archival unit, e.g., a letter, memorandum, report, photograph, sound recording. / Nejmenší, dále již nedělitelná jednotka popisu, např. dopis, memorandum, zpráva, fotografie, zvuková nahrávka.

Level of description / Úroveň popisu = The position of the unit of description in the hierarchy of the fonds. / Umístění (pozice) jednotky popisu v hierarchii fondu.

Medium / Fyzický nosič (médiu) = The physical material, container, and/or carrier in or on which information is recorded (i.e., clay tablet, papyrus, paper, parchment, film, magnetic tape). / Fyzický materiál nebo nosič, na kterém je informace zaznamenána (tj. hliněná tabulka, papyrus, papír, pergamen, film, magnetická páska).

Provenance / Provenience = The relationship between records and the organizations or individuals that created, accumulated and/or maintained and used them in the conduct of personal or corporate activity. = Vztah mezi dokumenty a organizacemi nebo jednotlivci, kteří je vytvořili, shromáždili nebo spravovali a využívali při provádění svých osobních nebo korporativních aktivit.

Record / Dokument = Recorded information in any form or medium, created or received and maintained, by an organization or person in the transaction of business or the conduct of affairs. / Informace zaznamenaná v libovolné formě nebo na libovolném nosiči, vytvořená nebo přijatá a dále spravovaná organizací nebo osobou při provádění svých aktivit nebo řízení svých záležitostí.

Series / Série (registrurní oddělení) = Documents arranged in accordance with a filing system or maintained as a unit because they result from the same accumulation or filing process, or the same activity; have a particular form; or because of some other relationship arising out of their creation, receipt, or use. A series is also known as a records series. / Záznamy uspořádané v souladu s registrurním systémem anebo spravované jako jeden celek z jiných důvodů, a to pokud záznamy (v určité formě) pocházejí ze stejného způsobu shromažďování či jsou produktem spisové služby nebo podobné činnosti. Anebo jsou takto spravovány kvůli nějaké jiné souvislosti vyplývající z jejich vzniku, příjmu či použití. Série je také známa jako archivní série.

Sub-fonds / Část fondu (podfond, fondové oddělení) = A subdivision of a fonds containing a body of related records corresponding to administrative subdivisions in the originating agency

or organization or, when that is not possible, to geographical, chronological, functional, or similar groupings of the material itself. When the creating body has a complex hierarchical structure, each sub-fonds has as many subordinate sub-fonds as are necessary to reflect the levels of the hierarchical structure of the primary subordinate administrative unit. / Část fondu obsahuje soubor souvisejících archiválií rozdělených podle agend nebo organizačního členění původce, anebo, pokud to není možné, jde o seskupení materiálu podle zeměpisného, chronologického, funkčního či podobného hlediska. V případě, že má tato organizační jednotka složitou hierarchickou strukturu, každá část fondu má tolik podřízených částí fondu, kolik je potřeba k vyjádření všech úrovní hierarchické struktury této základní podřízené organizační jednotky.

Supplied title / Uměle vytvořený název = A title supplied by the archivist for a unit of description which has no formal title. / Název doplněný archivářem pro jednotku popisu, které chybí formální název.

Title / Název = A word, phrase, character, or group of characters that names a unit of description. / Slovo, výraz, písmeno nebo skupina písmen, sloužících k pojmenování jednotky popisu.

Unit of description / Jednotka popisu = A document or set of documents in any physical form, treated as an entity, and as such, forming the basis of a single description. / Záznam nebo soubor záznamů v jakékoli fyzické formě, se kterým se zachází jako se samostatným celkem (s entitou) a který jako takový vytváří základ jednotlivého popisu.

5.7.4 Entity

Společný text pro všechny entity - týká se použití pro rejstříky:

Přístupové body vycházejí z položek popisu. Vysoká hodnota přístupových bodů je zajištěna kontrolou autorit. Z důvodu významnosti a důležitosti přístupových bodů pro vyhledávání byl vytvořen samostatný ICA standard *ISAAR(CPF):Mezinárodní archivní standard pro záznam archivních autorit (korporací, osob a rodů)* (*ISAAR(CPF): International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons and Families*). Standard ISAAR(CPF) podává všeobecná pravidla pro vytváření záznamů archivních autorit, které popisují korporace, osoby a rody, jež mohou být identifikovány jako původci v popisu archivních záznamů (viz Příloha A-2, schematické znázornění vztahů mezi popisnými záznamy a záznamy autorit). Slovník i způsoby používání dalších přístupových bodů by měly být vypracovány celostátně nebo zvlášť pro každý jazyk. Další ISO standardy jsou užitečné pro sestavení a správu řízeného slovníku: *ČSN ISO 5963 Dokumentace. Metody analýzy dokumentů, určování jejich obsahu a výběru lexikálních jednotek selekčního jazyka*, *ČSN 01 0193 Dokumentace. Pokyny pro vypracování a rozvíjení jednojazyčných tezaurů* a *ČSN ISO 999 Informace a dokumentace - Zásady zpracování, uspořádání a grafické úpravy rejstříků*. [1.14, s. 12]

Model součinnosti standardů ISAAR (CPF) a ISAD (G) je na Obr. 8 na konci dokumentu.

osoba (fyzická osoba)

definice [odkaz]

Creator/ Původce = The corporate body, family or person that created, accumulated and/or maintained records in the conduct of personal or corporate activity. Not be confused with collector. = Korporace, rodina nebo osoba, která vytvořila, shromáždila nebo spravovala dokumenty při provádění svých osobních nebo korporativních aktivit.

struktura [odkaz]

Název původce - Určit původce (nebo více původců) jednotky popisu. Uvádí se jméno (jména) jednotlivce (či jednotlivců) odpovědných za vytváření, narůstání a správu archiválií v jednotce popisu. Toto pojmenování by mělo být zapsáno ve standardizované podobě, jak předepisují mezinárodní a národní zvyklosti v souladu s principy standardu ISAAR(CPF). [3.2.1, s. 21]

Správní dějiny / biografické údaje - (u osobních fondů) původce (nebo původců) jednotky popisu za účelem zařadit materiál do souvislosti a umožnit tak jeho lepší pochopení. Stručně zaznamenat jakékoli významné informace o životě a práci jednotlivce (či jednotlivců), důležitých pro vznik jednotky popisu. Jestliže jsou dostupné další informace o původci v publikovaných zdrojích, je dobré je citovat. Informační oblast ISAAR(CPF) navrhuje specifické položky, které mohou být zahrnuty v této části o původci. U osob nebo rodin uvést informace jako celá jména a příjmení, tituly, data narození a úmrtí, místo narození, za sebou řazená místa bydliště, pracovní činnosti nebo zastávané funkce, zaměstnání, rodná a jakákoli další jména, významné činy a místo úmrtí. [3.2.2, s. 21-22]

použití [odkaz]

Köpl, Karl (1851-1932) [ISAD 3.2.1., s. 21]

Dr. Karl Köpl, německý pedagog, historik a zejména archivář, se narodil 14. září 1851 v Českých Budějovicích. V období let 1875-1879 působil v pozici asistenta a o dva roky později se stal suplentem na českobudějovické reálce. Tuto praxi opustil a v letech 1879-1881 přijal místo učitele na tamní měšťance. V roce 1880 byl jmenován archivářem královského města Českých Budějovic a v této funkci setrval do roku 1884, kdy se stal archivářem v místodržitelském archivu v Praze. Svou pilnou prací ve státní službě si získal chválu a uznání jak ze strany místodržitelství (roku 1889, 1908), tak i přímo z ministerstva vnitra (roku 1901, 1904, 1906, 1908, 1916). Podle nejvyššího rozhodnutí z roku 1898 byl vyznamenán rytířským křížem Řádu Františka Josefa I. a v roce 1918 obdržel Řád Železné koruny. V roce 1893 se stal mimořádným členem Královské české společnosti nauk v Praze, roku 1903 korespondentem Ústřední komise pro výzkum a udržování uměleckých a historických památek, roku 1908 a 1913 byl jmenován řádným členem Archivní rady ve Vídni a roku 1912 korespondujícím členem Společnosti pro podporu německé vědy, umění a literatury v Čechách. Rovněž se stal členem Historického spolku.

Přestože Köpl ve své práci upřednostňoval úřední činnost před publikační, napsal řadu historických pojednání a edičně vydal několik významných pramenů. Publikačně se věnoval dějinám jižních Čech a jejich metropoli, dále dějinám šlechty a měst v 15. a 16. století. Uveřejnil rozsáhlou edici umělecko-historických pramenů místodržitelského archivu. V místodržitelském archivu pracoval do roku 1918, poté žil v ústraní svého pražského bytu až do své smrti 15. prosince 1932. (fond, AHMP) [ISAD 3.2.2., s. 22]

korporace (instituce, právnická osoba)

definice [odkaz]

Corporate body/ Korporace = An organization or group of persons that is identified by a particular name and that acts, or may act, as an entity. / Organizace nebo skupina osob, která se označuje konkrétním jménem a která vystupuje nebo může vystupovat jako entita.

Creator/ Původce = The corporate body, family or person that created, accumulated and/or maintained records in the conduct of personal or corporate activity. Not be confused with collector.=Korporace, rodina nebo osoba, která vytvořila, shromáždila nebo spravovala dokumenty při provádění svých osobních nebo korporativních aktivit.

struktura [odkaz]

Název původce- Určit původce (nebo více původců) jednotky popisu. Název organizace (či organizací) odpovědných za vytváření, narůstání a správu archiválií v jednotce popisu. Toto pojmenování by mělo být zapsáno ve standardizované podobě, jak předepisují mezinárodní a národní zvyklosti v souladu s principy standardu ISAAR(CPF). [ISAD 3.2.1, s. 21]

Správní dějiny / biografické údaje - Poskytnout informace o správních dějinách původce jednotky popisu za účelem zařadit materiál do souvislostí a umožnit tak jeho lepší pochopení. Stručně zaznamenat jakékoli významné informace o vzniku, vývoji, rozvoji a činnosti organizace (či organizací), důležitých pro vznik jednotky popisu. Jestliže jsou dostupné další informace o původci v publikovaných zdrojích, je dobré je citovat. Informační oblast ISAAR(CPF) navrhuje specifické položky, které mohou být zahrnuty v této části o původci. U korporací se zaznamenává oficiální název, časový rozsah existence, právní vymezení, funkce, cíl a vývoj korporací, jejich organizační struktura a všechny variantní názvy právních předchůdců a nástupců. [ISAD 3.2.2, s. 21-22]

Archiv provádějící skartační řízení - Kde je to vhodné, zapsat autoritu (archiv), která provádí skartační řízení. [ISAD 3.3.2, s. 27] - *v tomto posledním případě již není pojem „autorita“ uvažován v kontextu „autoritního záznamu“, ale ve smyslu „odpovědné korporace“.*

použití [odkaz]

Svatováclavský výbor (1848) [ISAD 3.2.2, s. 22]

Dne 11. března 1848 byl na schůzi ve Svatováclavských lázních zvolen Výbor pražského měšťanstva nazývaný proto všeobecně Výborem Svatováclavským (německy také Bürger-Comité či Bürgerausschuss). Výbor zasedal pod předsednictvím hraběte Vojtěcha Deyma v zasedací síni Průmyslové jednoty u sv. Havla. Počet členů výboru se postupně rozrůstal přibíráním zástupců různých vrstev obyvatelstva. Hlavní úkolem výboru bylo zredigovat usnesení „svatováclavské schůze“ a připravit petici ke dvoru. Vedle toho musel věnovat pozornost otázkám veřejné bezpečnosti, problémům národnostním a sociálním. Svatováclavský výbor zasedal denně, někdy i dvakrát (dopoledne a odpoledne), a jeho jednání bylo stenograficky zachycováno do protokolů. Jelikož se činnost Svatováclavského výboru vymykala kontrole zemského prezidia, rozhodl se nejvyšší purkrabí hrabě Rudolf Stadion zřídit nový poradní guberniální sbor.

Vyhláškou z 2. dubna 1848 jmenoval 30člennou mimořádnou komisi. Tato komise splynula se Svatováclavským výborem na schůzi konané 13. dubna 1848 v tzv. Národní výbor. (*fond, NA*) [ISAD 3.2.2, s. 22]

Během skartačního řízení dne 4.12.2008 bylo vyřazeno 7 balíků písemností, které zahrnovaly dovolenky, úhradové listiny, protokoly o přijímacích zkouškách, fond kulturních a sociálních potřeb, třídní knihy (č. j. MHMP 784298/2008). (*fond, AHMP*)

Česko, Archiv hlavního města Prahy [ISAD 3.3.2, s. 27]

rod/rodina

definice [odkaz]

Creator/ Původce = The corporate body, family or person that created, accumulated and/or maintained records in the conduct of personal or corporate activity. Not be confused with collector. / Korporace, rodina nebo osoba, která vytvořila, shromáždila nebo spravovala dokumenty při provádění svých osobních nebo korporativních aktivit.

5.8 CIDOC-CRM

5.8.1 Karta standardu

Oficiální český překlad standardu není k dispozici, použit (s laskavým svolením) nepublikovaný překlad modelu CIDOC CRM Z. Lenharta z r. 2006.

Zkratka	CIDOC-CRM
Originální název standardu	CIDOC-CRM (CIDOC Conceptual Reference Model), ISO 21127 (Information and documentation - A reference ontology for the interchange of cultural heritage information)
Odpovědná instituce	CIDOC Documentation Standards Working Group CIDOC CRM SIG
Verze	5.0.2
Datum	2010
www standardu	http://www.cidoc-crm.org/
Typ standardu	model
Překlad standardu	
Oficiální překlad názvu	
Odpovědná organizace	
Datum vydání	
Verze	
Překlad z verze	
www překladu	
Souvislosti	

Související standardy	FRBRer, FRBEoo, EAD
Jiné dokumenty	

5.8.2 Cíle standardu

CRM představuje pojmový referenční rámec určený k podpoře integrace, zveřejňování a výměny heterogenních informací o kulturním dědictví; je vyjádřen jako objektivě objektivě orientovaný sémantický model.

5.8.3 Definice

Class/třída	A class is a category of items that share one or more common traits serving as criteria to identify the items belonging to the class. These properties need not be explicitly formulated in logical terms, but may be described in a text (here called a scope note) that refers to a common conceptualisation of domain experts. The sum of these traits is called the intension of the class. A class may be the domain or range of none, one or more properties formally defined in a model. The formally defined properties need not be part of the intension of their domains or ranges: such properties are optional. An item that belongs to a class is called an instance of this class. A class is associated with an open set of real life instances, known as the extension of the class. Here “open” is used in the sense that it is generally beyond our capabilities to know all instances of a class in the world and indeed that the future may bring new instances about at any time (Open World). Therefore a class cannot be defined by enumerating its instances. A class plays a role analogous to a grammatical noun, and can be completely defined without reference to any other construct (unlike properties, which must have an unambiguously defined domain and range). In some contexts, the terms individual class, entity or node are used synonymously with class.	Třída je kategorie položek , které mají jeden nebo více společných znaků sloužících jako kriteria pro rozpoznání položek patřících do třídy. Tyto vlastnosti není nutno výslovně formulovat do logických výrazů, ale mohou být popsány textem (zde nazývaným vymezovací poznámka) vycházejícím z obecného pojmosloví odborníků v oboru. Souhrn těchto znaků se nazývá deklarace (intension) třídy. Třída může být definičním oborem (domain) nebo oborem hodnot (range) pro žádnou, jednu nebo více vlastností formálně definovaných v modelu. Formálně definované vlastnosti nemusí být součástí deklarace (<i>intension</i>) svých definičních oborů (<i>domain</i>) ani oborů hodnot (<i>range</i>): takové vlastnosti jsou nepovinné. Položka patřící do třídy se nazývá instance (instance [= případ, příklad]) této třídy. Třída je sdružena s otevřenou množinou instancí z reálného života, nazývanou rozsah (extension) této třídy. Výraz “otevřená” je zde použit v tom smyslu, že je obecně mimo naše možnosti poznat všechny instance této třídy na světě a budoucnost proto může kdykoliv přinést nové instance (otevřený svět (Open World)). Proto nemůže být třída definována vyjmenováním svých instancí. Třída zastává podobnou roli jako v gramatice
-------------	--	--

		podstatné jméno, a může být úplně definována bez odkazu na jakýkoliv jiný konstrukt (na rozdíl od vlastnosti (<i>property</i>), která musí mít jednoznačně definovaný definiční obor (<i>domain</i>) a obor hodnot (<i>range</i>). V některých souvislostech se jako synonyma pro třídu používají výrazy individuální třída (<i>individual class</i>), entita (<i>entity</i>) nebo uzel (<i>node</i>).
Subclass/podtřída	A subclass is a class that is a specialization of another class (its superclass). Specialization or the <i>IsA</i> relationship means that: 1. all instances of the subclass are also instances of its superclass, 2. the intension of the subclass extends the intension of its superclass, i.e. its traits are more restrictive than that of its superclass and 3. the subclass inherits the definition of all of the properties declared for its superclass without exceptions (strict inheritance), in addition to having none, one or more properties of its own. A subclass can have more than one immediate superclass and consequently inherits the properties of all of its superclasses (multiple inheritance). The <i>IsA</i> relationship or specialization between two or more classes gives rise to a structure known as a class hierarchy. The <i>IsA</i> relationship is transitive and may not be cyclic. In some contexts (e.g. the programming language C++) the term derived class is used synonymously with subclass.	Podtřída je třída, která je zúžením jiné třídy (její nadtřidy (superclass)). Specializace (specialization = zúžení, zpřesnění) neboli vztah JeTéž [***jak to překládat?] (<i>IsA</i> relationship) znamená, že: všechny instance podtřidy jsou i instancemi její nadtřidy, deklarace podtřidy překračuje [zpřísňuje] deklaraci její nadtřidy, tj. její znaky (trait) jsou silněji omezující než znaky nadtřidy, podtřída dědí bez výjimky definice všech vlastností přiznaných její nadtřídě (striktní dědičnost (strict inheritance)), a navíc má žádnou, jednu, nebo více vlastností vlastních. Podtřída může mít více než jednu bezprostřední nadtřidu a v důsledku toho dědí vlastnosti všech svých nadtříd (vícenásobná dědičnost (multiple inheritance)). Vztah JeTéž (<i>IsA</i> relationship) neboli specializace mezi dvěma nebo více třídami umožňuje vznik struktury nazývané hierarchie tříd (class hierarchy). Vztah JeTéž (<i>IsA</i>) je transitivní a nesmí být cyklický. V některých souvislostech (např. programovací jazyk C++) se používá výraz odvozená třída (derived class) ve stejném významu jako podtřída.
Intension /Deklarace	The intension of a class or property is its intended meaning. It consists of one or more common traits shared by all instances of the class or property. These traits need not	Deklarace třídy (<i>class</i>) nebo vlastnosti (<i>property</i>) je její žádoucí smysl. Skládá se z jednoho nebo více společných znaků (<i>traits</i>) sdílených všemi instancemi této třídy nebo

	be explicitly formulated in logical terms, but may just be described in a text (here called a scope note) that refers to a conceptualisation common to domain experts. In particular the so-called primitive concepts, which make up most of the CRM, cannot be further reduced <i>Definition of the CIDOC Conceptual Reference Model x to other concepts by logical terms.</i>	vlastnosti. Tyto znaky není nutno výslovně formulovat do logických výrazů, ale mohou být popsány jen textem (zde nazývaným vymezovací poznámka (<i>scope note</i>)) vycházejícím z obecného pojmosloví odborníků v oboru. Zejména takzvané primitivní pojmy (<i>primitive concept</i>) které tvoří (<i>make up</i>) většinu z CRM, nemohou být logickými výrazy dále redukovány na jiné pojmy
Extension/Rozsah	The extension of a class is the set of all real life instances belonging to the class that fulfil the criteria of its intension . This set is “open” in the sense that it is generally beyond our capabilities to know all instances of a class in the world and indeed that the future may bring new instances about at any time (Open World). An information system may at any point in time refer to some instances of a class, which form a subset of its extension	Rozsah třídy je množina všech instancí [případů] v reálném životě/světě, patřících do této třídy, splňujících kriteria její deklarace . Množina je “otevřená” v tom smyslu, že je obecně mimo naše možnosti poznat všechny instance této třídy na světě a budoucnost proto může kdykoliv přinést nové instance (otevřený svět (<i>Open World</i>)). Informační systém může v kterémkoliv časovém bodě odkazovat na nějaké instance třídy, představující podmnožinu jejího rozsahu (<i>extension</i>).
Scope note/Vymezovací poznámka	A scope note is a textual description of the intension of a class or property . Scope notes are not formal modelling constructs, but are provided to help explain the intended meaning and application of the CRM's classes and properties. Basically, they refer to a conceptualisation common to domain experts and disambiguate between different possible interpretations. Illustrative example instances of classes and properties are also regularly provided in the scope notes for explanatory purposes	Vymezovací poznámka je textový popis deklarace třídy (<i>class</i>) nebo vlastnosti (<i>property</i>). Vymezovací poznámky nejsou formální modelovací konstrukty, jsou zavedeny, aby pomáhaly vysvětlit zamýšlený smysl a aplikaci tříd a vlastností v CRM. Jejich podstatou je, že se vztahují k pojmosloví běžnému pro odborníky v oboru a předcházejí nejednoznačnostem mezi možnými různými výklady. Pro účely názorného výkladu se ve vymezovací poznámce zpravidla uvádějí ilustrativní příklady instancí tříd a vlastností
Instance	An instance of a class is a real world item that fulfils the criteria of the intension of the class. Note, that the number of instances declared for a class in an information system is typically	Instance třídy je položka, která má znaky vyhovující kritériím v deklaraci této třídy. Instance vlastnosti je skutečná vazba mezi nějakou instancí z definičního oboru (<i>domain</i>)

	less than the total in the real world. For example, you are an instance of Person, but you are not mentioned in all information systems describing Persons. An instance of a property is a factual relation between an instance of the domain and an instance of the range of the property that matches the criteria of the intension of the property.	vlastnosti a nějakou instancí z oboru hodnot (<i>range</i>) vlastnosti, splňující kriteria deklarace vlastnosti.
Property/Vlastnost	A property serves to define a relationship of a specific kind between two classes . The property is characterized by an intension , which is conveyed by a scope note . A property plays a role analogous to a grammatical verb, in that it must be defined with reference to both its domain and range , which are analogous to the subject and object in grammar (unlike classes, which can be defined independently). It is arbitrary, which class is selected as the domain, just as the choice between active and passive voice in grammar is arbitrary. In other words, a property can be interpreted in both directions, with two distinct, but related interpretations. Properties may themselves have properties that relate to other classes (This feature is used in this model only in order to describe dynamic subtyping of properties). Properties can also be specialized in the same manner as classes, resulting in IsA relationships between subproperties and their superproperties . In some contexts, the terms attribute, reference, link, role or slot are used synonymously with property.	Vlastnost slouží k definování vztahu jedinečného druhu (<i>relation of a specific kind</i>) mezi dvěma třídami . Vlastnost je charakterizovaná deklarací (<i>intension</i>) vyjádřenou pomocí vymezovací poznámky (<i>scope note</i>). Tím, že vlastnost musí být definována včetně vztahu jak k definičnímu oboru (<i>domain</i>), tak k oboru hodnot (<i>range</i>), plní roli podobnou slovesu v gramatice s podmíněm a předmětem (na rozdíl od třídy, která může být definována nezávisle). Lze volně zvolit, která ze tříd bude vybrána jako definiční obor, stejně jako je volná volba mezi činným a trpným rodem slovesa v gramatice. Jinými slovy, vlastnost lze interpretovat oběma směry, dvěma samostatnými, ale navzájem souvisejícími výklady. Vlastnosti samy mohou mít vlastnosti, které je vážou na jiné třídy (Tato možnost se v modelu využívá pouze pro účely dynamického dělení vlastností do podtypů.). Vlastnosti mohou být také specializovány stejným způsobem jako třídy, důsledkem jsou vztahy JeTéž (<i>IsA relationship</i>) mezi podvlastnostmi a jejich nadvlastnostmi . V některých souvislostech se ve stejném smyslu jako vlastnost používá atribut (<i>attribute</i>), odkaz (<i>reference</i>), vazba (<i>link</i>), role (<i>role</i>) nebo rubrika (<i>slot</i>).
Domain/Definiční obor	The domain is the class for which a property is formally defined. This means that instances of the	Definiční obor je třída pro niž je vlastnost formálně definována. To znamená, že

	property are applicable to instances of its domain class. A property must have exactly one domain, although the domain class may always contain instances for which the property is not instantiated. The domain class is analogous to the grammatical subject of the phrase for which the property is analogous to the verb. It is arbitrary, which class is selected as the domain and which as the range, just as the choice between active and passive voice in grammar is arbitrary. Property names in the CRM are designed to be semantically meaningful and grammatically correct when read from domain to range. In addition, the inverse property name, normally given in parentheses, is also designed to be semantically meaningful and grammatically correct when read from range to domain.	instance vlastnosti jsou aplikovatelné na instance její doménové třídy (<i>domain class</i>) [třídy, která je jejím definičním oborem]. Vlastnost musí mít právě jeden definiční obor, ale doménová třída může vždy obsahovat i instance, pro něž tato vlastnost není doložena příkladem (<i>instantiated</i>). K doménové třídě je analogií podmět v gramatické větě, v níž sloveso [přísudek] je analogií k vlastnosti. Lze volně zvolit, která ze tříd bude vybrána jako definiční obor a která jako obor hodnot, stejně jako je volná volba mezi činným a trpným rodem slovesa v gramatice. Názvy vlastností v CRM jsou sestaveny tak, aby byly obsahově srozumitelné (<i>semantically meaningful</i>) a gramaticky správné při čtení od definičního oboru k oboru hodnot. Vedle toho je, uzavřeno v závorkách, jméno převrácené vlastnosti formulované tak, aby bylo obsahově srozumitelné a gramaticky správné při čtení od oboru hodnot k definičnímu oboru.
Range/Obor hodnot	The range is the class that comprises all potential values of a property. That means that instances of the property can link only to instances of its range class. A property must have exactly one range, although the range class may always contain instances that are not the value of the property. The range class is analogous to the grammatical object of a phrase for which the property is analogous to the verb. It is arbitrary, which class is selected as domain and which as range, just as the choice between active and passive voice in grammar is arbitrary. Property names in the CRM are designed to be semantically meaningful and grammatically correct when read from domain to range. In addition the inverse property name, normally given in parentheses, is	Obor hodnot (<i>range</i>) je třída, zahrnující všechny potenciální hodnoty (<i>values</i>) vlastnosti. To znamená, že instance vlastnosti mohou vázat jen na instance její třídy hodnot (<i>range class</i>) [třídy, která je jejím oborem hodnot]. Vlastnost musí mít právě jeden obor hodnot (<i>range</i>), avšak třída hodnot (<i>range class</i>) může vždy obsahovat instance, které nejsou hodnotami této vlastnosti. Ke třídě hodnot je analogií předmět v gramatické větě, v níž sloveso je analogií k vlastnosti. Lze volně zvolit, která ze tříd bude vybrána jako definiční obor a která jako obor hodnot, stejně jako je volná volba mezi činným a trpným rodem slovesa v gramatice. Názvy vlastností v CRM jsou sestaveny tak, aby

	also designed to be semantically meaningful and grammatically correct when read from range to domain.	byly obsahově srozumitelné (<i>semantically meaningful</i>) a gramaticky správné při čtení od definičního oboru k oboru hodnot. Vedle toho je, uzavřeno v závorkách, jméno převrácené vlastnosti formulované tak, aby bylo obsahově srozumitelné a gramaticky správné při čtení od oboru hodnot k definičnímu oboru.
Inheritance/Dědičnost	Inheritance of properties from superclasses to subclasses means that if an item <i>x</i> is an instance of a class <i>A</i> , then 1. all properties that must hold for the instances of any of the superclasses of <i>A</i> must also hold for item <i>x</i> , and all optional properties that may hold for the instances of any of the superclasses of <i>A</i> may also hold for item <i>x</i> .	Dědičnost vlastností od nadtřídy k podtřídě znamená, že když položka <i>x</i> je instancí třídy <i>A</i> , tak všechny vlastnosti, které musí platit pro instance kterékoliv z nadtříd k <i>A</i> , musí platit také pro položku <i>x</i> , a všechny nepovinné vlastnosti, které mohou platit pro instance kterékoliv nadtřídy <i>A</i> , mohou platit také pro položku <i>x</i>
Endurant, perdurant	“The difference between enduring and perduring entities (which we shall also call <i>endurants</i> and <i>perdurants</i>) is related to their behaviour in time. Endurants are wholly present (i.e., all their proper parts are present) at any time they are present. Perdurants, on the other hand, just extend in time by accumulating different temporal parts, so that, at any time they are present, they are only partially present, in the sense that some of their proper temporal parts (e.g., their previous or future phases) may be not present. E.g., the piece of paper you are reading now is wholly present, while some temporal parts of your reading are not present any more. Philosophers say that endurants are entities that are in time, while lacking however temporal parts (so to speak, all their parts flow with them in time). Perdurants, on the other hand, are entities that happen in time, and can have temporal parts (all their parts are fixed in time).” (Gangemi et al. 2002, pp. 166-181).	Rozdíl mezi neproměnlivými a proměnlivými entitami (<i>enduring and perduring entities</i>) (budeme je nazývat také <i>endurants</i> a <i>perdurants</i>) se odvozuje od jejich chování v čase. Endurants jsou přítomny vcelku (tj. všechny jejich řádné části jsou přítomny) kdykoliv v čase jejich přítomnosti. Na druhé straně perdurants se v čase jen rozpínají sdružováním různých dočasných částí, takže v každé chvíli jejich přítomnosti jsou přítomny jen částečně, v tom smyslu, že některé z jejich řádných dočasných částí (např. jejich minulé nebo budoucí fáze) přítomny být nemusí. Například kus papíru, který právě čtete je úplně přítomen, zatímco některé přechodné části vaší četby už přítomny nejsou. Filozofové říkají, že endurants jsou entity jsoucí v čase, nemající žádných přechodných částí (všechny jejich části takříkajíc letí v čase spolu). Perdurants na druhé straně jsou entity odehrávající se v čase, a mohou mít přechodné části (všechny jejich části jsou

		fixovány v čase).” (Gangemi et al. 2002, str. 166-181)
Shortcut/ zkratka	A shortcut is a formally defined single property that represents a deduction or join of a data path in the CRM. The scope notes of all properties characterized as shortcuts describe in words the equivalent deduction. Shortcuts are introduced for the cases where common documentation practice refers only to the deduction rather than to the fully developed path. For example, museums often only record the dimension of an object without documenting the Measurement that observed it. The CRM allows shortcuts as cases of less detailed knowledge, while preserving in its schema the relationship to the full information.	Zkratka je formálně definovaná jednotlivá vlastnost představující dedukci nebo propojení datové cesty (join of a data path) v CRM. Vymezovací poznámka (scope note) všech vlastností charakterizovaných jako zkratky popisuje slovně odpovídající dedukci. Zkratky jsou zavedeny pro ty případy, kde běžná dokumentační praxe popisuje pouze dedukci namísto plně rozvinuté cesty. Muzea například často zaznamenávají rozměr předmětu bez dokumentování akce Měření, která rozměr zjišťovala. CRM dovoluje zkratky jako případy méně podrobné znalosti, přičemž ale vztah k plně informaci ve svém schematu zachovává.
Monotonic reasoning /Monotónní odvozování	Monotonic reasoning is a term from knowledge representation. A reasoning form is monotonic if an addition to the set of propositions making up the knowledge base never determines a decrement in the set of conclusions that may be derived from the knowledge base via inference rules. In practical terms, if experts enter subsequently correct statements to an information system, the system should not regard any results from those statements as invalid, when a new one is entered. The CRM is designed for monotonic reasoning and so enables conflict-free merging of huge stores of knowledge	Monotónní odvozování je výraz z reprezentace znalostí (<i>knowledge representation</i>). Odvozovací proces (<i>reasoning form</i>) je monotónní, když přírůstek do množiny tvrzení tvořících znalostní bázi nikdy nezpůsobí úbytek v množině závěrů, které mohou být ze znalostní báze odvozeny prostřednictvím odvozovacích pravidel. Vyjádřeno prakticky, pokud odborníci postupně zadávají korektní tvrzení (<i>statements</i>) do informačního systému, tak systém nesmí považovat žádný výsledek těchto tvrzení za neplatný, když je přidáno nové tvrzení. CRM je zkonstruováno pro monotónní odvozování a tím umožňuje bezkonfliktní slučování mohutných skladů vědomostí.
Disjoint/disjunktní	Classes are disjoint if the intersection of their extensions is an empty set. In other words, they have no common instances in any possible world	Třídy jsou disjunktní, když průnik jejich rozsahů (<i>extension</i>) je prázdná množina. Jinými slovy, nemají v žádném možném světě žádnou společnou instanci [člena obou z nich].
Primitive/primitivní	The term primitive as used in knowledge representation	Výraz primitivní, jak je používán v reprezentaci

	characterizes a concept that is declared and its meaning is agreed upon, but that is not defined by a logical deduction from other concepts. For example, mother may be described as a female human with child. Then mother is not a primitive concept. Event however is a primitive concept. Most of the CRM is made up of primitive concepts.	znalostí, charakterizuje pojem, který je vyhlášen a jeho význam odsouhlasen, ale není definován cestou logické dedukce z ostatních pojmů. Například matka může být popsána jako lidská samice s dítětem. Pak matka není primitivním pojmem. Ale událost (<i>event</i>) je primitivní pojem
Open World/Otevřený Svět	The “Open World Assumption” is a term from knowledge base systems. It characterizes knowledge base systems that assume the information stored is incomplete relative to the universe of discourse they intend to describe. This incompleteness may be due to the inability of the maintainer to provide sufficient information or due to more fundamental problems of cognition in the system’s domain. Such problems are characteristic of cultural information systems. Our records about the past are necessarily incomplete. In addition, there may be items that cannot be clearly assigned to a given class. In particular, absence of a certain property for an item described in the system does not mean that this item does not have this property. For example, if one item is described as Biological Object and another as Physical Object, this does not imply that the latter may not be a Biological Object as well. Therefore complements of a class with respect to a superclass cannot be concluded in general from an information system using the Open World Assumption. For example, one cannot list “all Physical Objects known to the systém that are not Biological Objects in the real world”, but one may of course list “all items known to the system as Physical Objects but that are not known to the system as Biological Objects”.	“Předpoklad Otevřeného Světa” (<i>Open World Assumption</i>) je výraz ze systémů znalostních bází. Charakterizuje systémy znalostních bází, které předpokládají, že uložená informace je neúplná vzhledem k uvažovanému světu, který se snaží popsat. Tato neúplnost může být důsledkem neschopnosti správce systému zajistit dostatek informací, nebo důsledkem zásadnějších problémů poznání v oblasti systémem pokrývané. Takové problémy jsou charakteristické pro systémy informací o kultuře (<i>cultural information systems</i>). Naše záznamy o minulosti jsou nutně neúplné. Navíc se mohou vyskytovat položky, které nelze jasně přiřadit k dané třídě. Zejména neznámá absence určité vlastnosti pro nějakou položku popsanou v systému, že tato položka tuto vlastnost nemá. Například je-li jedna položka popsána jako Biologický Objekt a jiná jako Fyzický Objekt, tak to neznámá, že by ta druhá nemohla být rovněž Biologickým Objektem. Proto nemohou být komplementy třídy vzhledem k nadtřídě obecně obsaženy v informačním systému užívajícím Předpoklad Otevřeného Světa. Nikdo například nemůže sepsat “všechny Fyzické Objekty známé v systému, které nejsou Biologickými Objekty v reálném světě”, ale lze samozřejmě sepsat “všechny položky známé

		v systému jako Fyzické Objekty, které ale nejsou v systému známy jako Biologické Objekty”.
Complement/komplement	The complement of a class A with respect to one of its superclasses B is the set of all instances of B that are not instances of A. Formally, it is the set-theoretic difference of the extension of B minus the extension of A. Compatible extensions of the CRM should not declare any class with the intension of them being the complement of one or more other classes. To do so will normally violate the desire to describe an Open World . For example, for all possible cases of human gender, male should not be declared as the complement of female or vice versa. What if someone is both or even of another kind?	Doplňek třídy A s ohledem na jednu z jejích nadtříd B je množina všech instancí třídy B, které nejsou instancemi třídy A. Formálně je to v teorii množin rozdíl mezi rozsahem (<i>extension</i>) třídy B a rozsahem třídy A. Rozšíření kompatibilní s CRM nemohou deklarovat žádnou třidu s deklarací jako komplement jedné nebo více jiných tříd. Takový počin se v normálních podmínkách neslučuje s úmyslem (<i>violate the desire</i>) popisovat Otevřený Svět . Například s ohledem na všechny možné případy lidského rodu není možno prohlásit muže (<i>male</i>) za komplement žen (<i>female</i>), ani naopak. Co když někdo je obojím, nebo dokonce něčím jiným?
Query containment/vnoření dotazů	Query containment is a problem from database theory: A query X contains another query Y, if for each possible population of a database the answer set to query X contains also the answer set to query Y. If query X and Y were classes, then X would be superclass of Y.	Vnoření dotazů je problém z teorie databází: V dotazu X je vnořen jiný dotaz Y pokud pro každou možnou populaci databáze obsahuje výstupní množina (<i>answer set</i>) dotazu X také výstupní množinu dotazu Y. Kdyby dotazy X a Y byly třídami, pak X by byla natřídou Y.
Interoperability/interoperabilita	Interoperability means the capability of different information systems to communicate some of their contents. In particular, it may mean that 1. two systems can exchange information, and/or 2. multiple systems can be accessed with a single method. Generally, syntactic interoperability is distinguished from semantic interoperability . Syntactic interoperability means that the information encoding of the involved systems and the access protocols are compatible, so that information can be processed as described above without error. However, this does	Interoperabilita znamená schopnost různých informačních systémů přenášet navzájem (<i>communicate</i>) něco ze svého obsahu. Zejména to může znamenat, že: dva systémy si mohou vyměňovat informace, a/nebo k více systémům lze přistupovat jedinou metodou. Obecně se odlišuje syntaktická interoperabilita [formální součinnost] od sémantické interoperability [obsahové součinnosti]. Syntaktická interoperabilita znamená, že kódování informací a přístupové protokoly v dotyčných systémech jsou kompatibilní [převoditelné],

	not mean that each system processes the data in a manner consistent with the intended meaning. For example, one system may use a table called "Actor" and another one called "Agent". With syntactic interoperability, data from both tables may only be retrieved as distinct, even though they may have exactly the same meaning. To overcome this situation, semantic interoperability has to be added. The CRM relies on existing syntactic interoperability and is concerned only with adding <i>semantic interoperability</i>.	takže informace mohou být bezchybně zpracovány výše popsaným způsobem. To ale neznamená, že každý systém zpracovává data v souladu se zamýšleným významem. Například jeden systém může používat tabulku nazvanou "Aktér" a druhý tabulku "Agent". Při syntaktické interoperabilitě mohou být data z obou tabulek získávána (<i>retrieved</i>) jen jako rozdílná (<i>distinct</i>), i když mohou mít přesně shodný význam. K překonání tohoto problému je třeba přidat sémantickou interoperabilitu. CRM spoléhá na existenci syntaktické interoperability a věnuje se pouze přidání sémantické interoperability.
Semantic interoperability/sémantická interoperabilita	Semantic interoperability means the capability of different information systems to communicate information consistent with the intended meaning. In more detail, the intended meaning encompasses 1. the data structure elements involved, 2. the terminology appearing as data and 3. the identifiers used in the data for factual items such as places, people, objects etc. Obviously communication about data structure must be resolved first. In this case consistent communication means that data can be transferred between data structure elements with the same intended meaning or that data from elements with the same intended meaning can be merged. In practice, the different levels of generalization in different systems do not allow the achievement of this ideal. Therefore semantic interoperability is regarded as achieved if elements can be found that provide a reasonably close generalization for the transfer or merge. This problem is being studied theoretically as the query containment problem. The CRM is only concerned with	Sémantická interoperabilita znamená schopnost různých informačních systémů přenášet navzájem (<i>communicate</i>) informace v souladu (<i>consistent</i>) s jejich zamýšleným významem. Přesněji vyjádřeno, zamýšlený význam zahrnuje: obsažené prvky datové struktury, terminologii objevující se jako data, a identifikátory použité v datech pro reálné (<i>factual</i>) položky jako jsou místa, lidé, předměty atd. Jako první musí samozřejmě být vyřešena komunikace ohledně datové struktury. Konzistentní komunikace v tomto případě znamená, že data mohou být přenášena mezi prvky datové struktury se stejným zamýšleným významem, nebo že data z prvků se stejným zamýšleným významem mohou být slučována. V praxi nedovolují různé úrovně generalizace v různých systémech dosáhnout tohoto ideálu. Proto se za dosažení sémantické interoperability považuje, když lze najít prvky, které vykazují dostatečně blízkou generalizaci

	semantic interoperability on the level of data structure elements.	pro přenos nebo slučování. Teoreticky je tento problém studován jako problém vnořování dotazů (<i>query containment problem</i>). CRM se zabývá sémantickou interoperabilitou jen na úrovni prvků datové struktury.
Property quantifiers/ Kvantifikátory vlastností	We use the term property quantifiers for the declaration of the allowed number of instances of a certain property that an instance of its range or domain may have. These declarations are ontological, i.e. they refer to the nature of the real world described and not to our current knowledge. For example, each person has exactly one father, but collected knowledge may refer to none, one or many.	Termín kvantifikátory vlastností používáme pro údaj o počtu instancí určité vlastnosti , jež může mít daná instance jejího definičního oboru nebo oboru hodnot . Tyto údaje jsou ontologické, tj. vztahují se k popsání povaze reálného světa a ne k našim současným znalostem. Například každá osoba má právě jednoho otce, ale dostupné informace mohou odkazovat na žádného, jednoho, nebo více otců.
Universal/univerzál	The fundamental ontological distinction between universals and particulars can be informally understood by considering their relationship with instantiation: particulars are entities that have no instances in any possible world; universals are entities that do have instances. Classes and properties (corresponding to predicates in a logical language) are usually considered to be universals. (after Gangemi et al. 2002, pp. 166-181).	Základní ontologické rozlišení mezi univerzály a partikuláry (<i>particulars</i>) lze neformálně pochopit podle jejich vztahů ke konkrétním instancím [případům]: partikuláry jsou entity, které v žádném možném světě nemají žádnou instanci ; univerzály jsou entity, které mají instance. Třídy a vlastnosti (v soulase s výroky (<i>predicates</i>) v logických jazycích) se obvykle považují za univerzály. (podle Gangemi et al. 2002, str. 166-181).

5.8.4 Komentář

Podrobný výběr definic pro CIDOC-CRM bude zpracován v další části této fáze projektu. Ukazuje se, že CIDOC-CRM je příliš obecný standard deklarující univerzálnost a obsahující velmi obecné principy, které je nutné podrobit detailní analýze a blíže definovat, mají-li být důsledně aplikovány na popis objektů měnících se v prostoru a čase (což je hlavní charakteristikou pro objekty, na které je projekt INTERPI zaměřen. Důkazem náročnosti a obtížnosti důsledné aplikace CIDOC-CRM na popis objektů měnících se v prostoru a čase je okolnost, že zatím se jen málo institucí a odborných skupin (i v zahraničí) věnovalo tomuto úkolu.

„Samotnou strukturou a formalismem je CIDOC-CRM rozšiřitelný a vybízí uživatele k vytváření nástaveb (extensions) pro potřeby specializovaných společenství a aplikací.

Ve snaze využít obsahové součinnosti, již CRM poskytuje, budou asi uživatelé chtít vytvářet části svých datových struktur v souladu s CRM. Takové části se musí týkat buď vztahů, podle

nichž by uživatelé chtěli mít svá data přístupná v integrovaném prostředí, nebo obsahu, jež má být přenášen do jiných prostředí, aby význam zakódovaný strukturou byl zachován i v cílovém prostředí.

V tomto smyslu není cílem CRM navrhovat úplné přizpůsobení dokumentačních struktur uživatele podle CRM, ani tlačit uživatele, aby vždy zabudoval všechny pojmy a vazby z CRM. CRM je veden snahou ponechat prostor pro nejruznější doplňky k pokrytí košatosti kulturních informací, ale také pro zjednodušení z důvodů ekonomických“ Lenhart, 2006.

V této fázi projektu CIDOC-CRM zůstává klíčovým zdrojem inspirace, navržená datová struktura je plně kompatibilní s modelem CIDOC-CRM.

6 Návrh datové struktury

Návrh datové struktury představuje jedinečné řešení uspořádání dat pro zpracování personálních entit, korporací a geografických entit v komplexnosti a rozsahu, jaké doposud nebylo navrženo a publikováno. Ojedinělost návrhu spočívá v aplikaci všeobecných principů (viz níže) s ohledem na požadavky odsouhlasené všemi typy paměťových institucí.

Datová struktura současně respektuje mezinárodní standardy a je kompatibilní s modelem CIDOC-CRM.

Pro návrh datové struktury jsou formulovány následující základní principy, z kterých především znovupoužitelnost, dědičnost, polymorfismus a zapouzdření vycházejí z objektového principu nebo objektového paradigmatu využívaného v informatice:

- Atomizace - data jsou v dostatečné míře rozděleny na menší části, resp. části, které už není efektivní dál dělit. V jednotlivých menších částech je možné lépe rozpoznat základní datové typy, je možné je více zevšeobecňovat a v datové struktuře pak maximálně využít principy dědičnosti a znovupoužitelnosti;
- Znovupoužitelnost - jednotlivé prvky musí být navrženy tak, aby se efektivně daly využít na více místech, případně umožňovaly další rozvoj datové struktury v budoucnosti;
- Dědičnost - hierarchická struktura jednotlivých prvků předpokládá a podporuje dědění vlastností směrem k prvkům na nižší úrovni;
- Zapouzdření - definice prvků v sobě obsahuje jednak hodnotu (data) a operace, které je s nimi možno vykonávat - v případě datové struktury jsou to především vlastnosti, které jsou pro daný prvek definovány;
- Polymorfismus - jednotlivé prvky mohou v závislosti od způsobu použití působit navenek jako několik různých prvků - všeobecně polymorfismus znamená „jedno rozhraní, více funkcí“⁴³.

6.1 Prvky datové struktury

Popis jednotlivých prvků datové struktury se skládá z následujících částí:

- název prvku - je vybrán s ohledem na celou datovou strukturu, měl by naznačovat obsah a účel prvku a zároveň se nesmí v rámci datové struktury vyskytovat více než jeden prvek s daným názvem;
- popis prvku - stručná charakteristika prvku s případným vysvětlením použití;
- typologie prvku - určuje, zda jde o metaprvek, základní prvek nebo hodnotu a také zda je prvek možné při použití opakovat nebo ne. Opakovatelné prvky je možné vždy pomocí příslušné vlastnosti, pro kterou tvoří obor hodnot, spojit s jiným prvkem, který je jejím definičním oborem, několikrát (resp. v tolika opakováních, kolik zpracování vyžaduje). Neopakovatelné prvky je naopak možné použít pouze jednou;

⁴³ MADAN, Alok. Object-oriented paradigm in programming for computer-aided analysis of structures, s. 231.

- nadřazený prvek - obsahuje odkaz na nejbližší nadřazený prvek (nebo prvky) podle hierarchické struktury;
- podřazený prvek - obsahuje odkaz na nejbližší podřazený prvek (nebo prvky podle hierarchické struktury);
- vlastnosti a zděděné vlastnosti - obsahuje přehled vlastností, které jsou pro daný prvek definovány, nebo které prvek zdědil z nadřazeného prvku (nebo nadřazených prvků ve více úrovních). V definici prvků nejsou uváděny tzv. zpětné vlastnosti - tj. vlastnosti, které spojují prvek z oboru hodnot s prvkem definičního oboru vlastnosti, označení zpětných vlastností je uvedené pouze v definici vlastnosti;
- pravidla - určuje, jaká pravidla se využívají při výběru, formě a struktuře hodnot;
- hodnoty - určuje povolenou strukturu hodnot;
- případy použití - definuje, jaké hodnoty může prvek obsahovat v závislosti na použití prvku, nebo určuje jiné specifika použití prvku pro jednotlivé třídy entit; pokud nejsou případy použití vymezeny, je možné prvek použít libovolným způsobem, ale v souladu s jinými vlastnostmi (např. pravidly pro zápis prvku).

Pro smysluplný popis je důležité dodržet minimální strukturu entity - proto jsou prvky, které se v záznamu entity musí vyskytnout označeny v názvu hvězdičkou (*).

Vlastnosti, vycházející z principu CIDOC-CRM, jsou navrženy jako nepovinné, protože je cílem akceptovat alternativní názory a neúplný popis, je však v zájmu srozumitelnosti popisu některé vlastnosti považovat jako za nevyhnutelné a doporučené - tyto jsou v definici prvku taktéž označeny hvězdičkou (*).

Jak již bylo zmíněno výše - definice prvků taktéž určuje opakovatelnost jednotlivých prvků, co není v souladu s CIDOC-CRM, ale tento princip nebyl zachován z důvodu předcházení nejednoznačnosti popisu a určení hranic pro možnou interpretaci datové struktury, které zabezpečí větší interoperabilitu.

V této fázi projektu není do datové struktury podrobněji zapracována problematika umělých výtvorů nebo výkonů související s proslavením a také symbolů, znaků a objektů nehmotného kulturního dědictví souvisejících s entitou. Tato specifická a metodologicky ojedinělá oblast si vyžaduje širší odbornou diskusi pro zachování všech specifík různých typů paměťových institucí.

Datová struktura taktéž prozatím neobsahuje prvky pro zápis služebních údajů - tyto budou doplněny v následující fázi.

Na počátku realizace projektu bylo řešitelským týmem vymezeno, že účelem projektu obecně nebude řešit popis informačních pramenů. Při tvorbě datové struktury se však ukázalo, že je naopak účelné navrhnout prvky alespoň v podobě minimálních požadavků na záznam dokumentu nebo jiného informačního pramenu. V této fázi jsou teda navrženy obecné prvky související s informačními prameny a v další se počítá s jejich dopracováním.

Grafická reprezentace datové struktury je na Obr. 9 na konci dokumentu.

6.1.1 Metaprvky

Metaprvky jsou prvky, které samy o sobě nenesou žádnou hodnotu, jejich obsah je vytvořen souborem vlastností s odkazem na další prvky.

Entita *

Hlavní prvek datové struktury. Je definován souborem vlastností, které umožňují popsat libovolnou entitu vymezenou projektem.

Typ:

- metaprvek
- opakovatelný

Vlastnosti:

- má stav: → **Stav entity ***
- je ze třídy: → **Třída entity ***
- je druhu: → **Druh**
- při popisu se použil: → **Jazyk ***
- má identifikátor: → **Identifikátor ***
- má označení: → **Označení ***
- je popsána: → **Popis**
- je ve vztahu k: → **Související entita**
- je předmětem: → **Dokument**
- je autorem záznamu: → **Entita**

Označení *

Je vytvořené souborem vlastností s odkazem na jiné prvky pro zápis různých podob označení entity - především jméno osoby, název korporace nebo geografické entity a to také s ohledem na platnost označení ve vztahu k jazyku nebo dataci.

Typ:

- metaprvek
- opakovatelný

Podřazený prvek:

- → **Preferované označení**
- → **Variantní označení**

Vlastnosti:

- má základní část: → **Část označení ***
- obsahuje doplněk: → **Doplněk**
- je typu: → **Typ**
- při popisu se použil: → **Jazyk**
- popis se řídí podle: → **Pravidla**
- má dobu: → **Datace**
- čerpá ze zdroje s identifikátorem: → **Identifikátor zdroje**
- má poznámku: → **Poznámka**

Preferované označení *

Prvek vycházející z prvku Označení, který umožňuje zapsat označení entity, které se z nějakého důvodu považuje za preferované. Podoba preferovaného označení může vycházet z různých pravidel, proto je prvek opakovatelný a umožní zapsat různé formy označení podle různých pravidel.

Typ:

- metaprvek
- opakovatelný

Nadřazený prvek:

- →Označení

Vlastnosti (zděděné):

- má základní část: →Část označení *
- obsahuje doplněk: →Doplněk
- je typu: →Typ
- při popisu se použil: →Jazyk
- popis se řídí podle: →Pravidla
- má dobu: →Datace
- čerpá ze zdroje s identifikátorem: →Identifikátor zdroje
- má poznámku: →Poznámka

Variantní označení

Metaprvek umožňující pomocí vztahů k jiným prvkům zapsat variantní podobu označení. Za variantní podobu se považuje také paralelní označení v jiném jazyku, než je deklarován pro celou entitu.

Typ:

- metaprvek
- opakovatelný

Nadřazený prvek:

- →Označení

Vlastnosti (zděděné):

- má základní část: →Část označení *
- obsahuje doplněk: →Doplněk
- je typu: →Typ
- při popisu se použil: →Jazyk
- popis se řídí podle: →Pravidla
- má dobu: →Datace
- čerpá ze zdroje s identifikátorem: →Identifikátor zdroje
- má poznámku: →Poznámka

Souřadnice

Umožňuje zápis souřadnic souvisejících s geografickou entitou. Pro vymezení centra oblasti se použije jeden bod. Pro vymezení lineárních útvarů (řeky, trasy) je doporučeno použít minimální počet souřadnic - např. počáteční bod. Pro vymezení geografické oblasti čtyři souřadnice. Pro vymezení polygonu neomezený počet bodů na obvodu.

Typ:

- metaprvek
- opakovatelný

Nadřazený prvek:

- →Popis

Vlastnosti (zděděné):

- je typu: →Typ *
- při popisu se použil: →Jazyk
- čerpá ze zdroje s identifikátorem: →Identifikátor zdroje
- má poznámku: →Poznámka

Vlastnosti:

- má dobu: → **Datace**
- je vymezen: → **Údaje souřadnic ***

Případy použití:

- geografická entita

Související entita

Univerzální metaprvek pro zápis jakékoliv související entity. Na rozdíl od události nejsou entity zapsány pomocí jednotlivých výskytů prvku „Související entita“ navzájem spojeny. Jde tedy o entity, které se zpracovávanou entitou - zjednodušeně řečeno - souvisejí pouze v jednoduchém vztahu. Vztah může být vymezen textem v poznámce, nebo rolí entity a také datací. Pro více informací viz případy použití.

Typ:

- metaprvek
- opakovatelný

Vlastnosti:

- má dobu: → **Datace**
- odkazuje na: → **Entita ***; v roli: → **Role**
- čerpá ze zdroje s identifikátorem: → **Identifikátor zdroje**
- má poznámku: → **Poznámka**

Případy použití:

- osoba: sourozenci / jiná entita reprezentující tutéž osobu (využitelné pokud více osob vystupuje jako jeden celek pod společným označením nebo jako jedna fiktivní osoba) aj.
- korporace: nadřízená nebo podřízená korporace / korporace zahrnutý v téže globální korporaci jako je popisovaná entita (tzv. holdingové společnosti) / osoba, podle které je korporace pojmenována / majitelé (pokud není nutné je zapsat formou události Změna) aj.
- geografické entity: osoba, podle které je geografická entita pojmenována / partnerská geografická entita / majitelé (pokud není nutné je zapsat formou události Změna) aj.

Událost

Je vymezena souborem vlastností, které určují nějakou událost související s entitou. Typ události je určen vlastností „má typ“. Více informací viz případy použití.

Typ:

- metaprvek
- opakovatelný

Nadřazený prvek:

- → **Popis**

Podřízené prvky:

- → **Počátek existence**
- → **Konec existence**
- → **Změna**

Vlastnosti (zděděné):

- je typu: → **Typ ***
- při popisu se použil: → **Jazyk**
- čerpá ze zdroje s identifikátorem: → **Identifikátor zdroje**
- má poznámku: → **Poznámka**

Vlastnosti:

- má dobu: → **Datace**
- odkazuje na: → **Entita ***; v roli: → **Role**

Případy použití:

- osoba: členství / významné aktivity / uzavření nebo ukončení manželství / zaměstnání / studium aj.
- korporace: členství aj.
- geografická entita: první písemná zmínka / historické milníky (požár, přidělení práv) aj.

Počátek existence

Metaprvek pro zápis počátku existence entity. Je vymezena souborem vlastností, které určují způsob vzniku entity a související entity. Viz případy použití.

Typ:

- metaprvek
- opakovatelný

Nadřízené prvky:

- → **Událost**

Vlastnosti (zděděné):

- je typu: → **Typ ***
- při popisu se použil: → **Jazyk**
- čerpá ze zdroje s identifikátorem: → **Identifikátor zdroje**
- má poznámku: → **Poznámka**
- má dobu: → **Datace**
- odkazuje na: → **Entita ***; v roli: → **Role**

Případy použití:

- osoba: narození
- korporace: založení
- geografická entita: vznik

Konec existence

Metaprvek pro zápis konce existence entity. Entita je vymezena souborem vlastností, které určují způsob zániku entity a související entity. Viz případy použití.

Typ:

- metaprvek
- opakovatelný

Nadřízené prvky:

- → **Událost**

Vlastnosti (zděděné):

- je typu: → **Typ ***
- při popisu se použil: → **Jazyk**
- čerpá ze zdroje s identifikátorem: → **Identifikátor zdroje**
- má poznámku: → **Poznámka**
- má dobu: → **Datace**
- odkazuje na: → **Entita ***; v roli: → **Role**

Případy použití:

- osoba: úmrtí

- korporace: zánik
- geografická entita: zánik

Změna

Metaprvek pro zápis významné změny související s entitou. Entita je vymezena souborem vlastností, které určují způsob a rozsah změny entity a související entity. Viz případy použití.

Typ:

- metaprvek
- opakovatelný

Nadřazené prvky:

- →Událost

Vlastnosti (zděděné):

- je typu: →Typ *
- při popisu se použil: →Jazyk
- čerpá ze zdroje s identifikátorem: →Identifikátor zdroje
- má poznámku: →Poznámka
- má dobu: →Datace
- odkazuje na: →Entita *; v roli: →Role

Případy použití:

- osoba: změna jména (pokud nepostačuje zapsat změněné jméno pouze jako variantní označení, nebo preferované označení s vymezením datace platnosti) aj.
- korporace: změna majitele (pokud nepostačuje zapsat majitele formou souvisejících entit) / přesun na jiné místo aj.
- geografická entita: změna majitele (pokud nepostačuje zapsat majitele formou souvisejících entit) aj.

Dokument

Jakýkoliv informační pramen, který je zdrojem informací o entitě nebo s entitou jiným způsobem souvisí. Prvek musí povinně odkazovat na Záznam dokumentu nebo Standardizovaný popis dokumentu.

Typ:

- metaprvek
- opakovatelný

Podřazený prvek:

- →Zdroj

Vlastnosti:

- odkazuje na: →Záznam dokumentu
- má standardizovaný popis: →Standardizovaný popis dokumentu
- má poznámku: →Poznámka
- je typu: →Typ

Záznam dokumentu

Obsahuje údaje o dokumentu, není předmětem této části analýzy podrobně popsat tento prvek. Pro tyto účely je vytvořena pouze jeho zkrácená podoba.

Typ:

- metaprvek
- opakovatelný

Vlastnosti:

- má identifikátor: → **Identifikátor**
- má standardizovaný popis: → **Standardizovaný popis dokumentu**

Zdroj

Dokument, který se použil pro výběr nebo ověření zapsaných údajů.

Typ:

- metaprvek
- opakovatelný

Nadřazený prvek:

- → **Dokument**

Vlastnosti (zděděné):

- odkazuje na: → **Záznam dokumentu**
- má standardizovaný popis: → **Standardizovaný popis dokumentu**
- má poznámku: → **Poznámka**
- je typu: → **Typ**

Vlastnosti:

- má jednoznační identifikátor zdroje: → **Identifikátor zdroje**

6.1.2 Základní prvky

Základní prvky obsahují především konkrétní hodnotu - tj. povinně využívají vlastnost „má hodnotu“.

Identifikátor *

Identifikační číslo INTERPI jako jednoznačný identifikátor, nebo identifikační číslo Souboru Národních autorit ČR. Vždy je nutno uvádět typ identifikátoru.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: → **Řetězec**)
- opakovatelný

Podřazený prvek:

- → **Identifikátor zdroje**

Vlastnosti:

- je typu: → **Typ ***

Identifikátor zdroje

Obsahuje řetězec pro identifikaci zdroje v rámci záznamu entity a používá se pro odkazování mezi zdrojem a čerpanými informacemi.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: → **Řetězec**)
- neopakovatelný

Nadřazený prvek:

- → **Identifikátor**

Vlastnosti (zděděné):

- je typu: → **Typ**

Stav entity

Určuje stav zpracování entity.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Řetězec)
- neopakovatelný

Hodnoty:

- rozpracovaný
- definitivní

Třída entity

Třída entity podle INTERPI - osoba, korporace, geografický objekt (aj.). Prozatím jsou jako hodnoty povolené pouze entity, kterým se věnuje pozornost v této fázi projektu.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Řetězec)
- neopakovatelný

Vlastnosti:

- má zpřesnění: →Podtřída

Hodnoty:

- osoba
- korporace
- geografické entita

Popis

Využívá se pro zápis faktografických informací o entitě nejčastěji v podobě souvislého textu. Viz případy použití

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Řetězec)
- opakovatelný

Podřazený prvek:

- →Zařazení
- →Titul
- →Kódované údaje
- →Hierarchická struktura
- →Souřadnice
- →Událost

Vlastnosti:

- je typu: →Typ *
- při popisu se použil: →Jazyk
- čerpá ze zdroje s identifikátorem: →Identifikátor zdroje
- má poznámku: →Poznámka

Případy použití:

- osoba: životopis aj.
- korporace: popis / historie aj.
- geografická entita: popis / historie aj.

Typ

Obecný prvek pro zápis typu jiného prvku. Pro jednotlivá použití viz případy použití.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Řetězec)

- neopakovatelný

Vlastnosti:

- má zpřesnění: → **Subtyp**

Případy použití:

- Označení: jméno osoby / jméno korporace / geografický název
- Popis: životopis / popis / historie aj.
- Dokument: archivní dokument / elektronický dokument / fotografie aj.
- Identifikátor: INTERPI / NA ČR / Muzejní autority aj.
- Druh: typologie NA ČR aj.
- Doplněk: doplněk ve jménu osoby / doplněk ve jménu korporace / doplněk v geografickém názvu
- Část označení: příjmení / rodné jméno / název korporace / název podřízené složky
- Poznámka: veřejná / neveřejná

Subtyp

Obecný prvek pro zápis subtypu jiného prvku. Pro jednotlivá použití viz případy použití.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: → **Řetězec**)
- neopakovatelný

Případy použití:

- Označení: jméno osoby zapsané pod rodným jménem / jméno osoby zapsané pod příjmením / jméno korporace v přímém pořadí / jméno korporace pod jurisdikcí / invertovaná forma jména korporace
- Doplněk: římské číslice ve jménu osoby / životní data ve jménu osoby / doplněk ve jménu osoby / rozpis iniciál ve jménu osoby / označení pořadí ve jménu korporace / místo konání ve jménu korporace / sídlo korporace aj.

Druh

Druh entity podle jiných systému např. podle NA ČR.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: → **Řetězec**)
- opakovatelný

Vlastnosti:

- je typu: → **Typ**

Podtřída

Typ entity podle INTERPI. Doplnjuje informaci o třídě. Viz případy použití.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: → **Řetězec**)
- opakovatelný

Případy použití:

- osoba: osoba / rodina (rod)
- korporace: korporace / akce
- geografická entita: město / obec / řeka aj.

Jazyk

Určuje jazyk použitý při zápisu prvku.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Kód)
- neopakovatelný

Doplňěk

Různé informace pro doplnění označení. Viz případy použití.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Řetězec)
- opakovatelný

Vlastnosti:

- je typu: →Typ

Případy použití:

- osoba: rozpis iniciál / římské číslice / doplněk / životní data
- korporace: datum konání / místo konání / sídlo korporace / doplněk
- geografická entita: doplněk

Část označení

Část označení podle různých pravidel.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Řetězec)
- opakovatelný

Podřazený prvek:

- →Hlavní část
- →Vedlejší část

Vlastnosti:

- je typu: →Typ

Hlavní část

Hlavní část označení, která je daná použitými pravidly. Viz případy použití.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Řetězec)
- opakovatelný

Nadřazený prvek:

- →Část označení

Vlastnosti (zděděné):

- je typu: →Typ

Případy použití:

- osoba: příjmení
- korporace: název
- geografická entita: název

Vedlejší část

Vedlejší část označení, která je daná použitými pravidly. Viz případy použití.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Řetězec)
- opakovatelný

Nadřazený prvek:

- →Část označení

Vlastnosti (zděděné):

- je typu: →Typ

Případy použití:

- osoba: rodné jméno
- korporace: jméno podřízené korporace nebo složky

Pravidla

Kód označující pravidla pro popis entity, především výběr a podobu označení (AACR2, RDA, ISAAR, CCO...).

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Kód)
- opakovatelný

Hodnoty:

- AACR2
- RDA
- ISAAR
- CCO
- aj.

Datace

Datum ve volné textové podobě, s vlastnostmi pro datum v strojem čitelné podobě.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Řetězec)
- opakovatelný

Vlastnosti:

- má počátek: →Datum
- má konec: →Datum
- čerpá ze zdroje s identifikátorem: →Identifikátor zdroje
- má poznámku: →Poznámka

Pravidla:

- → CCO

Poznámka

Volně tvořená poznámka, podle typu veřejná nebo neveřejná.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Řetězec)
- neopakovatelný

Vlastnosti:

- je typu: →Typ

Zařazení

Charakteristika entity pomocí jednoduchých klíčových slov nebo slovních spojení. Může být vytvořena pomocí odkazu na entitu pojmu nebo zapsáním konkrétního řetězce pro klíčové slovo nebo slovní spojení. Bližší informace viz případy použití.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Řetězec)

- opakovatelný

Nadřazený prvek:

- →Popis

Vlastnosti (zděděné):

- je typu: →Typ *
- při popisu se použil: →Jazyk
- čerpá ze zdroje s identifikátorem: →Identifikátor zdroje
- má poznámku: →Poznámka

Vlastnosti:

- odkazuje na: →Entita

Případy použití:

- osoba: klíčové slovo / profese / styl / obor / pohlaví / příslušnost ke krajině
- korporace: subtyp korporace / klíčové slovo / obor působnosti
- geografická entita: nerostné bohatství / řemesla / zemědělství / turistický ruch

Titul

Prvek pro zápis akademických titulů a hodností souvisejících s osobou.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Řetězec)
- opakovatelný

Nadřazený prvek:

- →Popis

Vlastnosti (zděděné):

- je typu: →Typ *
- při popisu se použil: →Jazyk
- čerpá ze zdroje s identifikátorem: →Identifikátor zdroje
- má poznámku: →Poznámka

Případy použití:

- osoba: akademický titul / vědecký titul / vědecko-pedagogická hodnost, nebo titul před jménem / titul za jménem

Kódované údaje

Pro zápis různých údajů v kódované podobě. Např. podle číselníku ČSU, kód cz... pro geografické entity.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Kód)
- opakovatelný

Nadřazený prvek:

- →Popis

Vlastnosti (zděděné):

- je typu: →Typ *
- při popisu se použil: →Jazyk
- čerpá ze zdroje s identifikátorem: →Identifikátor zdroje
- má poznámku: →Poznámka

Vlastnosti:

- má dobu: →Datace

Hierarchická struktura

Stupně hierarchické struktury pro geografickou entitu.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Číslo)
- opakovatelný

Nadřazený prvek:

- →Popis

Vlastnosti (zděděné):

- je typu: →Typ *
- při popisu se použil: →Jazyk
- čerpá ze zdroje s identifikátorem: →Identifikátor zdroje
- má poznámku: →Poznámka

Vlastnosti:

- má dobu: →Datace
- odkazuje na: →Entita

Případy použití:

- geografická entita

Údaje souřadnic

Konkrétní hodnoty souřadnic pro vymezení geografické entity.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Řetězec)
- opakovatelný

Případy použití:

- geografická entita

Role

Role entity na události. Viz případy použití. Role může být daná implicitně podle typu události.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Řetězec)
- neopakovatelný

Případy použití:

- Událost: osoba: manžel / manželka / zaměstnavatel / škola / spolužák / spolupracovník aj.; korporace: člen aj.; geografická entita: žhář / udělovatel práv /
- Související entita: osoba: sourozenec / společný pseudonym; korporace: nadřízený / podřízený / korporace v holdingu / majitel aj.; geografická entita: majitel / partnerské město aj.
- Počátek existence: osoba: místo narození / matka / otec aj.; korporace: zakladatel / místo založení aj.; geografická entita: zakladatel aj.
- Konec existence: osoba: místo úmrtí / vrah aj.

Standardizovaný popis dokumentu

Prvek se použije, pokud není možno odkázat na záznam dokumentu.

Typ:

- základní prvek (má hodnotu: →Řetězec)
- neopakovatelný

Vlastnosti:

- popis se řídí podle: →Pravidla

6.1.3 Hodnoty

Řetězec

Libovolný řetězec. Tvorba se řídí jednotlivými pravidly. Obvykle v podobě obecně známé zkratky, volně čitelného textu, čísla, nebo data.

Typ:

- hodnota
- opakovatelný

Podřazený prvek:

- →Číslo
- →Datum
- →Kód

Číslo

Numerický znak.

Typ:

- hodnota
- opakovatelný

Nadřazený prvek:

- →Řetězec

Hodnoty:

- přirozené číslo

Datum

Platné datum ve strojem čitelné podobě.

Typ:

- hodnota
- opakovatelný

Nadřazený prvek:

- →Řetězec

Pravidla:

- → ISO 8601

Hodnoty:

- RRRR-MM-DD
- RRRR-MM
- RRRR
- -RRRRR

Kód

Řetězec, který není volně čitelný - pro získání významu je nutno použít překlad pomocí překladové tabulky. Kód jazyka označení, poznámky a pod.

Typ:

- hodnota
- opakovatelný

Nadřazený prvek:

- →Řetězec

Pravidla:

- např. → ISO 639-2 (jazyk) - podle způsobu použití

6.2 Vlastnosti

Definice vlastností má následující části:

- název - obsahuje kromě přímého názvu (tj. názvu vlastnosti tak jak je použit v definičním oboru) také tzv. zpětný název (tj. název, který se používá pro označení vlastnosti, pokud odkazuje z oboru hodnot na definiční obor);
- popis - stručná informace o způsobu použití vlastnosti;
- definiční obor - rozsah prvků, ve kterých je možno vlastnost použít - tj. pro které je vlastnost definována - neuvádí se podřazené prvky v rámci definičního oboru;
- obor hodnot - rozsah prvků, které je možné použít pro vymezení vlastnosti - neuvádí se podřazené prvky v rámci oboru hodnot, co znamená, že vlastnost je možné použít pro propojení, na kterýkoli podřazený prvek.

má stav / je stavem

Vlastnost určující stav entity - tj. úroveň jejího zpracování.

Definiční obor:

- →Entita

Obor hodnot:

- →Stav entity

je ze třídy / třída má prvek

Určuje, do které třídy podle klasifikace INTERPI entita patří.

Definiční obor:

- →Entita

Obor hodnot:

- →Třída entity

je druhu / je druhem

Určuje druh entity podle třídění jiného, než používá INTERPI.

Definiční obor:

- →Entita

Obor hodnot:

- →Druh

při popisu se použil / použil se při popisu

Určuje který jazyk je použit pro popis entity, případně pro vytvoření konkrétního prvku. Platí, že pokud se jazyk prvku shoduje s jazykem popisu deklarovaným pro celou entitu, v jednotlivých souvisejících prvcích se už vlastnost „při popisu se použil“ neuvádí.

Definiční obor:

- →Entita
- →Označení
- →Popis

Obor hodnot:

- ➔ Jazyk

má identifikátor / je identifikátorem

Základní vlastnost, která umožňuje přiřadit entitě nebo záznamu dokumentu jednoznačný identifikátor.

Definiční obor:

- ➔ Entita
- ➔ Záznam dokumentu

Obor hodnot:

- ➔ Identifikátor

má označení / označuje

Základní vlastnost určující označení entity.

Definiční obor:

- ➔ Entita

Obor hodnot:

- ➔ Označení

je popsána / popisuje

Umožňuje zápis faktografických informací o entitě.

Definiční obor:

- ➔ Entita

Obor hodnot:

- ➔ Popis

je ve vztahu k / vztahuje se k

Vymezuje vztah popisované entity k jiné entitě.

Definiční obor:

- ➔ Entita

Obor hodnot:

- ➔ Související entita

je předmětem / má jako předmět

Určuje dokument, který obsahuje informace o popisované entitě.

Definiční obor:

- ➔ Entita

Obor hodnot:

- ➔ Dokument

má základní část / je základní částí

Vymezuje část označení - hlavní nebo vedlejší.

Definiční obor:

- ➔ Označení

Obor hodnot:

- ➔ Část označení

obsahuje doplněk / je doplňkem

Odkazuje na doplněk označení entity.

Definiční obor:

- →Označení

Obor hodnot:

- →Doplněk

je typu / je typem

Základní vlastnost, pomocí které je možné určit typ prvku.

Definiční obor:

- →Označení
- →Popis
- →Dokument
- →Identifikátor
- →Druh
- →Doplněk
- →Část označení
- →Poznámka

Obor hodnot:

- →Typ

popis se řídí podle / určují způsob popisu

Určuje pravidla použité při zápisu prvku.

Definiční obor:

- →Označení
- →Standardizovaný popis dokumentu

Obor hodnot:

- →Pravidla

má dobu / je dobou

Vymezuje trvání platnosti prvků uvedených v definičním oboru.

Definiční obor:

- →Označení
- →Související entita
- →Událost
- →Hierarchická struktura
- →Kódované údaje

Obor hodnot:

- →Datace

čerpá ze zdroje s identifikátorem / identifikuje zdroj informací pro

Uvádí označení zdroje, které spojuje informace z něho čerpané pro zápis jednotlivých prvků.

Definiční obor:

- →Označení
- →Související entita
- →Popis
- →Datace

Obor hodnot:

- ➔Identifikátor zdroje

má jednoznační identifikátor zdroje / jednoznačně identifikuje zdroj

Přiřaduje zdroji jednoznačný identifikátor, který je pak použit pro jeho identifikaci při použití pro zápis prvku.

Definiční obor:

- ➔Zdroj

Obor hodnot:

- ➔Identifikátor zdroje

má poznámku / je poznámkou k

Vymezuje poznámku k informacím uváděným v souvisejících prvcích.

Definiční obor:

- ➔Označení
- ➔Související entita
- ➔Popis
- ➔Datace

Obor hodnot:

- ➔Poznámka

je vymezen / vymezuje

Určuje souřadnice pro specifikaci geografické entity.

Definiční obor:

- ➔Souřadnice

Obor hodnot:

- ➔Údaje souřadnic

odkazuje na / je odkazem v

Základní vlastnost pro vytvoření souvislosti mezi dvěma nebo více entitami.

Definiční obor:

- ➔Událost(s upřesňující vlastností)
- ➔Související entita(s upřesňující vlastností)
- ➔Dokument
- ➔Zařazení
- ➔Hierarchická struktura

Obor hodnot:

- ➔Entita (upřesňující vlastnost: v roli / je rolí: obor hodnot: ➔Role)
- ➔Záznam dokumentu

má standardizovaný popis / je standardizovaným popisem

Vymezuje standardizovaný popis dokumentu, pokud neexistuje jeho samostatný záznam, nebo v záznamu dokumentu umožňuje zjednodušeně popsat dokument.

Definiční obor:

- ➔Dokument
- ➔Záznam dokumentu

Obor hodnot:

- ➔Standardizovaný popis dokumentu

má hodnotu / je hodnotou

Základní vlastnost pro zápis konkrétní hodnoty do prvku.

Definiční obor:

- všechny základní prvky

Obor hodnot:

- →Řetězec

má zpřesnění / zpřesňuje

Umožňuje upřesnit prvek z definičního oboru.

Definiční obor:

- →Třída entity
- →Typ

Obor hodnot:

- →Podtřída
- →Subtyp

má počátek / je počátkem

Vlastnost pro zápis data ve strojem čitelné podobě, které vymezuje počátek datace.

Definiční obor:

- →Datace

Obor hodnot:

- →Datum

má konec / je koncem

Vlastnost pro zápis data ve strojem čitelné podobě, které vymezuje konec datace.

Definiční obor:

- →Datace

Obor hodnot:

- →Datum

7 Prostředky pro zpřístupnění a prezentaci znalostních databází v prostředí sémantického webu

Pokud si rozebereme význam pojmů znalost a znalostní systém, můžeme ontologii označit jako základní a podstatní součást znalostního systému. Když se podíváme na architekturu sémantického webu, můžeme také říct, že ontologie tvoří neoddělitelnou součást sémantického webu a můžeme ji také považovat za jeden ze základních stavebních prvků sémantického webu.

Paměťové instituce s cílem dosažení sémantické interoperability, definovali vlastní doménové ontologie. Sémantická interoperabilita má umožnit propojení obsahově souvisejících dat, které jsou ve svém původu zpracovávána odděleně ve formátech a podle pravidel jednotlivých paměťových institucí. K doménovým ontologiím patří také CICOC/CRM a její harmonizace s FRBR_{ER}, čímž vzniklo FRBR_{OO}.

Pokud však chceme data z paměťových institucí propojit, potřebujeme k tomu kromě uvedených ontologických rámců také nalézt a zvolit nástroje, které by nám umožnili sdílet, zveřejňovat a teda i ontologii určitými technologickými nástroji reprezentovat. Kromě notačních jazyků pro reprezentaci ontologií je nutné vybrat též vhodné modely pro uložení těchto dat a nástroje umožňující práci s nimi, teda vhodné dotazovací jazyky.

Postupně se teda budeme zabývat zkoumáním notačních jazyků pro reprezentaci dat v prostředí sémantického webu, možnostmi a nároky datových úložišť pro jednotlivé instance a samozřejmě také dotazovacími jazyky, prostřednictvím kterých budeme schopni získat nejenom konkrétní data, ale taky odhalit znalosti, které jsou v současných datech obsaženy, ale není možné je automatizovanou cestou získat.

7.1 XML

Jazyk XML (Extensible Markup Language) vznikl z iniciativy konsorcia W3C na základě SGML (ISO 8879). XML dokument se skládá ze značek, které by měli splňovat následující body:

- dokument obsahuje jen Unicode znaky,
- speciální znaky jsou použité jen v rámci definice jejich použití,
- dokument vždy obsahuje jen jeden kořenový element, který může dále obsahovat subelementy,
- počáteční a koncové značky musí být korektně spárované s přihlédnutím na to, že se rozlišuje velikost písmen.

Jazyk XML je proto vhodný hlavně na popisování dat podle struktury, kterou si může každý uživatel definovat podle svých potřeb.

XML je základní objektová významová anotace, kterou je možné libovolně rozšiřovat. Na základě XML anotace jsou postavené i struktury RDF a OWL.

7.2 RDF - Resource Description Framework

RDF představuje specifikaci formátu webového jazyka, vytvořeného konsorciem W3C (<http://www.w3.org/RDF/>), určeného pro reprezentaci informací pomocí abstraktního modelu metadat. RDF je jazyk, pomocí kterého je možné publikovat informace o různých zdrojích v prostředí World Wide Web. Je určen především na poskytnutí metainformací o webových zdrojích (např. titul, autor a datum modifikace webstránky, informace týkající se licenčních podmínek a autorství webových dokumentů apod.). RDF je též použitelný pro poskytnutí informací o objektech, které jsou v prostředí webu nějakým způsobem identifikovatelné, ale nejsou prostřednictvím webu přímo přístupné (např. parametry, jakými jsou např. cena či dostupnost zboží atd.). Jde o jednoduchý jazyk, ve kterém je možno vyjádřit tvrzení typu „Zdroj X nabývá pro vlastnost Y hodnotu Z“ - tzv. *trojice* (triplet) *subjekt - predikát - objekt* (zdroj - vlastnost - hodnota), přičemž hodnota může být buď jiný zdroj, anebo jednoduchá textová hodnota (literál). Tyto tvrzení je možné umístit buď přímo na webové stránky, a to jako jejich „znalostní anotace“, anebo do specializovaných veřejných úložišť - databází. Informace o zdroji jsou teda vyjádřeny trojicí subjekt - predikát - objekt. V RDF jsou tyto trojice známy jako výroky (tvrzení). Vezměme si jako příklad tvrzení:

Autor stránek <http://www.cosmotron.cz/> je **Nadežda Andrejčíková**.

Důležité části tohoto tvrzení jsou zvyrazněny - to proto, že pokud chceme, aby jsme byli schopni vyslovit nějaké tvrzení, je důležité mít k dispozici prostředek, pomocí kterého budeme schopni identifikovat určité věci (entity a objekty). V tomto tvrzení je možné identifikovat objekt, který dané tvrzení opisuje (v tomto případě web stránka), vlastnost objektu (v tomto případě autorství) a hodnotu vlastnosti (v tomto případě konkrétní autor). Stránky jsou v identifikovány prostřednictvím URL, vlastnost slovem „autor“ a samotná entita, která je autorem, jménem „Nadežda Andrejčíková“.

V intencích RDF je v uvedeném tvrzení subjekt navázán na <http://www.cosmotron.cz/>, predikát představuje slovo „autor“ a objekt je navázán na jméno „Nadežda Andrejčíková“. Přirozený jazyk je vhodný na komunikaci mezi lidmi, ale není vhodný na zpracování počítačem. RDF se týká právě přepisem tvrzení v přirozeném jazyce do formy zpracovatelné počítačem. Aby bylo možné výše uvedené tvrzení přetransformovat do takovéto podoby je potřebné zavést:

- systém jednoznačných identifikátorů pro subjekt, predikát a objekt, které by bylo možné zpracovávat automatizovaně,
- strojově zpracovatelný jazyk vhodný pro zápis tvrzení a vzájemnou výměnu mezi počítači.

První problém vyřeší koncepce zavedení URI (podobně jako je použité URL na identifikaci webového zdroje <http://www.cosmotron.cz/>), druhý problém je předmětem koncepce RDF.

RDF identifikuje jednotlivé objekty na webu pomocí URI a přisuzuje jim jednoduché vlastnosti a jejich odpovídající hodnoty. Taktéž vlastnosti mohou být identifikovány pomocí URI, nebo jednoduchého literálu jaký jsme použili v uvedeném příkladu. RDF je založené na syntaxi XML (nazývá se RDF/XML).

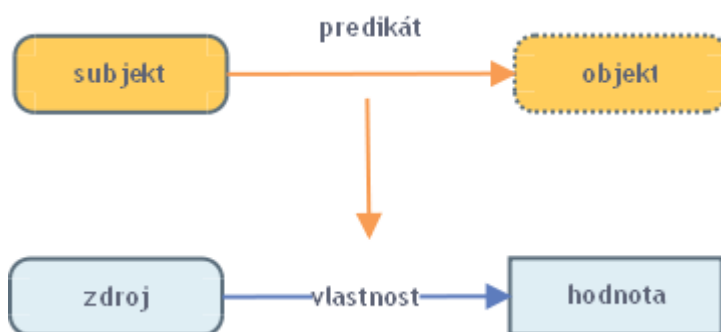
Dokumenty resp. ostatní identifikovatelné objekty na webu jsou v RDF terminologii označovány jako zdroje. Za zdroj je možné považovat všechno identifikovatelné na webu, přičemž může jít např. o specifické části určitého dokumentu, ale také o osoby nebo firmy. Samotné RDF neobsahuje dopředu vytvořené slovníky určené na definování metaúdajů.

7.2.1 RDF Model

Tvrzení je možné reprezentovat pomocí syntakticky nezávislého RDF údajového modelu. Model obsahuje tvrzení o zdroji, které jsou vyjádřeny trojicí subjekt - predikát - objekt (anebo zdroj - vlastnost - hodnota). Opis může být navázán pouze na jediný objekt (např. katalogizační lístek v knihovně) - v tomto případě se hodnoty atributu zdroje nazývají vlastnosti. Opisy se také mohou týkat více zdrojů - hodnoty vlastností se mohou odkazovat na další zdroje. Takto je možné popsat libovolné vztahy mezi více zdroji.

Libovolná skupina trojic se nazývá RDF graf. Trojici je možné zobrazit (Obr. 2) jako dva uzly (zdroj a hodnota vlastnosti) propojené pojmenovanou orientovanou hranou (vlastnost).

Obr. 2: Struktura RDF tvrzení

Základní RDF údajový model teda pozůstává z třech základních objektů:

- zdroj - představuje libovolnou entitu buď již přístupnou online nebo ne (např. web stránka, elektronický dokument, osoba, předmět...), podmínkou je, že musí být jednoznačně identifikovatelná prostřednictvím URI. Zdroj v tomto případě představuje subjekt RDF tvrzení;
- vlastnost - reprezentuje specifickou charakteristiku, vlastnost, črtu, atribut nebo vztah spojený se zdroji;
- hodnota dané vlastnosti zdroje představuje objekt tvrzení.

Pokud bychom tvrzení:

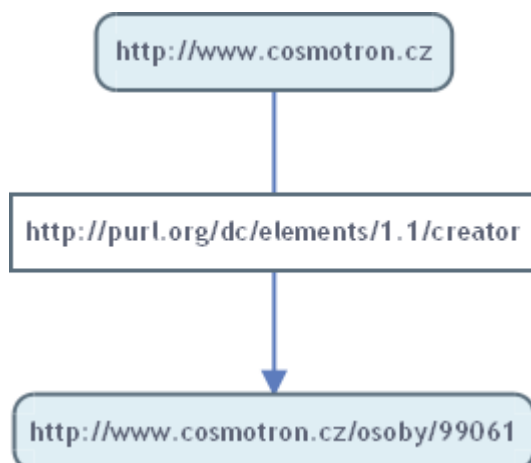
Stránky <http://www.cosmotron.cz/> mají autora se jménem Nadežda Andrejčíková

přepsali do RDF reprezentace s využitím URI, zmíněné objekty by se navázali následujícím způsobem:

- zdroj by se dal zapsat jako <http://www.cosmotron.cz/>,
- vlastnost (autor) by se dala zapsat jako <http://purl.org/dc/elements/1.1/creator>,
- hodnota by se dala zapsat jako <http://www.cosmotron.cz/osoby/99061>.

Reprezentace uvedeného tvrzení grafem by měla podobu znázorněnou na obrázku (Obr. 3)

Obr. 3: Jednoduché RDF tvrzení

Skupiny tvrzení jsou reprezentované příslušnými skupinami uzlů a hran. V případě, že by jsme o daném zdroji chtěli vyslovit též následující tvrzení:

- stránka je v slovenském jazyku,
- stránka byla vytvořena 14. května 2004,

na grafu by se to projevilo přidáním nových uzlů a hran (Obr. 4). Na identifikaci vlastností „datum vytvoření“ a „jazyk“ byly použity odpovídající URI. Na identifikaci jazyka byl použit standardizovaný dvoupísmenový literál „sk“, který představuje slovenčinu (podle RFC3066⁴⁴).

Poznámka k notaci: v grafech jsou uzly identifikované jako URI zobrazené jako elipsy. Uzly reprezentující literály jsou zobrazené jako obdélníky. Literály nemůžou v RDF tvrzeních vystupovat na pozici subjektu nebo predikátu.

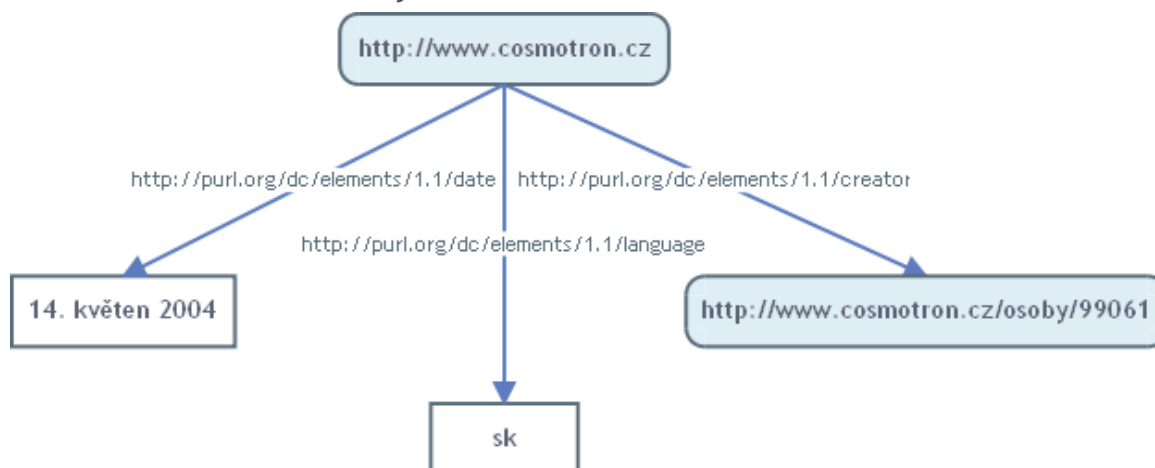
Někdy je vhodné zapisovat tvrzení ve formě grafu. Existuje alternativa jejich zápisu pomocí trojic (triples). V této notaci je každé tvrzení zapsané jako jednoduchá trojice subjekt, predikátu a objektu (v tomto pořadí). Například tvrzení zobrazené na Obr. 4 je možné zapsat jako trojice (ukončené tečkou) následovně:

```
<http://www.cosmotron.cz/> <http://purl.org/dc/elements/1.1/creator>  
<http://www.cosmotron.cz/osoby/99061>.  
<http://www.cosmotron.cz/> <http://purl.org/dc/elements/1.1/date> "2004-05-14".  
<http://www.cosmotron.cz/> <http://purl.org/dc/elements/1.1/language> "en".
```

Každá trojice představuje jednu hranu v grafu spolu s jejími koncovými uzly. Notace trojic (triple notation) představuje způsob, který je poměrně náročný na prostor na stránce. V RDF existuje způsob zápisu trojic s využitím zkratk - XML qualified name (QName). QName se skládá z prefixu, který je přidělen určitému URI jmenného prostoru (namespace URI), dvojtečky a lokálního názvu.

⁴⁴ <http://www.ietf.org/rfc/rfc3066.txt>

Obr. 4: Více tvrzení o témž zdroji

Například, pokud QName prefix s názvem „foo“ je přidělen k URI jmenného prostoru <http://example.org/somewhere/>, potom QName v tvare foo:bar odpovídá (je zkratkou pro) URI <http://example.org/somewhere/bar>.

Existuje více standardních a známých (well-known) QName prefixů, které jsou definovány tak jak je uvedeno v tabulce (Tab. 4).

Tab. 4: QName prefixy

Prefix	Zodpovídající URI priestoru mien
rdf:	http://www.w3.org/1999/02/22-rdf-syntax-ns#
rdfs:	http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema#
dc:	http://purl.org/dc/elements/1.1/
owl:	http://www.w3.org/2002/07/owl#
xsd:	http://www.w3.org/2001/XMLSchema#

Pokud bychom definovali nové prefixy následovným způsobem:

- nc: by odpovídalo <http://www.cosmotron.cz/>,
- osoby: by odpovídalo <http://www.cosmotron.cz/osoby>,

bylo by možné zapsat předcházející množinu trojic takto:

- nc: dc:creator osoby:99061.
- nc: dc:date “2004-05-17”.
- nc: dc:language “en”.

Protože RDF používá místo jmen objektů jejich URI, v ponímání RDF se množina URI referencí (především určena pro specifický účel) nazývá slovník. URI reference jsou v daných slovnících organizované a můžou být reprezentovány jako množina QName entit se společným prefixem (např.: dc:). URI reference v daném slovníku vznikají připojením lokálního názvu k prefixu (např. dc:language). Příkladem slovníku je Dublin Core s prefixem dc: a URI

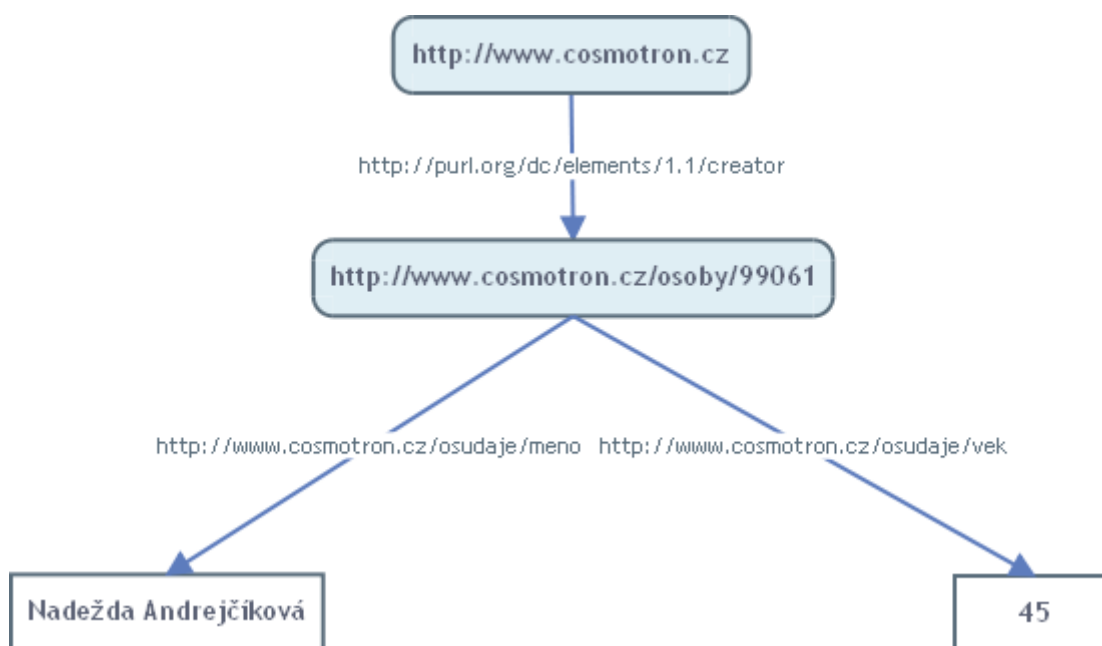
<http://purl.org/dc/elements/1.1/> - bližší informace je možno nalézt na stránce Dublin Core Metadata Initiative⁴⁵. Jednotlivé URI z různých slovníků je možné volně kombinovat.

V případě prvního tvrzení jsme s výhodou použili jeho identifikaci pomocí URI (konkrétně osoby:99061) místo toho, aby jsme použili řetězec „Nadežda Andrejčiková“. Výhodou tohoto přístupu je preciznější identifikace. To znamená, že autorem není řetězec „Nadežda Andrejčiková“ ani nikdo jiný s daným jménem ale konkrétní Nadežda Andrejčiková asociovaný s daným URI. Tato URI reference představuje plnohodnotný zdroj, o kterém je možné zaznamenat dodatečné informace, např. jméno a věk (Obr. 5).

Převod tvrzení zobrazených na grafu RDF (Obr. 5) na RDF/XML by měla následující podobu:

```
<?xml version="1.0"?>
<rdf:RDF
  xmlns:rdf="http://www.w3.org/1999/02/22-rdf-syntax-ns#"
  xmlns:dc="http://purl.org/dc/elements/1.1/"
  xmlns:osudaje="http://www.cosmotron.cz/osudaje/"
  <rdf:Description rdf:about="http://www.cosmotron.cz/osoby/99061">
    <osudaje:meno>Nadežda Andrejčiková</osudaje:meno>
    <osudaje:vek>45</osudaje:vek>
  </rdf:Description>
  <rdf:Description rdf:about="http://www.cosmotron.cz/">
    <dc:creator>http://www.cosmotron.cz/osoby/99061</dc:creator>
  </rdf:Description>
</rdf:RDF>
```

Obr. 5: Dodatečné informace o autorovi

⁴⁵ <http://dublincore.org/>

RDF tvrzení jsou podobné s některými jinými formáty zápisu údajů (jako jsou např. řádky v relační databáze, nebo jednoduché výroky ve formální logice) a naopak, na údaje v těchto formátech je možné nahlížet jako na tvrzení v RDF. To umožňuje integraci údajů z různých zdrojů právě prostřednictvím RDF.

RDF poskytuje, kromě již zmíněných možností, také další specializované funkce. V některých případech je nezbytné popsat skupinu objektů (např. pro jeden dokument více autorů). RDF to řeší zavedením balíků (containers) - k dispozici jsou tři předdefinované typy balíků:

- `rdf:Bag`,
- `rdf:Seq`,
- `rdf:Alt`.

Entity sdružené v balíku se nazývají členy (members). V případě, že nezáleží na pořadí členů, použije se balík Bag (`rdf:Bag`), v případě, že je pořadí důležité (např. abecední pořadí), použije se balík Seq (`rdf:Seq`). Balík Alternativ (`rdf:Alt`) reprezentuje skupinu členů, kteří představují alternativy (seznam alternativních URL, na kterých je možné nalézt opisovaný zdroj).

Omezením balíků je, že nejsou uzavřené (tj. není řečeno, zda balík obsahuje všechny členy nebo existují ještě jiné potenciální členy, které v něm nejsou zahrnuty). RDF umožňuje opsat uzavřenou skupinu specifických členů prostřednictvím souborů (collections). Slovník pro soubor obsahuje předem dané vlastnosti `rdf:first` a `rdf:rest` a atribut `rdf:nil`.

7.2.2 RDF Schéma

RDF poskytuje způsob zápisu jednoduchých tvrzení o zdrojích pomocí pojmenovaných vlastností a jejich hodnot. Uživatelé ale potřebují nástroj na definování nových slovníků (vocabularies), které by bylo možné v daných tvrzeních využít. Důvod používání slovníků je, aby vytvořené tvrzení v specifické oblasti měli stejný základ a byly jednoznačné. V slovníku budou specifikovány jednotlivé zdroje, třídy zdrojů a jejich vlastnosti.

V praxi existuje celkem přirozený požadavek mít k dispozici pojmový aparát (terminologii), zahrnující slova, termíny a slovné spojení, které se v dané oblasti činnosti vyskytují a používají. Například při opisu bibliografických zdrojů se používají slova jako „kniha“, „článek“ a různé atributy, které je opisují, jako je např. „titul“, „autor“, apod. V tomto případě by bylo vhodné zařadit do slovníku třídy `pr:Kniha`, `pr:Článek`, a použít vlastnosti jako např. `pr:titul`, `pr:autor`.

Samotné RDF neposkytuje prostředky na definici těchto tříd a vlastností. Pro tento účel vzniklo rozšíření RDF s názvem RDF Vocabulary Description Language, nebo jinak, RDF Schéma (RDFS). Jmenný prostor RDFS je jednoznačně identifikován URI referencí ve formě <http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema#> a používá prefix <http://www.w3.org/TR/rdf-schema/> `rdfs:.`

RDFS neposkytuje aplikačně-specifické slovníky, ale prostřednictvím ní je možné popsat příslušné třídy a vlastnosti a jejich vzájemný vztah (např. vlastnost `pr:titul` se používá v souvislosti se třídou `pr:Kniha`, a pod.). Jinak řečeno RDFS představuje systém zápisu typů pro RDF (paralela by se dala najít v třídách a attributech používaných v objektově-orientovaných programovacích jazycích). Příklad zápisu třídy spolu se zápisem podtřídy v RDFS (`nc: zastupuje` referenci www.cosmotron.cz/schemy/vozidla) může vypadat takto:


```
pr:Vozidlo rdf:type rdfs:Class .
pr:Autobus rdfs:subClassOf pr:Vozidlo .
```

Podobně jako v RDF údajovém modelu je možné tvrzení v RDFS zobrazit prostřednictvím grafu. Kromě opisu tříd RDFS poskytuje nástroj na opis vlastností, které dané třídy charakterizují - na tyto účely se využívá RDF třída `rdf:Property` a RDFS vlastnosti `rdfs:domain`, `rdfs:range` a `rdfs:subPropertyOf`. Všechny vlastnosti v RDF představují instance třídy `rdf:Property`, takže např. nová vlastnost `pr:pocetKoli` se zapíše následujícím způsobem:

```
pr:pocetKoli rdf:type rdf:Property .
```

RDFS nabízí samozřejmě prostředek, pomocí kterého je možné určit vztah jednotlivých tříd a vlastností (na to se využívají konstrukce `rdfs:domain` a `rdfs:range`). Element `rdfs:range` indikuje, že hodnoty dané vlastnosti jsou instancemi specifikované třídy, např.:

```
pr:Osoba rdf:type rdfs:Class .
pr:autor rdf:type rdf:Property .
pr:autor rdfs:range pr:Osoba .
```

Element `rdfs:domain` indikuje, že daná vlastnost patří ke specifické třídě, např.:

```
pr:Dokument rdf:type rdfs:Class .
pr:autor rdf:type rdf:Property .
pr:autor rdfs:domain pr:Dokument .
```

7.3 Jazyk OWL

OWL (Web Ontology Language) je tak jako RDF nebo XML výsledkem práce W3C konsorcia.

Jazyk OWL je značkovací jazyk navržen pro tvorbu ontologií. Rozšiřuje slovník RDFS o další elementy související s třídami a jejich vlastnostmi. Předchůdcem jazyka OWL byl jazyk DAML+OIL. Vytvářením tříd, definováním vztahů mezi nimi a opisem vlastností prvků těchto tříd je možné v jazyku OWL modelovat určitý systém znalostí o vybrané oblasti zájmu.

Všeobecně se OWL dělí na jazyky:

- OWL Full - velká expresivní síla, nevýhodou je těžká počitatelnost,
- OWL DL (OWL DL $\subset$ OWL Full) - DL jako description logics (logika popisu), poskytuje omezení, díky kterým je tento jazyk spočitatelný,
- OWL Lite (OWL Lite $\subset$ OWL DL) - základní potřeby klasifikace a definice zjednodušených omezení. V OWL Lite kardinalita len 0 a 1.

Ontologie v jazyku OWL je zapsaná v dokumentu, na začátku kterého je uveden seznam slovníků (jemenných prostorů). Tyto jednoznačně popisují značky používané v celém dokumentu. Deklarace jmenných prostorů je uzavřena v rámci tagu `<rdf:RDF>`, např.:

```
<rdf:RDF xmlns:nc = "http://www.cosmotron.cz/#"
  xmlns:osoby = "http://www.cosmotron.cz/osoby#"
  xmlns:owl = "http://www.w3.org/2002/07/owl#"
  xmlns:rdf = "http://www.w3.org/1999/02/22-rdf-syntax-ns#"
  xmlns:rdfs = "http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema#"
  xmlns:xsd = "http://www.w3.org/2001/XMLSchema#">
```

Ukončovací tag `</rdf:RDF>` bude uzavřen na konci dokumentu za definicí ontologie. Za deklarací prostoru jmen se nachází hlavička ontologie:

```
<owl:Ontology rdf:about="">
  <rdfs:comment>Příklad OWL ontologie</rdfs:comment>
  <owl:priorVersion rdf:resource="http://www.cosmotron.cz/ovocie"/>
  <owl:imports rdf:resource="http://www.cosmotron.cz/jedlo"/>
  <rdfs:label>Ovocná ontologie</rdfs:label>
</owl:Ontology>
```

Atribut `rdf:about` označuje zdroj, který je v dokumentu popsán. V případě, že je jeho hodnota prázdný řetězec „“, zdroj je představován aktuálním dokumentem (tj. dokument popisující danou ontologii). Atribut `owl:comment` poskytuje možnost definovat k dané ontologii poznámku. Prostřednictvím atributu `owl:priorVersion` je poskytnuta informace o ontologii, která předcházela aktuálně definované ontologii (informaci o aktuální verzi je možné zapsat prostřednictvím atributu `owl:versionInfo`). Více informací o mechanizme tvorby a záznamu verzí OWL ontologií je možné nalézt na stránkách W3C⁴⁶. Atribut `owl:imports` vkládá do dokumentu jinou, už existující, ontologii. Rozdíl mezi použitím tohoto atributu a deklarací jmenných prostorů je, že deklarace jemných prostorů pouze jednoznačně definuje použitelné značky, zatím co `owl:imports` vnáší do dokumentu již existující struktury a vztahy.

7.3.1 Třídy

Základem každé ontologie jsou třídy. Instance třídy se v jazyce OWL nazývají individua, jedinci (individuals). V OWL existují dvě předdefinované třídy `owl:Thing` a `owl:Nothing`. Element `owl:Thing` představuje množinu všech instancí, které se v ontologii vyskytují (každá třída definované ontologie je podtřídou `owl:Thing`). Element `owl:Nothing` reprezentuje prázdnou množinu (tzn. je podtřídou každé třídy v dané ontologii). Novou třídu lze definovat následujícím zápisem:

```
<owl:Class rdf:ID="Ovocie"/>
```

Tato definice hovoří pouze to, že existuje třída s daným identifikátorem - nehovoří nic o jejích vlastnostech a vztahu k jiným třídám. Třídy je možné definovat též jiným způsobem prostřednictvím identifikátoru, např. vyjmenováním jejich prvků, sjednocením, průnikem atd. Vyjmenování prvků třídy se realizuje prostřednictvím použití elementu `owl:oneOf` a je možné ji zapsat např. tímto způsobem (třída světadílů):

```
<owl:Class>
  <owl:oneOf rdf:parseType="Collection">
    <owl:Thing rdf:about="#Europa"/>
    <owl:Thing rdf:about="#Azia"/>
    <owl:Thing rdf:about="#Afrika"/>
    <owl:Thing rdf:about="#Amerika"/>
    <owl:Thing rdf:about="#Australia"/>
    <owl:Thing rdf:about="#Antarktida"/>
  </owl:oneOf>
</owl:Class>
```

Definice třídy dané průnikem jiných tříd je založena na použití elementu `owl:intersectionOf` a může vypadat například takto:

⁴⁶ www.w3.org/TR/2004/REC-owl-guide-20040210/#OntologyVersioning

```
<owl:Class>
  <owl:intersectionOf rdf:parseType="Collection">
    <owl:Class>
      <owl:oneOf rdf:parseType="Collection">
        <owl:Thing rdf:about="#Slovensko" />
        <owl:Thing rdf:about="#Nemecko" />
      </owl:oneOf>
    </owl:Class>
    <owl:Class>
      <owl:oneOf rdf:parseType="Collection">
        <owl:Thing rdf:about="#Slovensko" />
        <owl:Thing rdf:about="#Polsko" />
      </owl:oneOf>
    </owl:Class>
  </owl:intersectionOf>
</owl:Class>
```

Definice sjednocení (element `owl:unionOf`) a pomocí doplňku (element `owl:complementOf`) se zapisuje analogickým způsobem.

Prostřednictvím konstrukce `rdfs:subClassOf` je možné definovat podtřídy existující třídy:

```
<owl:Class rdf:ID="Jablko">
  <rdfs:subClassOf rdf:resource="Ovocie"/>
  <rdfs:label xml:lang="en">apple</rdfs:label>
  <rdfs:label xml:lang="de">Apfel</rdfs:label>
</owl:Class>
```

Element `rdfs:label` poskytuje uživatelsky srozumitelnější název specifikované třídy. Prostřednictvím atributu `lang` je možné evidovat název ve více jazycích. OWL poskytuje na opis vzájemných vztahů mezi třídami další dva elementy: `owl:equivalentClass` a `owl:disjointWith`. Více informací o jejich použití je možné nalézt na stránkách W3C⁴⁷.

7.3.2 Vlastnosti

Zatím co třídy a jedinci (individua) vytvářejí jakousi strukturu ontologie, vlastnosti vnášejí do celé koncepce jisté tvrzení o třídách a jejich prvcích. Vlastnosti představují v OWL binární akce buď mezi dvěma objekty anebo mezi objektem a hodnotou údajového typu. Nové vlastnosti se definují podobně jako třídy, s tím rozdílem, že je použit element `ObjectProperty`:

```
<owl:ObjectProperty ID="Vlastnost"/>
```

Element `owl:ObjectProperty` se používá na definování tzv. objektových vlastností. V OWL existuje ještě jiný druh vlastností - „datovotypové“ (používá se element `owl:DatatypeProperty`). Práce s nimi je analogická a v tomto dokumentu se dále v příkladech budou objevovat pouze objektové vlastnosti.

Definiční obor specifikované vlastnosti a její obor hodnot je možné určit pomocí konstrukce `rdfs:domain`, resp. `rdfs:range` (jejich použití bylo uvedeno výše). Element `rdfs:subPropertyOf` definuje, že vlastnost je podmnožinou jiné vlastnosti. Přesněji řečeno, množina prvků splňujících danou vlastnost je podmnožinou množiny prvků splňujících vlastnost jinou.

⁴⁷ <http://www.w3c.org/TR/owl-ref/#ClassAxioms>

Ekvivalenci a inverzi mezi dvěma vlastnostmi je možné vyjádřit pomocí elementů owl:equivalentProperty, resp. owl:inverseOf. V OWL je též možné nastavit globální omezení kardinality⁴⁸ vlastností a též vzájemné logické charakteristiky⁴⁹ mezi vlastnostmi jakými jsou tranzitivnost a symetrie.

Jak vyplývá z výše uvedeného, tak můžeme definovat dva typy vztahů mezi OWL a RDF. Na jedné straně OWL sémanticky rozšiřuje RDF a na druhé straně RDF představuje syntaktický prostředek pro zápis OWL. Avšak důležité je uvědomit si skutečnost, že i když RDF je považován za velmi jednoduchý jazyk, tak toto tvrzení platí pouze z hlediska jeho struktury. Neplatí to pro jeho formálně-logické vlastnosti, protože celé tvrzení - triplet v RDF, může být zdrojem v jiném tvrzení (triplete RDF) a tak mu přiřazovat jiné vlastnosti a jejich hodnoty. Takže i když vyjadřovací síla „RDF nedosahuje síly predikátového kalkulu 1. řádu, tak překvapivě povoluje konstrukce (dokonce libovolně) vyšších řádů“⁵⁰.

7.4 SPARQL

RDF schéma dává prostor anotaci obsahu dokumentů tak, aby byly lehce významově zpracovatelné informačními systémy. Pokud bychom chtěli vyhledávat konkrétní údaje notované prostřednictvím RDF jmenného prostoru, potřebovali bychom algoritmy, které obsah projdou a pomocí porovnávání řetězců naleznou námi hledané anotace. Aby byl postup hledání v prostoru sémantického webu unifikován, konsorcium W3C přišlo s definicí a doporučením pro funkcionalitu dotazovacího jazyka SPARQL (Simple Protocol and RDF Query Language).

Základní typy dotazů SPARQL:

- SELECT (výběr dat),
- CONSTRUCT (vytvoření RDF grafu),
- ASK (vrací Booleovskou hodnotu podle shody dotazu),
- DESCRIBE (vrací RDF graf, který popisuje naleznutu shodu).

⁴⁸ <http://www.w3.org/TR/owl-ref/#PropertyCardinality>

⁴⁹ <http://www.w3.org/TR/owl-ref/#PropertyLogic>

⁵⁰ SVÁTEK, Vojtěch - LABSKÝ, Martin. Objektové modely a znalostní ontologie - podobnosti a rozdíly.

8 Datová úložiště

Databázový model představuje základ databáze, který určuje jakým způsobem jsou v něm údaje uloženy, organizovány a obsluhované systémem řízeníází dat. Příklady databázových modelů jsou: hierarchický, síťový, relační, objektový, objektově-relační nebo grafový model.

Tab. 5: Porovnání vybraných databázových modelů a jejich vlastností

Databázový model	Reprezentace dat	Reprezentace metadat	Dotazovací jazyk
Relační	Rádek v tabulce	Definice sloupců	SQL
Objektový	Objekt	Třída	OQL
Grafový	Uzel v grafu	Graf	SPARQL

8.1 Relační databáze, relační datový model

Termín relační databáze (RDBMS) poprvé definoval v roce 1970 Edgar Codd. Relační databáze tvoří dnes nejrozšířenější a nejpoužívanější typ databází. Data jsou reprezentovány pomocí relačního modelu, základem kterého jsou relace - databázové tabulky, které představují dvojrozměrnou strukturu, tvořenou ze sloupců a řádků. Sloupce se nazývají atributy a mají definovaný konkrétní datový typ, řádky představují jednotlivé záznamy v tabulce.

Při návrhu relačního modelu se používá tzv. normalizace. Normalizace se skládá z etap, nazvaných normálové formy. První normálová forma (1NF) určuje, aby každý atribut obsahoval jen atomické hodnoty, tedy hodnoty, které se nedají rozdělit na menší. Tato podmínka není splněná, pokud je např. jméno a příjmení uloženo společně v jednom sloupci. Druhá normální forma (2NF) požaduje, aby relace byla v 1NF a zároveň každý neklíčový atribut byl úplně funkčně závislý na primárním klíči. Třetí normální forma požaduje, aby všechny neklíčové atributy byly vzájemně nezávislé a zároveň splnění podmínek 1NF a 2NF. Cílem procesu normalizace je eliminovat duplicitní údaje v databázi a vytvořit skupiny souvisejících datových položek, které se dají jednodušeji spravovat.

Mezi hlavní výhody relačních databází patří poměrně jednoduchá reprezentace dat formou tabulek, nad předdefinovanou množinou základních datových typů. Z jednoduchosti vyplývají i další výhody, a to standardizovatelnost pomocí jazyka SQL. Nevýhodou je však rozdílnost schématu reálných údajů od vnitřní tabulkové reprezentace databáze. Všechny vztahy mezi daty je možné reprezentovat pouze tabulkami, což při komplikovaných datových modelech vede k množství tabulek, vzájemně propojených pomocí tzv. klíčů. Tím dochází ke ztrátě přehlednosti a databázi je těžší spravovat. Další výhodou relačních databází je poměrně jednoduchá reprezentace strukturovaných údajů, jako například faktury. V případě nestrukturovaných údajů, např. obrázky, nebo video jejich výkonnost klesá.

Nedostatky a omezení relačních databází⁵¹:

⁵¹ LEAVITT, N. Will NoSQL Databases Live up to Their Promise?.

- složitost distribuovaných dotazů vykonávaných paralelně z rozličných databází,
- tabulky nepodporují ukládání komplexních datových typů (např. pole, seznamy),
- problematická přenositelnost databází mezi různými systémy (MySQL, Oracle, MS SQL),
- problém uchovávání nestrukturovaných údajů v tabulkách.

8.1.1 Objektová databáze, objektový datový model

Pojem objektová databáze se prvně objevil v roce 1985⁵². Tento druh databází je též označován jako objektově orientovaný databázový systém (angl. Object Database Management System, ODBMS). Objektový přístup umožňuje definovat strukturu složitých datových objektů a operace pro manipulaci s datovými strukturami. ODBMS vychází z principů objektového programování a kombinuje objektový datový model s technikou perzistence, tzn. trvalého uložení, transakčního přístupu, možnostmi vyhledávání pomocí dotazovacího jazyka a dalšími vlastnostmi. ODBMS možno definovat jako systém perzistentně uchovávajících objekty, společně s jejich atributy, metodami a vztahy⁵³. Skupina Object Database Management Group (ODMG) vytvořila standard pro obecnou strukturu ODBMS, popis schémat pomocí jazyka ODL, dotazovací jazyk OQL a doporučení pro sjednocení různých variant objektově-orientovaného přístupu v oblasti databází. Účelem standardu a doporučení je umožnit přenositelnost a interoperabilitu mezi ODBMS.

Manifest The Object Oriented Database Manifesto⁵⁴ bol prvním a současně nejkomplexnějším pokusem popsat oblast objektových databází. Nejedná se o formální model, jeho cílem bylo poukázat na možnosti, které objektové databáze mohou přinést. Dokument popisuje několik hlavních vlastností, které by měl ODBMS systém naplňovat, např.: komplexní objekty, identifikace objektu, zapouzdření, datové typy a třídy, hierarchie tříd - dědičnost, polymorfismus, rozšiřitelnost typů, perzistence objektů, správa paměti, souběžnost zpracování transakcí, obnova po chybě, deklarativní dotazovací jazyk. Mezi volitelné vlastnosti patří například: vícenásobná dědičnost, distribuce výpočtů, verzování.

Důležitou vlastností ODBMS je perzistence objektů - schopnost uchovávat data v průběhu běhu programu i po jeho skončení a umožnění jejich zpřístupnění pro další aplikace a systémy. Objekt uložený v databázi se označuje jako perzistentní, dočasný objekt jako tranzitivní.

Mezi hlavní přínos, který poskytuje objektový model proti relačnímu, je především přirozenější popis reálných dat pomocí hierarchie tříd. V relačním modelu by byl vztah reprezentovaný pomocí vazební tabulky a cizích klíčů. V objektovém je možné přímo definovat dědičnost mezi těmito třídami.

8.1.2 Grafová databáze, grafový datový model

Marc Gyssens v polovině 90. let 20. století představil koncept grafově-orientovaného databázového modelu (GOOD). Model se zaměřuje na definování struktury dat pomocí grafu ($G=(E,V)$), složeného z uzlů, které reprezentují entity a hrán, reprezentujících vztahy mezi

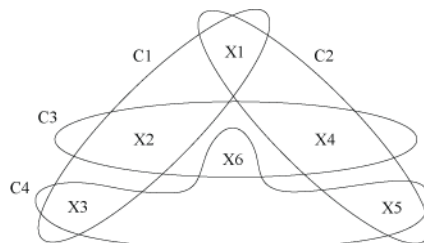
⁵² ATKINSON, M., et al. The object-oriented database system manifesto.

⁵³ Cit. 52.

⁵⁴ Cit. 52.

entitami. Atributy jsou reprezentovány pomocí trojice: uzel, hrana, uzel. Specializovaným typem grafu je hypergraf, složený z dvojice $H=(X,E)$, kde X je množina vrcholů a E je množina některých podmnožin X , nazývaných jako hyperhrany. Hyperhrany můžou spojovat jiné hrany nebo více vrcholů současně. Hypergraf může podporovat dědění uzlů a vrcholů a dokáže reprezentovat složitější vztahy⁵⁵. Příklad hypergrafu zobrazuje Obr. 6.

Obr. 6: Příklad hypergrafu

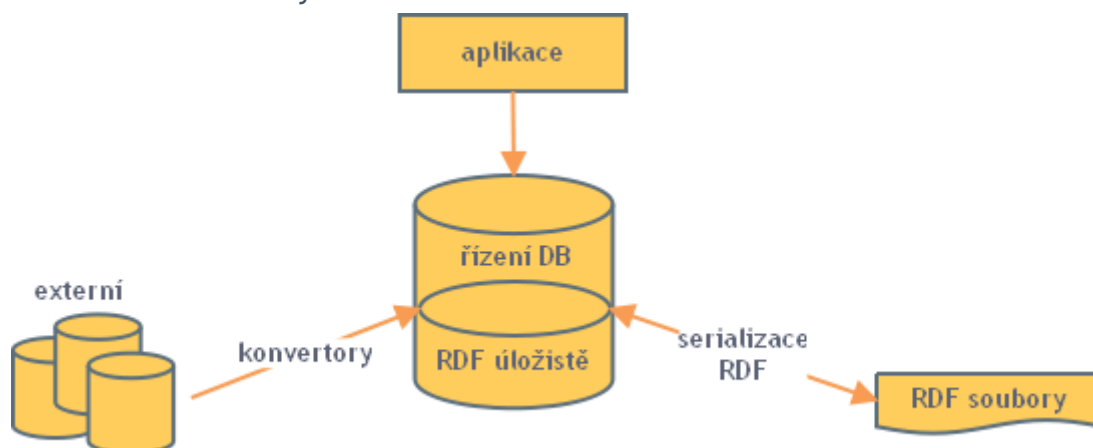

Dotazy nad grafovou databází můžou využívat operace grafu jako například zobrazení sousedních vrcholů, výpočet nejkratší cesty nebo prohledávání do šířky a do hloubky. Grafový model umožňuje přirozeněji modelovat údaje spolu s jejich strukturou.

8.1.3 RDF úložiště

Organizace W3C definuje RDF úložiště (angl. RDF Storage / Triplestore) jako označení pro systémy, určeny pro ukládání a zpracování RDF údajů. RDF úložiště umožňují serializaci RDF údajů, spolu s RDF schématem a poskytují metody pro přístup k těmto údajům (Obr. 7). Aplikace komunikuje s řízením DB, která slouží pro administraci RDF úložiště a vykonává dotazy v databázi. Při načítavání RDF souborů je potřebná validace využívající RDF parser. Konvertory slouží pro načtení RDF souborů z externích zdrojů.

Obr. 7: Architektura RDF systému

⁵⁵ ANGLES, R. - GUTIERREZ, C. Survey of graph database models.

Pro uchovávání RDF dat menšího rozsahu může sloužit pracovní paměť. Protože v případech komplikovaných RDF struktur jsou tyto způsoby nedostačující, je výhodnější použití databáze. Podle způsobu uchovávání dat v databázi je možné RDF úložiště rozdělit na tři druhy⁵⁶:

1. úložiště založená na externí databázi, využívající převážně relační datový model,
2. nativní úložiště obsahující databázi s vlastním datovým modelem,
3. hybridní úložiště kombinující první a druhý způsob.

Nativní úložiště implementují databázový model, nezávislý od jakéhokoliv jiného DBMS, optimalizovaným pro zpracování RDF údajů. Takým typem modelu možno označit též objektový a grafový model, opsaný v předchozích částech.

Úložiště založené na relačních databázích používají dvě hlavní schémata: generická schémata a schémata založené na ontologiích. Generická schéma představuje nejjednodušší typ RDF úložiště, kde jedna tabulka v relační DB obsahuje tři sloupce: subjekt, predikát, objekt. Výhodou tohoto přístupu je flexibilita, protože při změně modelu není potřeba měnit strukturu tabulky a přidání nové třídy nebo vlastnosti představuje přidání nového řádku tabulky. Na druhé straně nevýhodou je vykonávání složitých dotazů, protože je potřeba prohledat celou tabulku. Toto schéma nedokáže modelovat hierarchii tříd. Funkcionalitu je možné zlepšit přidáním dvou separátních tabulek pro URI a literály.

Schémat založené na ontologiích:

- horizontální reprezentace (jedna tabulka pro jednu třídu). Každá tabulka obsahuje instance dané třídy. Nevýhodou je přidání nové vlastnosti do třídy, protože je potřeba změnit strukturu všech tabulek;
- vertikální reprezentace (jedna tabulka pro jednu vlastnost). Tabulka se skládá ze dvou sloupců - subjekt a objekt;
- hybridní schéma je kombinací předešlých dvou schémat. Každá třída je uložena v jedné tabulce, která obsahuje unikátní ID instancí třídy. Vlastnosti jsou uloženy separátně v dalších tabulkách. Výhodou je, že pro změnu ontologií není potřeba měnit strukturu existujících tabulek a přidání nové třídy nebo vlastnosti představuje vytvoření nové tabulky v databázi. Příklad hybridního schémata:

Třída A:	Vlastnosti:		Třída B:
ID	Subjekt	Objekt	ID
#1	#1	#3	#3
...	...	...	...

8.1.4 Metriky pro hodnocení databází

V této části jsou popsány vybrané metriky pro výběr vhodného úložiště⁵⁷.

Transakce zaručují, že údaje jsou v konzistentním stavu, bez ohledu na činnosti, které se v databázi vykonávají. Transakce je celek, který se vždy uskuteční jako celek anebo žádná část

⁵⁶ HERTEL, A. - BROEKSTRA, J. RDF Storage and Retrieval Systems.

⁵⁷ HASLHOFER, B., et al. Europeana RDF Store Report.

z něho tj. data se vrátí do stavu jako před začatím transakce. Techniky pro dosažení transakcí jsou uzamykání a kontrola souběžnosti dotazů. Transakce při modifikaci dat zamkne modifikované záznamy a uvolní je až po skončení transakce. Ostatní transakce, které chtějí modifikovat uzamčené záznamy, musejí čekat na jejich zpřístupnění.

Dotazovací jazyky umožňují zpřístupnit data v aplikaci a vykonávat nad nimi operace. Databáze může poskytnout vlastní rozhraní anebo standardizované dotazovací jazyky jako jsou SQL, OQL nebo SPARQL pro RDF. Důležitým aspektem je překlad dotazu do relační, objektové, grafové nebo jiné formy. Mezi vlastnosti, které pomáhají charakterizovat dotazovací jazyk patří: vyjádřitelnost, úplnost, uzavřenost a bezpečnost.

Stabilita databáze při zátěži velkého množství dat v rámci jedné transakci. Databáze by měla podporovat dávkové načtení údajů, s čím souvisí ukládání do vyrovnávací paměti. V ideálním případě načtení neblokuje ostatní žádosti v databázi.

Verzování znamená schopnost zaznamenávat a uchovávat historii změn souborů.

Full-textové dotazy, například prostřednictvím regulárních výrazů.

9 Seznam bibliografických odkazů

ANDREJČÍKOVÁ, Naděžda - ŠUBOVÁ, Jana. Nevyhnutné podmienky pri tvorbe digitálnych knižníc. In *ITlib*. Roč. 14, 2010, č. 2.

ANDREJČÍKOVÁ, Nadežda. *Autority ako nástroj interoperability v pamäťových a fondových inštitúciách* [Dizertační práce]. Univerzita Komenského v Bratislave. Filozofická fakulta; Katedra knižničnej a informačnej vedy. Školiteľ: Doc. PhDr. Jaroslav Šušol, PhD. Bratislava : FFUK, 2010.

ANGLES, R. - GUTIERREZ, C. Survey of graph database models. In *ACM Computing Surveys* [online]. 2008 [cit. 2011-04-14]. Dostupné z www: <http://swp.dcc.uchile.cl/TR/2005/TR_DCC-2005-010.pdf>.

Archiv. In *Wikipedie* [online]. 2010-08-04 [cit. 2010-08-09]. Dostupné z www: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Archiv>>.

ATKINSON, M., et al. The object-oriented database system manifesto. In *Proceedings of the First International Conference on Deductive and Object-Oriented Databases*. 1989.

BALÍKOVÁ, Marie. Multilingual Subject Access to Catalogues of National Libraries (MSAC) : Czech Republic's collaboration with Slovakia, Slovenia, Croatia, Macedonia, Lithuania and Latvia. In *IFLA. World Library and Information Congress : 71th IFLA General Conference and Council* [online]. 2005 [cit. 2010-06-24]. Dostupné z www: <<http://archive.ifla.org/IV/ifla71/papers/044e-Balikova.pdf>>.

CIDOC. *International guidelines for museum object information : the CIDOC information categories* [online]. June 1995 [cit. 2011-02-01]. Dostupné z www: <<http://www.cidoc-crm.org/docs/guide.htm>>.

ČABRUNOVÁ, Anna. Informačný proces. In KATUŠČÁK, Dušan - MATTHAEIDESOVÁ, Marta - NOVÁKOVÁ, Marta. *Informačná výchova : terminologický a výkladový slovník*. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998, s. 143 - 149.

DESIRE Project : development of a european service for information on research and education [online]. 2000-08-07 [cit. 2010-06-24]. Dostupné z www: <<http://www.desire.org/>>.

EAC-CPF : Encoded archival context, corporate bodies, persons, and families [online]. Berlin : Staatsbibliothek [cit. 2010-06-24]. Dostupné z www: <<http://eac.staatsbibliothek-berlin.de/>>.

eGovernemnt Resource Centre. *Taxonomies & Thesauri* [online]. 2009-11-24 [cit. 2010-06-24]. Dostupné z www: <<http://www.egov.vic.gov.au/website-practice/taxonomies-thesauri/thesauri-archive.html>>.

EPOCH : European Network of Excellence in Open Cultural Heritage [online]. [cit. 2010-06-24]. Dostupné z www: <<http://www.epoch-net.org/>>.

Galerie umění. In *Wikipedie* [online]. 2010-07-18 [cit. 2010-08-10]. Dostupné z www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Galerie_%28expozice%29>.

HASLHOFER, B., et al. Europeana RDF Store Report. In *Library* [online]. 2011 [cit. 2011-04-28]. Dostupné z www: <http://www.europeanaconnect.eu/documents/europeana_ts_report.pdf>.

HERTEL, A. - BROEKSTRA, J. RDF Storage and Retrieval Systems. In *Handbook on Ontologies* [online]. 2009 [cit. 2011-04-14]. Dostupné z www: <<http://ki.informatik.uni-mannheim.de/fileadmin/publication/Hertel08RDFStorage.pdf>>.

HILT : *high-level thesaurus* [online]. 2009-06-22 [cit. 2010-06-24]. Dostupné z www: <<http://hilt.cdlr.strath.ac.uk/>>.

CHIOS : Cultural Heritage Interchange Ontology Standarisatation. In *CORDIS : Information & Communication Technologies* [online]. [cit. 2010-06-24]. Dostupné z www: <http://cordis.europa.eu/fetch?CALLER = PROJ_ICT&ACTION = D&DOC = 2&CAT = PROJ&QUERY = 01286358ca51:f323:7897c63e&RCN = 58093>.

ICOM. *Profesní kodex muzeí* [online]. Aktualizováno v lednu 2003 [cit. 2010-08-01]. Dostupné z www: <<http://www.cz-icom.cz/doc0008.html>>.

ICOM. *The CIDOC Conceptual Reference Model* [online]. [cit. 2010-06-24]. Dostupné z www: <<http://cidoc.ics.forth.gr/>>.

IFLA. *Guidelines for Authority Records and References* [online]. 2nd ed. München : K. G. Saur, 2001. Dostupné z www: <<http://archive.ifla.org/VII/s13/garr/garr.pdf>>.

International council on archives. *ISAAR (CPF) : International standard archival authority record for corporate bodies, persons and families* [online]. 2nd ed. ICA, 2004 [cit. 2009-07-30]. Dostupné z www: <<http://www.ica.org/sites/default/files/ISAAR2EN.pdf>>. V češtině: International council on archives. *ISAAR (CPF) : Mezinárodní standard pro archivní autoritní záznamy* [online]. 2. vyd. Praha, 2009 [cit. 2009-07-30]. Dostupné z www: <<http://www.ica.org/en/node/39464>>.

ISAAC, Antoine - CHAMBERS, Sally. *Prototype integrating MACS initial data and new alignment into TEL framework* [online]. 4 January 2010 [cit. 2010-06-24]. Dostupné z www: <http://www.theeuropeanlibrary.org/portal/organisation/cooperation/telplus/documents/TELplus_D3.4_04012010.pdf>.

KITJONGTHAWONKUL, Somkiat - KHOSLA, Rajiv. Modeling information systems using objects, agents, and task-based problem solving adapters. In *Proc. 10th Australasian conference on information systems* [online]. 1999 [cit. 2011-02-02], s. 474-481. Dostupné z www: <<http://ebookbrowse.com/ts-6-modeling-information-systems-using-objects-agents-task-based-problem-solving-adapters-pdf-d40286619>>.

LEAVITT, N. Will NoSQL Databases Live Up to Their Promise?. In *Computer* [online]. 2010, vol. 43 [cit. 2011-04-14], s. 12-14. Dostupné z www: <<http://www.leavcom.com/pdf/NoSQL.pdf>>.

LENHART, Zdeněk. *Národní autority v prostředí muzeí a galerií - interoperabilita s NK ČR* [online]. Prezentace na: Seminář o spolupráci knihoven a paměťových institucí JMK, 27.5.2008 [cit. 2010-0813]. Dostupné z www: <<http://www.mzk.cz/region/Autority.pdf>>.

MADAN, Alok. Object-oriented paradigm in programming for computer-aided analysis of structures. In *Journal of computing in civil engineering*. July 2004, vol. 18, issue 3, s. 226-236.

MARVANOVÁ, Eva. Paměťová instituce. In *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003 [cit. 2010-08-01]. Dostupné z www: <<http://aleph.nkp.cz/cze/ktd>>.

NEUMANN, Marco. SeMuSe the future of semantic museum data. In *Semantic universe* [online]. 2009-03-02 [cit. 2010-06-25]. Dostupné z www: <<http://www.semanticuniverse.com/articles-semuse-future-semantic-museum-data.html>>.

NISO. *Metasearch Initiative* [online]. [cit. 2010-08-13]. Dostupné na www: <<http://www.niso.org/workrooms/mi>>.

OCHRE : *Online Cultural Heritage Research Environment* [online]. [cit. 2010-06-24]. Dostupné z www: <http://ochre.lib.uchicago.edu/index_files/Page845.htm>.

PAETAU, Patrik. *On the benefits and problems of the object-oriented paradigm including a finnish study* [online]. Helsingfors, 2005 [cit. 2011-02-02]. ISBN 951-555-894-8. 294 s. Dostupné z www: <<http://dhanken.shh.fi/dspace/bitstream/10227/123/2/151-951-555-894-8.pdf>>.

PATEL, Manjula et al. *Semantic interoperability in Digital Library Systems* [online]. DELOS, March 2005 [cit. 2010-06-24]. Dostupné z www: <<http://www.ukoln.ac.uk/ukoln/staff/t.koch/publ/SI-in-DLs.doc>>.

REITZ, Joan M. *ODLIS : Online dictionary for library and information science* [online]. Last updated 2007-11-19 [cit. 2009-07-29]. Dostupné z www: <<http://lu.com/odlis/index.cfm>>.

SCULPTEUR : *Semantic and content-based multimedia exploitation for European benefit* [online]. [cit. 2010-06-24]. Dostupné z www: <<http://www.sculpteurweb.org/>>.

SODOMKOVÁ, Jana. Knihovna. In *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003 [cit. 2010-08-01]. Dostupné na www: <<http://aleph.nkp.cz/cze/ktd>>.

STEVENS, P - POOLEY, R. Using UML : software engineering with objects and components. Harlow : Addison-Wesley, 2000, s. 10. Zdroj: PAETAU, Patrik. *On the benefits and problems of the object-oriented paradigm including a finnish study* [online]. Helsingfors, 2005 [cit. 2011-02-02]. ISBN 951-555-894-8, s. 24. Dostupné z www: <<http://dhanken.shh.fi/dspace/bitstream/10227/123/2/151-951-555-894-8.pdf>>.

SVÁTEK, Vojtěch - LABSKÝ, Martin. Objektové modely a znalostní ontologie - podobnosti a rozdíly. In *Objekty 2003* [online]. 2003 [cit. 2011-10-20]. Dostupné z www: <<http://nb.vse.cz/~svatek/obj03fi.pdf>>.

The BRICKS Community : the BRICKS Project [online]. [cit. 2010-06-24]. Dostupné z www: <<http://www.brickcommunity.org/prj/>>.

VIAF : *virtual international authority file* [online]. [cit. 2010-06-24]. Dostupné z [www: <http://www.viaf.org/>](http://www.viaf.org/).

VODIČKOVÁ, Hana. Autorita. In *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003 [cit. 2009-07-30]. Dostupné z [www: <http://sigma.nkp.cz/cze/ktd>](http://sigma.nkp.cz/cze/ktd).

VODIČKOVÁ, Hana. Bibliografický záznam. In *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003 [cit. 2010-08-01]. Dostupné na [www: <http://aleph.nkp.cz/cze/ktd>](http://aleph.nkp.cz/cze/ktd).

VODIČKOVÁ, Hana. Geografická autorita. In *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003 [cit. 2009-09-25]. Dostupné z [www: <http://sigma.nkp.cz/cze/ktd>](http://sigma.nkp.cz/cze/ktd).

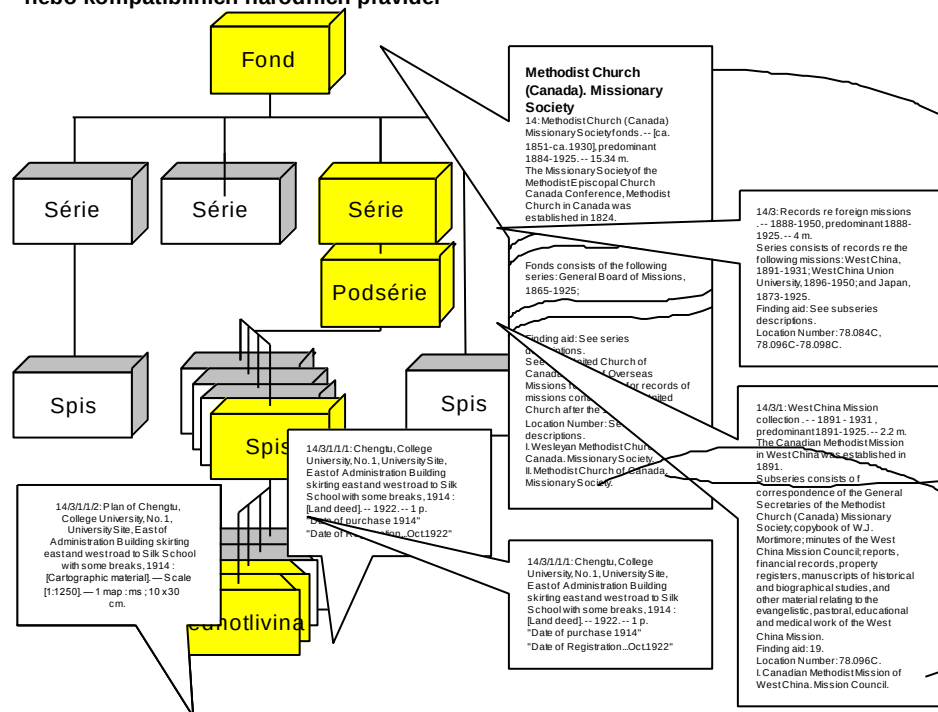
VODIČKOVÁ, Hana. Korporativní autorita. In *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003 [cit. 2009-09-25]. Dostupné z [www: <http://sigma.nkp.cz/cze/ktd>](http://sigma.nkp.cz/cze/ktd).

VODIČKOVÁ, Hana. Personální záhlaví. In *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003 [cit. 2009-10-29]. Dostupné z [www: <http://sigma.nkp.cz/cze/ktd>](http://sigma.nkp.cz/cze/ktd).

VODIČKOVÁ, Hana. Soubor autorit. In *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003 [cit. 2009-07-30]. Dostupné z [www: <http://sigma.nkp.cz/cze/ktd>](http://sigma.nkp.cz/cze/ktd).

Obr. 8: Model součinnosti standardů ISAAR a ISAD

Standardizovaný archivní popis podle ISAD(G)
nebo kompatibilních národních pravidel

Záznamy archivních autorit podle ISAAR(CPF)
nebo kompatibilních národních pravidel

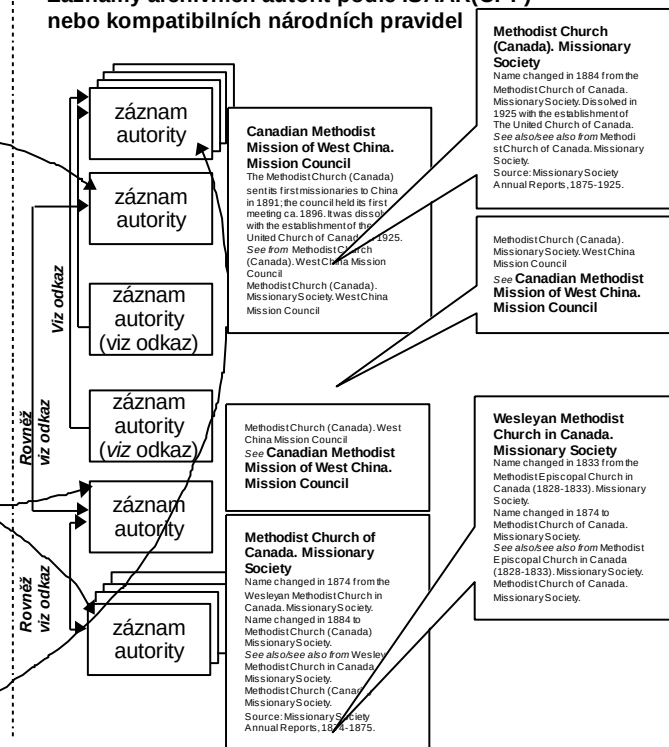

Diagram navrhl a vytvořil Hugo L. P. Stibbe,
c1998

Obr. 9: Grafická reprezentace datových prvků

